

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Π.Μ.Σ : Ιστορία , Κοινωνιολογία και Φιλοσοφία του Δικαίου

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ : Κοινωνιολογία του Δικαίου – Επιστήμη και Τεχνολογία

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΕΤΟΣ : 2019-2020

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Της Μαρίας Φωτίου Ανδριανοπούλου

A.M.: 7340011719001

Τίτλος εργασίας

ΤΟ ΝΕΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ
ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΥΓΕΙΑΣ.

Επιβλέποντες:

Ονοματεπώνυμο επιβλεπόντων

α) Αν. Καθ. Ε. Ρεθυμιωτάκη

β) Αν. Καθ. Γ. Γιαννόπουλος

γ) Αν. Καθ. Φ. Βασιλόγιαννης

Αθήνα , 1-2-2021

Copyright © [*Μαρία Ανδριανοπούλου* , 28-2-2021]

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα.

Οι απόψεις και θέσεις που περιέχονται σε αυτήν την εργασία εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Κεντρικό νόημα και απώτερος βασικός σκοπός της διπλωματικής εργασίας.

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως απώτερο σκοπό να καταδείξει την νομική ιδιαιτερότητα των προσωπικών δεδομένων υγείας , σε συνάρτηση με θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα και την έννομη προστασία τους , καθώς και τις σημαντικές νομοθετικές μεταβολές που επήλθαν στον τομέα αυτόν σε ενωσιακό επίπεδο με την κατάργηση της Οδηγίας 95/46/EK 24-10-1995 και την θεσμοθέτηση του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων 2016/679 , ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του οποίου αποτελεί η ομοιόμορφη και ισότιμη εφαρμογή του από όλα τα κράτη μέλη και επιπρόσθετα την εισδοχή του στην ελληνική έννομη τάξη και δικαικό σύστημα με την θέσπιση του Νόμου 4624/2019 , καθώς και την πρακτική εφαρμογή του κατά περιπτώσιολογία μέσω της ΑΠΔΠΧ ως θεσμικού οργάνου , επιφορτισμένου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την ειδική κατηγορία αυτών, των προσωπικών δεδομένων υγείας.

Το θεματικό αντικείμενο της διπλωματικής εργασίας ενέχει ιδιαίτερη σημασία , από νομική , ηθική και κοινωνική διάσταση , καθώς η συγγραφή συμπίπτει με την τρέχουσα συγκυρία της πανδημίας covid-19 και τον νομικό προβληματισμό που ανακύπτει εκ της υποχρεωτικότητας ή μη των εμβολιασμών.

Διάρθρωση της διπλωματικής εργασίας.

Η παρούσα διπλωματική εργασία δομείται και διαρθρώνεται σε δύο μέρη με τις αντίστοιχες αναφερόμενες στο διάγραμμα θεματικές ενότητες.

Στο πρώτο μέρος αποσκοπείται ο εννοιολογικός ορισμός των προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας , η κατάδειξη και αναφορά αυτών μέσω της ορολογίας και κατηγοριοποίησής τους με την παραπομπή στην αντίστοιχη βιβλιογραφία.

Επιπρόσθετα αναλύεται το διακύβευμα που ανακύπτει εκ της επεξεργασίας των μεγάλων δεδομένων υγείας (Big Data) και η ηθική διάσταση σε συσχέτιση με την Γνώμη της Επιτροπής Βιοηθικής για τα μεγάλα δεδομένα υγείας , που εκδόθηκε στις 9-11-2017.

Στο δεύτερο μέρος αναφέρεται το νομικό και θεσμικό πλαίσιο σε διεθνές , ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Αναφέρονται και απαριθμούνται τα νομοθετήματα για την έννομη προστασία των προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας.

Ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στην ανάλυση του προσφάτως θεσπισθέντος Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων 2016/679 , του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών , ο οποίος κατήργησε την Οδηγία 95/46/EK και αποτελεί πλέον σε ενωσιακό επίπεδο το νομοθετικό εργαλείο προστασίας των προσωπικών δεδομένων , καθώς και των δεδομένων υγείας , με χαρακτήρα κοινής , αδιάκριτης και ισομερούς εφαρμογής από όλα τα κράτη μέλη , ανεξαρτήτως των επιλεγέντων τρόπων και μεθόδων εισδοχής στα επιμέρους δικαιικά συστήματα των κρατών μελών και συνακόλουθα της αποτελεσματικής εφαρμογής του ΓΚΠΠΔ.

Το δεύτερο μέρος της εργασίας επικεντρώνεται στην ΑΠΔΠΧ ως θεσμικό διοικητικό όργανο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας και την εκδοθείσα νομολογία της σχετικά με τα προσωπικά δεδομένα υγείας με την αναφορά των αντίστοιχων γνωμοδοτήσεων και αποφάσεων , αρυόμενες από τον επίσημο ιστότοπο της www.dpa.gr και τις ετήσιες εκθέσεις , καθώς και την επεξεργασία και σχολιασμό αυτών.

Στο τρίτο μέρος της εργασίας επιχειρείται ο συσχετισμός των προσωπικών δεδομένων υγείας με την πανδημία covid-19 και ειδικότερα τις νομικές προεκτάσεις της υποχρεωτικότητας ή μη των εμβολιασμών.

Καταληκτικά επιχειρείται η ανασύνθεση όλων των ανωτέρω μέσω της διατύπωσης προσωπικής άποψης και παρατίθεται η βιβλιογραφία στην οποία στηρίχθηκε η συγγραφή και τεκμηρίωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Περίληψη.

Η εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας κατατείνει στην μελέτη και εμβάθυνση του νομικού και ευρύτερου θεσμικού πλαισίου , που διέπει τα προσωπικά δεδομένα υγείας , με την αναφορά των βασικών διεθνών , ευρωπαϊκών και εθνικών νομοθετημάτων στον τομέα των δεδομένων υγείας ,

καθώς και όλων των νομοθετικών μεταβολών που επήλθαν σε συσχετισμό με το προισχύσαν νομικό καθεστώς.

Στην εν θέματι διπλωματική εργασία επιχειρείται η αναλυτική αναφορά και κατηγοριοποίηση των δεδομένων υγείας, η αναφορά του νομικού πλαισίου σε διεθνές, ενωσιακό και εθνικό επίπεδο και οι σχετικές με τα προσωπικά δεδομένα σημαντικότερες γνωμοδοτήσεις και αποφάσεις της ΑΠΔΠΧ, με τους νομικούς προβληματισμούς που ανέκυψαν εξ αυτών, κατά την εφαρμογή σε πρακτικό επίπεδο και εξατομίκευση κατά περιπτώσιολογία της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων υγείας.

Εισαγωγικές παρατηρήσεις.

Η τεχνολογική ανάπτυξη και η εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογικών πρακτικών στον τομέα της ιατρικής, βιοιατρικής, φαρμακευτικής και γενικότερα στον ευρύτερο τομέα της υγείας επέφερε την ηλεκτρονική επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων υγείας, με άμεσο επακόλουθο και φυσική απόρροια τον ενυπάρχοντα κίνδυνο για την παραβίαση σημαντικών ατομικών δικαιωμάτων και ειδικότερα της ανθρωπίνης αξίας, αξιοπρέπειας και ιδιωτικότητας του ατόμου.

Για τον λόγο αυτόν κρίθηκε επιτακτική και αναγκαία η αναδιαμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου, με την θέσπιση του Γενικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

Ο Γ.Κ.Π.Π.Δ κατήργησε την Οδηγία 95/46/ΕΚ και τον Ν.2472/1997, ως εφαρμογή της Οδηγίας 95/46/ΕΚ στην ελληνική έννομη τάξη, που ίσχυε μέχρι πρότινος και πριν την έκδοση του Γενικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 αποτελούσε το νομικό πλαίσιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Τα δεδομένα υγείας αποτελούν ένα φαινόμενο της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας με ιατρικές και νομικές προεκτάσεις, συμπλεκόμενο με τον εξελικτισμό της τεχνολογίας και αλματώδους τεχνολογικής προόδου στον τομέα της ιατρικής επιστήμης και του ευρύτερου τομέα της υγείας.

Ο νομικός προβληματισμός που τίθεται εκ της επεξεργασίας των δεδομένων υγείας και της εφαρμογής τους στην σύγχρονη ιατρική πρακτική συναρτάται με τις θεμελιώδεις αρχές προάσπισης των ανθρώπινων δικαιωμάτων και ατομικής ελευθερίας του υποκειμένου των προσωπικών δεδομένων, στα πλαίσια της προστασίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας και του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού του ατόμου ως κατοχυρωμένες συνταγματικές αρχές και επιταγές, με ηθική διάσταση και δικαιοπολιτικό χαρακτήρα.

Σε μια γενικότερη προσέγγιση του νομικού αντικειμένου και θεματικής της παρούσας διπλωματικής εργασίας ανακύπτει το ερώτημα κατά πόσο τυγχάνουν εφαρμογής οι δικαιικές και ηθικές αξίες στην τεχνοεπιστήμη.

Το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων και ειδικότερα των ευαίσθητων δεδομένων στον τομέα της υγείας είναι αυξημένο, τόσο σε εθνικό, όσο και ευρωπαϊκό αλλά και διεθνές επίπεδο, ακριβώς λόγω της ιδιαιτερότητας τους στο επίπεδο προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών και των κινδύνων που ενέχει η επεξεργασία τους για το άτομο – υποκείμενο των προσωπικών δεδομένων.

Ιδιαίτερη κατηγορία προσωπικών δεδομένων αποτελούν τα γενετικά και βιομετρικά δεδομένα, σε συσχετισμό με τα τεχνολογικά επιτεύγματα, τις αλλαγές που επέφεραν και τις νέες προοπτικές που διανοίγουν στον τομέα της ιατρικής και γενετικής.

Ακριβώς αυτή η ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη σε συνάρτηση με την πρακτική εφαρμογή στον τομέα της ιατρικής επιστήμης και υγείας, καθώς και την διασυννοριακή ροή δεδομένων και πληροφοριών, σε ενωσιακό επίπεδο, κατέστησε το προυφιστάμενο νομικό πλαίσιο (Οδηγία 95/46/EK – Ν.2472/1997) για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα παρωχημένο με άμεση και επιτακτική την ανάγκη νομικού εκσυγχρονισμού, ακριβώς για να δύναται να ανταποκριθεί στις νέες τεχνολογικές προκλήσεις και απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής.

Η εφαρμογή της Οδηγίας 95/46/EK με τον Ν.2472/1997 για την προστασία των προσωπικών δεδομένων δεν μπορούσε να συμβαδίσει με τις σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις και ως εκ τούτου κατέστη αναποτελεσματική λόγω του επιλεγέντος νομικού κανονιστικού τρόπου ενσωμάτωσης της στο ελληνικό δίκαιο.

Κατέστη συνεπώς επιτακτική η ανάγκη αναδιαμόρφωσης του νομικού πλαισίου προστασίας των προσωπικών δεδομένων , σε ενωσιακό επίπεδο , προκειμένου να αρθούν τα νομικά κενά και να επιτευχθεί ισοδύναμο επίπεδο προστασίας σε όλα τα κράτη μέλη , για την αποτελεσματική και πληρέστερη εφαρμογή του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων 2016/679 από όλα τα κράτη μέλη , σκοπός ο οποίος άλλωστε ήταν και ο κυρίως γνώμονας θέσπισης του ΓΚΠΔ.

Ο νομικός εκσυγχρονισμός αναφορικά με τα προσωπικά δεδομένα και ειδικότερα τα δεδομένα υγείας επιτεύχθη με την θεσμοθέτηση του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

Αυτή η θεωρητική σκέψη και φιλοσοφία της νομικής αναθεώρησης στον τομέα των προσωπικών δεδομένων αποτυπώνεται στην Αιτ.Σκ. 7 ΓΚΠΔ στην οποία ειδικότερα αναφέρεται : *«Οι εξελίξεις αυτές απαιτούν ένα ισχυρό και πιο συνεκτικό πλαίσιο προστασίας των δεδομένων στην Ένωση, υποστηριζόμενο από αυστηρή εφαρμογή της νομοθεσίας, δεδομένου ότι είναι σημαντικό να δημιουργηθεί η αναγκαία εμπιστοσύνη που θα επιτρέψει στην ψηφιακή οικονομία να αναπτυχθεί στο σύνολο της εσωτερικής αγοράς. Τα φυσικά πρόσωπα θα πρέπει να έχουν τον έλεγχο των δικών τους δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Θα πρέπει να ενισχυθούν η ασφάλεια δικαίου και η πρακτική ασφάλεια για τα φυσικά πρόσωπα, τους οικονομικούς παράγοντες και τις δημόσιες αρχές».*

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.

Περιεχόμενα.

ΜΕΡΟΣ 1^ο

Εννοιολογική προσέγγιση , κατηγοριοποίηση των προσωπικών δεδομένων σε ευαίσθητα δεδομένα , δεδομένα υγείας , μεγάλα δεδομένα υγείας (Big Data), γενετικά δεδομένα και βιομετρικά δεδομένα.

1.1 Η έννοια των προσωπικών δεδομένων.

1.2 Εννοιολογικός προσδιορισμός των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων.

1.3 Εννοιολογικός προσδιορισμός των δεδομένων υγείας.

1.4 Εννοιολογικός προσδιορισμός των μεγάλων δεδομένων υγείας (Big Data) και το διακύβευμα εκ της επεξεργασίας τους.

1.5. Εννοιολογικός προσδιορισμός των γενετικών δεδομένων.

1.6 Εννοιολογικός προσδιορισμός των βιομετρικών δεδομένων.

1.7 Λοιποί όροι δεδομένων υγείας.

ΜΕΡΟΣ 2^ο

Το νομικό πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας , σε διεθνές , ενωσιακό και εθνικό δικαίκο επίπεδο – νομικά κείμενα και θεσμικά όργανα.

2.1. Νομικά κείμενα σε διεθνές δικαίκο επίπεδο.

2.2 Νομικά κείμενα σε ενωσιακό δικαίκο επίπεδο.

2.3 Συστάσεις Συμβουλίου της Ευρώπης για τα δεδομένα υγείας.

A. Σύσταση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης.

B. Η Σύσταση (97) 5 του Συμβουλίου της Ευρώπης.

2.4 Νομικά κείμενα σε εθνικό δικαίκο επίπεδο.

2.5 Νομικά ζητήματα – ερωτήματα που ανακύπτουν εκ των νομικών κειμένων προστασίας των δεδομένων υγείας σε διεθνές , ενωσιακό και εθνικό επίπεδο.

2.6 Θεσμικά όργανα προστασίας των δεδομένων υγείας.

A. Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής.

B. Η ΑΠΔΠΧ και ο θεσμικός ρόλος της ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας.

3. Η ΑΠΔΠΧ και η νομολογία της αναφορικά με τα δεδομένα υγείας.

3.1 Παράθεμα - αναφορά γνωμοδοτήσεων ΑΠΔΠΧ για τα προσωπικά δεδομένα και δεδομένα υγείας.

3.2 Παράθεμα - αναφορά αποφάσεων ΑΠΔΠΧ για τα προσωπικά δεδομένα και δεδομένα υγείας.

3.3 Επεξεργασία - σχολιασμός γνωμοδοτήσεων της ΑΠΔΠΧ αναφορικά με τα δεδομένα υγείας.

3.4 Επεξεργασία- σχολιασμός αποφάσεων της ΑΠΔΠΧ αναφορικά με τα δεδομένα υγείας.

ΜΕΡΟΣ 3^ο

Προσωπικά δεδομένα υγείας και πανδημία covid-19/νομικοί προβληματισμοί.

Συμπερασματικές παρατηρήσεις.

Βιβλιογραφία / Σχετικές διατάξεις - πηγές βιβλιογραφικής έρευνας.

ΜΕΡΟΣ 1^ο

Εννοιολογική προσέγγιση , κατηγοριοποίηση των προσωπικών δεδομένων σε ευαίσθητα δεδομένα , δεδομένα υγείας , μεγάλα δεδομένα υγείας (Big Data), γενετικά δεδομένα και βιομετρικά δεδομένα.

1.1 Η έννοια των προσωπικών δεδομένων.

Στην προσπάθεια προσωπικής έκφρασης και προσέγγισης του εννοιολογικού προσδιορισμού του όρου των προσωπικών δεδομένων , με τον όρο δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ορίζονται σε ευρύτερο επίπεδο όλες οι αφορώσες αποκλειστικά και κατ' εξατομίκευση ένα συγκεκριμένο άτομο προσωπικές πληροφορίες και στοιχεία που ανάγονται στην ιδιωτική σφαίρα του , σε προσωπικό, οικογενειακό , επαγγελματικό και κοινωνικό επίπεδο , οι οποίες το προσδιορίζουν και το ταυτοποιούν μοναδικά και σχετίζονται με διάφορες εκφάνσεις και πτυχές της ζωής του.

Στην βιβλιογραφία με τον όρο προσωπικά δεδομένα αποδίδεται *κάθε πληροφορία που αφορά ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο.*¹

Ο ορισμός των προσωπικών δεδομένων διατυπώνεται αρχικά στην καταργηθείσα πλέον *Οδηγία 95/46/EK 24-10-1995* , σύμφωνα με το κείμενο της οποίας *ως προσωπικά δεδομένα ορίζεται "κάθε πληροφορία , που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο , του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί άμεσα ή έμμεσα ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσότερων ειδικότερων στοιχείων , τα οποία χαρακτηρίζουν και προσδιορίζουν την υπόστασή του από άποψη φυσική , βιολογική , ψυχική , οικονομική , πολιτιστική, πολιτική ή κοινωνική.*²

Ο ορισμός των προσωπικών δεδομένων διατυπώνεται και στο προϋφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο του *N.2472/1997* , ο οποίος ορίζει τα προσωπικά δεδομένα , ως *κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων , στα*

¹ Αλεξανδροπούλου – Αιγυπτιάδου Ε. 2016 , Προσωπικά Δεδομένα – Αθήνα , Νομική Βιβλιοθήκη , Σελ.43.

² Οδηγία 95/46/EK 24-10-1995 – άρθρο 2 παρ.α'.

*οποία δεν συγκαταλέγονται στατιστικά ή συγκεντρωτικά στοιχεία και δεν συνδέονται με τα υποκείμενα των δεδομένων.*³

Περαιτέρω τα προσωπικά δεδομένα υποκατηγοριοποιούνται σε απλά, ειδικής κατηγορίας και ευαίσθητα, σύμφωνα και με την Οδηγία 95/46/ΕΚ.

Στο νέο νομοθετικό πλαίσιο ο προσφάτως θεσπισθείς Γενικός Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 και η Οδηγία 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τα οποία αναδιαμόρφωσαν το δίκαιο των προσωπικών δεδομένων, ορίζουν ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα κάθε πληροφορία, η οποία αφορά ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο (υποκείμενο των προσωπικών δεδομένων), του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί άμεσα ή έμμεσα από κάποιο αναγνωριστικό στοιχείο της ταυτότητας, από τα δεδομένα θέσης, από επιγραμματικό αναγνωριστικό ταυτότητας ή από έναν ή περισσότερους παράγοντες, που αφορούν την σωματική, φυσιολογική, γενετική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική ταυτότητα του προσώπου.⁴

1.2 Εννοιολογικός προσδιορισμός των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων.

Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ως ανωτέρω ορίστηκαν, υποκατηγοριοποιούνται περαιτέρω σε ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα.

Με τον όρο ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα προσδιορίζονται ειδικότερα και εξειδικεύονται τα προσωπικά δεδομένα εκείνα, τα οποία αφορούν την φυλετική ή εθνική προέλευση, τις πολιτικές, θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τις προτιμήσεις την ερωτική ζωή του ατόμου, την συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις, τις ποινικές διώξεις, καταδικαστικές αποφάσεις, καθώς και τα δεδομένα στην υγεία.

Εκ του ως άνω ορισμού των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων καταδεικνύεται ένας κλειστός πυρήνας προσωπικών δεδομένων του ατόμου, που άπτεται της προστασίας του δικαιώματος της προσωπικότητάς του, ως απόλυτο δικαίωμα, προστατευόμενο από τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ.1 Συντ και των άρθρων 57 και επ. Α.Κ.

³ Ν.2472/1997 – στοιχείο α'.

⁴ Κανονισμός 2016/74 ΕΚ και Οδηγία 2016/680 ΕΕ.

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 2 Ν.2472/1997 ως «ευαίσθητα δεδομένα» νοούνται τα δεδομένα που αφορούν την φυλετική ή εθνική προέλευση , τα πολιτικά φρονήματα , τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις , την συμμετοχή σε ένωση, σωματείο και συνδικαλιστική οργάνωση , την υγεία , την κοινωνική πρόνοια και την ερωτική ζωή καθώς και τα σχετικά με ποινικές διώξεις και καταδίκες».⁵

Ο Ν.3741/2006 διέκρινε τον όρο των ευαίσθητων δεδομένων , συγκαταλέγοντας σε αυτά την συμμετοχή του υποκειμένου σε ενώσεις προσώπων πολιτικού , εθνικού και θρησκευτικού περιεχομένου.⁶

1.3 Εννοιολογικός προσδιορισμός των δεδομένων υγείας.

Η εισαγωγή της έννοιας των δεδομένων υγείας με τον Γενικό Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2016/679 και το άρθρο 4 αυτού , αποτέλεσε διεύρυνση της έννοιας των προσωπικών δεδομένων και της έννομης προστασίας τους , κάτι το οποίο δεν περιλαμβάνονταν στην καταργηθείσα Οδηγία 95/46/EK και Ν.2472/1997.

Ως εκ τούτου ο Γενικός Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2016/679 αποτελεί σημαντική νομοθετική μεταβολή , σημαντική καινοτομία , νεωτερισμό και πλήρη αναδιαμόρφωση του δικαίου των προσωπικών δεδομένων , τόσο σε εθνικό , αλλά και σε ενωσιακό επίπεδο.

Η τεχνολογική εξέλιξη στον τομέα της ιατρικής επιστήμης , φαρμακευτικής , βιοιατρικής και στον τομέα της υγείας ευρύτερα κατέστησε επιτακτική την ανάγκη αυτοτελούς έννομης προστασίας του υποκειμένου των προσωπικών δεδομένων , αναφορικά με τα δεδομένα υγείας του , την χρήση , επεξεργασία τους , αλλά και την πρόσβαση του αφορώντος υποκειμένου.

Άλλωστε αυτός ο τεχνολογικός εξελικτισμός στον τομέα της υγείας επέφερε συνακόλουθα και αλλαγή καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη νομικού εκσυγχρονισμού ως προς την ψηφιοποίηση και γενικότερα την έννομη προστασία τους , συγκριτικά με το προηγούμενο καθεστώς και πρακτική , ως προς την έντυπη καταγραφή τους.

⁵ Άρθρο 2 εδ.Ν.2472/1997 - άρθρο 2 εδ.

⁶ Ν.3741/2006 – Άρθρο 18 παρ.1β.

Ως υποκείμενο των δεδομένων υγείας, το οποίο χρήζει της αντίστοιχης έννομης προστασίας τους αποτελεί κάθε φυσικό πρόσωπο, η κατάσταση της υγείας του οποίου αποτελεί αντικείμενο επεξεργασίας από ιατρό ή νοσηλευτικά ιδρύματα, στο πλαίσιο τόσο σε επίπεδο απλών ιατρικών εξετάσεων, όσο και τις νοσηλείας, αλλά και των παρεχόμενων ιατρικών υπηρεσιών.

Τα προσωπικά δεδομένα υγείας δεν πρέπει να συγχέονται με το ιατρικό απόρρητο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 13 του Ν.3418/2005, καθότι αποτελούν ευρύτερη έννοια σε σχέση με τα ιατρικά δεδομένα.

Η ιδιαιτερότητά των προσωπικών δεδομένων υγείας έγκειται στην αναφορά της κατάστασης υγείας του υποκειμένου, το οποίο είναι ένα αυστηρά προσωπικό δεδομένο η προστασία του οποίου άπτεται του εννόμου αγαθού της προστασίας της προσωπικότητας, ως απόλυτο δικαίωμα *erga omnes*, καθώς και της προστασίας των θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών κατά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων.

Τα δεδομένα υγείας εννοιολογικά προσδιορίζονται αρχικά στο άρθρο 2 στοιχ.β του Ν.2472/1997 και σύμφωνα με την διάταξη της παρ.2 στοιχ.β του Ν.2472/1997 προστατεύονται καθολικά, ισότιμα και ενιαία. Επιπρόσθετα σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 4 παρ.1 στοιχ.δ' Ν.2472/1997 στα ευαίσθητα δεδομένα υγείας ισχύει η αρχή της πεπερασμένης χρονικά διατήρησης των δεδομένων.⁷

Κατά την πρόσφατη αναθεώρηση του δικαίου των προσωπικών δεδομένων με τον Γενικό Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2016/679, στο άρθρο 4 παρ.15 προσδιορίζονται εννοιολογικά τα δεδομένα υγείας ως εξής: «τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία σχετίζονται με τη σωματική ή ψυχική υγεία ενός φυσικού προσώπου, περιλαμβανομένης της παροχής υπηρεσιών υγειονομικής φροντίδας και τα οποία αποκαλύπτουν πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της υγείας του».

Τα δεδομένα υγείας σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 15 ΓΚΠΔ – ΑιτΣκ 35) περιλαμβάνουν:

- Δεδομένα που αφορούν την κατάσταση της υγείας του υποκειμένου των δεδομένων και τα οποία αποκαλύπτουν πληροφορίες για την παρελθούσα, τρέχουσα ή μελλοντική κατάσταση της σωματικής ή ψυχικής υγείας του υποκειμένου των δεδομένων.

⁷ Ν.2472/1997 άρθρα 2 στοιχ.β και 4 παρ.1 στοιχ.δ.

- Πληροφορίες σχετικά με το φυσικό πρόσωπο που συλλέγονται κατά την εγγραφή για υπηρεσίες υγείας και κατά την παροχή αυτών , όπως αναφέρεται στην οδηγία 2011/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 2011, περί εφαρμογής των δικαιωμάτων των ασθενών στο πλαίσιο της διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης , προς το εν λόγω φυσικό πρόσωπο·
- Αριθμό , σύμβολο ή χαρακτηριστικό ταυτότητας που αποδίδεται σε φυσικό πρόσωπο με σκοπό την πλήρη ταυτοποίηση του φυσικού προσώπου για σκοπούς υγείας·
- Πληροφορίες που προκύπτουν από εξετάσεις ή αναλύσεις σε μέρος ή ουσία του σώματος , μεταξύ άλλων από γενετικά δεδομένα και βιολογικά δείγματα.
- Πληροφορίες σχετικά με ασθένεια, αναπηρία, κίνδυνο ασθένειας, ιατρικό ιστορικό , κλινική θεραπεία ή τη φυσιολογική ή βιοϊατρική κατάσταση του υποκειμένου των δεδομένων , ανεξαρτήτως πηγής, παραδείγματος χάριν , από ιατρό ή άλλο επαγγελματία του τομέα της υγείας , νοσοκομείο, ιατρική συσκευή ή διαγνωστική δοκιμή *in vitro*.⁸

Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 26 της πρότασης του Γενικού Κανονισμού 2016/679 οι πληροφορίες που αφορούν την υγεία προσδιορίζονται τόσο από εξωτερικά , όσο και από εσωτερικά στοιχεία ως ακολούθως
 “ Πληροφορίες σχετικά με την εγγραφή του φυσικού προσώπου για την παροχή υπηρεσιών υγείας , πληροφορίες σχετικά με πληρωμές ή με την επιλεξιμότητα του συγκεκριμένου φυσικού προσώπου για υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης , έναν αριθμό , ένα σύμβολο , ή ένα χαρακτηριστικό ταυτότητας , το οποίο αποδίδεται σε ένα φυσικό πρόσωπο με σκοπό την πλήρη ταυτοποίηση του για σκοπούς υγείας , κάθε σχετική με το φυσικό πρόσωπο πληροφορία που συλλέχθηκε κατά την παροχή υγειονομικής περίθαλψης στο εν λόγω πρόσωπο , πληροφορίες , οι οποίες προκύπτουν από εξετάσεις ή αναλύσεις σε μέρος ή ουσία του σώματος , συμπεριλαμβανομένων βιολογικών δειγμάτων , ή κάθε πληροφορία σχετικά με ασθένεια , αναπηρία , κίνδυνο ασθένειας , ανεξαρτήτως πηγής , όπως από ιατρό ή άλλο επαγγελματία του τομέα της υγείας , νοσοκομείο , ιατρική συσκευή ή διαγνωστική δοκιμή *in vitro*”.

⁸ Γενικός Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2016/679 άρθρο 4 παρ.15.

Περαιτέρω στα ευαίσθητα δεδομένα υγείας συγκαταλέγονται και όλες οι ιατρικές πληροφορίες που προκύπτουν εκ των υπηρεσιών υγείας.⁹

Η προστασία των δεδομένων υγείας αποτελεί ειδική έκφανση και επιμέρους εκδήλωση της προστασίας προσωπικών δεδομένων κατ' άρθρο 9^Α Συντ.

Ως επεξεργασία δεδομένων υγείας κατ' άρθρο 9^Α Συντ. προσδιορίζεται η συλλογή, αποθήκευση και διαβίβασή τους.

Η επεξεργασία των δεδομένων υγείας αναφέρεται ιδίως στην συλλογή, καταχώρηση και τήρηση των πληροφοριών αυτών σε αρχείο πρωτίστως για τον σκοπό της παροχής των υπηρεσιών υγείας.¹⁰

Περαιτέρω συναφής με την προστασία των ευαίσθητων δεδομένων υγείας είναι ο προβλεπόμενος στο άρθρο 14 παρ.4 Ν.3418/2005 ελάχιστος χρόνος τήρησης των ιατρικών αρχείων.¹¹

Κατά την καταργηθείσα Οδηγία 95/46/EK και τον Ν.2472/1997 τα δεδομένα που αφορούν την υγεία συγκαταλέγονται σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 του ΓΚΠΠΔ στην ειδική κατηγορία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα - ευαίσθητα δεδομένα, η επεξεργασία των οποίων καταρχήν απαγορεύεται.

Ειδικότερα σύμφωνα με το άρθρο 9 ΓΚΠΠΔ εισάγεται η γενικότητα της απαγόρευσης επεξεργασίας των δεδομένων υγείας με τον ειδικότερο ορισμό του ανωτέρω άρθρου ως εξής:

- Απαγόρευση συλλογής και επεξεργασίας γενετικών δεδομένων ή και πραγματοποίηση γενετικών προδιαγνωστικών εξετάσεων για σκοπούς ασφάλισης υγείας και ζωής.
- Απαγόρευση επεξεργασίας δεδομένων που έχουν προκύψει από προδιαγνωστικές εξετάσεις που αφορούν μέλη της οικογένειας του υποκειμένου των δεδομένων).¹²

Κατά το προυφιστάμενο νομικό καθεστώς προστασίας των προσωπικών δεδομένων υγείας οι διατάξεις των άρθρων 2 στοιχ. β', 4 παρ. 1 και 7 παρ. 2 στοιχ. α' του Ν. 2472/1997 καθόρισαν αρχικά τους όρους και τις προϋποθέσεις για τη νομιμότητα ως προς την επεξεργασία των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων υγείας.

⁹ Αιτιολογική σκέψη 26 της πρότασης του Κανονισμού 2016/679.

¹⁰ Άρθρο 9^α Συντ.

¹¹ Άρθρο 14 παρ.4 Ν.3418/2005.

¹² Άρθρο 9 ΓΚΠΠΔ.

Το άρθρο 7 παρ.2 στοιχ.δ του Ν.2472/1997 εισάγει απόκλιση από την ανωτέρω γενικότητα της απαγόρευσης επεξεργασίας των ευαίσθητων δεδομένων υγείας, η συλλογή και η επεξεργασία των οποίων επιτρέπεται σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο (7 παρ.2 στοιχ.δ του Ν.2472/1997) όταν αφορά σε θέματα υγείας και εκτελείται από πρόσωπο που ασχολείται κατ' επάγγελμα με την παροχή υπηρεσιών υγείας και υπόκειται σε καθήκον εχεμύθειας ή σε συναφείς κώδικες δεοντολογίας, υπό τον όρο ότι η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την ιατρική πρόληψη, διάγνωση, περίθαλψη, ή διαχείριση υπηρεσιών υγείας.

Επιπρόσθετα καθιερώνεται η κατ'εξαίρεση θεμιτή περίπτωση επεξεργασίας τους, που εκτελείται από δημόσια αρχή και είναι αναγκαία για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας (άρθρο 7 παρ.2 στοιχ.ε' περ.γγ).¹³

Στο σημείο αυτό υφίσταται συγκρουσιακή σχέση μεταξύ της ιδιωτικότητας του ατόμου και του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού, με την προστασία του εννόμου αγαθού της δημόσιας υγείας.

Πρόκριμα αποτελεί η ορθή στάθμιση, τηρουμένης της συνταγματικής αρχής της αναλογικότητας, κατ' άρθρο 25 παρ.1 Συντ.

Περαιτέρω η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων υγείας και οι επιτρεπόμενες περιπτώσεις καθορίζονται και απαριθμούνται στο άρθρο 9 ΓΚΠΠΔ, σύμφωνα με το οποίο και κατ' αντιστοιχία με το 7Α παρ. 1 εδ. δ' Ν.2472/1997 στους κανόνες και προϋποθέσεις επεξεργασίας δεδομένων υγείας ειδικότερα συγκαταλέγεται και καθορίζεται κατάργηση υποχρέωσης γνωστοποίησεως στην ΑΠΔΠΧ σύστασης και λειτουργίας αρχείου και λήψης άδειας, σε αντίθεση με το προισχύσαν δικαίο στο οποίο προβλεπόταν η εν λόγω υποχρέωση, όταν η επεξεργασία αφορούσε δεδομένα υγείας και γινόταν από ιατρούς ή άλλα πρόσωπα που παρείχαν υπηρεσίες υγείας.¹⁴

Οι γενικές αρχές που διέπουν την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων και των ευαίσθητων δεδομένων υγείας από τους επαγγελματίες υγείας, προβλεπόμενες στο νομικό πλαίσιο του ΓΚΠΠΔ, είναι οι εξής :

- **Δικαίωμα πρόσβασης** - Δικαίωμα του υποκειμένου των δεδομένων να λαμβάνει πληροφορίες για το εάν γίνεται επεξεργασία δεδομένων και δικαίωμα πρόσβασης σε αυτά, καθώς και δικαίωμα ενημέρωσης σχετικά με την επεξεργασία.

¹³ Άρθρο 7 παρ.2 στοιχ.δ και ε περ.γ του Ν.2472/1997.

¹⁴ Άρθρο 9 ΓΚΠΠΔ και 7Α παρ. 1 εδ. δ' Ν.2472/1997.

- **Δικαίωμα στην διόρθωση** - Δικαίωμα διόρθωσης ανακριβών προσωπικών δεδομένων και συμπλήρωσης ελλিপών πληροφοριών.

- **Δικαίωμα διαγραφής (Δικαίωμα στη λήθη)** - Δικαίωμα να ζητείται η διαγραφή των δεδομένων που αφορούν το υποκείμενο υπό ορισμένες προϋποθέσεις (δεδομένα που δεν είναι πλέον απαραίτητα, ανάκληση συγκατάθεσης, δεδομένα που έχουν υποβληθεί σε παράνομη επεξεργασία).

- **Δικαίωμα Περιορισμού της Επεξεργασίας** - όταν αμφισβητείται η ακρίβεια των δεδομένων, η επεξεργασία είναι παράνομη, τα δεδομένα δεν χρειάζονται πλέον στον υπεύθυνο επεξεργασίας, το υποκείμενο των δεδομένων έχει αντιταχθεί στην αυτοματοποιημένη επεξεργασία.

- **Δικαίωμα στη φορητότητα των δεδομένων** - Δικαίωμα αίτησης διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε άλλον υπεύθυνο επεξεργασίας σε δομημένη, ευρέως χρησιμοποιούμενη και μηχανικά αναγνώσιμη μορφή.

- **Δικαίωμα ενημέρωσης κατά την αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα** και διατύπωση αντιρρήσεων όταν η απόφαση βασίζεται αποκλειστικά σε αυτοματοποιημένη επεξεργασία, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ και η απόφαση αυτή παράγει έννομα αποτελέσματα ή επηρεάζει σημαντικά το υποκείμενο των δεδομένων - Δικαίωμα να ζητείται η ανθρώπινη παρέμβαση στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

- **Νομιμότητα , αντικειμενικότητα , δικαιοσύνη και διαφάνεια.**

Σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ.1 στοιχ.α΄ του Κανονισμού τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να υποβάλλονται σε νόμιμη , δίκαιη και διαφανή επεξεργασία , σε σχέση με το υποκείμενο των δεδομένων.

Η αρχή της διαφάνειας (άρθρο 5 παρ.1 στοιχ.α΄ - αιτιολογική σκέψη 39) αποτελεί έκφανση του δικαιώματος πληροφοριακού αυτοκαθορισμού του ατόμου, αλλά και γενικότερη δικαιοπολιτική αρχή κατά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων , με σκοπό την διευκόλυνση της ασκήσεως των δικαιωμάτων εκ μέρους του υποκειμένου των δεδομένων και την παροχή ρητής συγκατάθεσης.

- **Περιορισμός του σκοπού** - Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να συλλέγονται για συγκεκριμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να μην υποβάλλονται σε περαιτέρω επεξεργασία με τρόπο ασυμβίβαστο προς τους σκοπούς αυτούς (με εξαιρέσεις για δημόσιο συμφέρον, επιστημονικούς, ιστορικούς ή στατιστικούς σκοπούς).

- **Ελαχιστοποίηση δεδομένων** - Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να είναι επαρκή , συναφή και να περιορίζονται σε όσα είναι απαραίτητα σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία.

- **Ακρίβεια / ποιότητα δεδομένων** - Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να είναι ακριβή και όπου χρειάζεται, να ενημερώνονται.

Ανακριβή προσωπικά δεδομένα που πρέπει να διαγραφούν ή να διορθωθούν χωρίς καθυστέρηση.

- **Διατήρηση** - Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να φυλάσσονται σε αναγνωρίσιμη μορφή για όχι περισσότερο από ό, τι είναι απαραίτητο (με εξαιρέσεις για δημόσιο συμφέρον, επιστημονικούς, ιστορικούς ή στατιστικούς σκοπούς) και

- **Ακεραιότητα και εμπιστευτικότητα** - Τα προσωπικά δεδομένα πρέπει να υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά τρόπο που να διασφαλίζει την κατάλληλη ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας από μη εξουσιοδοτημένη ή παράνομη επεξεργασία και κατά τυχαίας καταστροφής ή ζημίας, χρησιμοποιώντας κατάλληλα τεχνικά ή οργανωτικά μέτρα.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ.2 ΓΚΠΠΔ , το οποίο και αποτελεί την νόμιμη βάση και αιτιολογικό έρεισμα για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων υγείας , ειδικότερες περιπτώσεις επιτρεπτής επεξεργασία προσωπικών δεδομένων υγείας όταν η επεξεργασία διενεργείται από επαγγελματίες υγείας αποτελούν :

Α. Η επεξεργασία που γίνεται με την χορήγηση ρητής συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων , εκτός αν η απαγόρευση δεν μπορεί να αρθεί από το υποκείμενο.

Β. Η επεξεργασία που γίνεται για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου ή άλλου φυσικού προσώπου, εάν το υποκείμενο των δεδομένων είναι σωματικά ή νομικά ανίκανο να συγκατατεθεί.

Γ. Η επεξεργασία που είναι απαραίτητη για σκοπούς προληπτικής ή επαγγελματικής ιατρικής, εκτίμησης της ικανότητας προς εργασία του εργαζομένου, ιατρικής διάγνωσης, παροχής υγειονομικής ή κοινωνικής περίθαλψης ή θεραπείας ή διαχείρισης υγειονομικών και κοινωνικών συστημάτων και υπηρεσιών βάσει της εφαρμοστέας νομοθεσίας ή δυνάμει σύμβασης με επαγγελματία του τομέα της υγείας,

Δ. Η επεξεργασία που είναι απαραίτητη για λόγους δημόσιου συμφέροντος στον τομέα της δημόσιας υγείας, όπως η προστασία έναντι σοβαρών διασυννοριακών απειλών κατά της υγείας ή η διασφάλιση υψηλών προτύπων ποιότητας και

ασφάλειας της υγειονομικής περίθαλψης και των φαρμάκων ή των ιατροτεχνολογικών προϊόντων και

Ε. Όταν η επεξεργασία των δεδομένων υγείας διενεργείται στα πλαίσια άσκησης νομικών δικαιωμάτων, με την απαιτούμενη ύπαρξη και απόδειξη του εννόμου συμφέροντος.

Επιπρόσθετα σύμφωνα με το άρθρο 9 ΓΚΠΠΑ η κατ'εξάιρεση επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων υγείας αφορά περιπτώσεις σκοπών ιατρικής διάγνωσης, παροχής υγειονομικής ή κοινωνικής περίθαλψης ή θεραπείας, σκοπών που άπτονται δημοσίου συμφέροντος στον τομέα της δημόσιας υγείας και σκοπών διαχείρισης υγειονομικών και κοινωνικών συστημάτων και υπηρεσιών - εκτέλεσης συμβάσεως με επαγγελματίες του τομέα της υγείας, καθώς και όταν η επεξεργασία καθίσταται επιβεβλημένη για τον σκοπό της αναγνώρισης, άσκησης ή υπεράσπισης δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου (άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. γ' του Ν.2472/1997) σε υποθέσεις που αφορούν ιατρική ευθύνη και εν γένει την παροχή υπηρεσιών υγείας.¹⁵

Το καθήκον γνωστοποίησης των επαγγελματιών υγείας όταν ενεργούν ως υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων υγείας αποτελεί η υποχρέωση γνωστοποίησης προς το υποκείμενο και στις εποπτικές αρχές όταν διαπιστώνεται "τυχαία ή παράνομη καταστροφή, απώλεια, αλλοίωση, μη εξουσιοδοτημένη γνωστοποίηση προσωπικών δεδομένων ή πρόσβαση σε αυτά.

Ο εκτελών την επεξεργασία – υπεύθυνος επεξεργασίας υπέχει ευθύνη ως προς την ενημέρωση του υποκειμένου των προσωπικών δεδομένων υγείας – ασθενούς για την συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων τους, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 11 παρ. 1 του Ν. 2472/1997 το αργότερο πριν την χρήση των δεδομένων υγείας ενώπιον δικαστηρίου ή πριν την χορήγηση των δεδομένων στους προαναφερόμενους ιατρούς για δικαστική χρήση κατά το άρθρο 11 παρ. 3 του Ν.2472/1997.¹⁶

¹⁵ Άρθρο 9 παρ.2 ΓΚΠΠΑ.

¹⁶ Άρθρο 11 παρ. 1 και 3 του Ν. 2472/1997.

Περαιτέρω κατά την Αιτ.Σκ. 53 ΓΚΠΠΑ εισάγεται η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας, κατ' άρθρο 25 αρ.1 Συντ. ως προς την επεξεργασία των δεδομένων υγείας και μόνο για τις επιτρεπόμενες στο άρθρο 9 ΓΚΠΠΑ περιπτώσεις.¹⁷

Σύμφωνα με την Αιτ.Σκ. 54 ΓΚΠΠΑ υφίσταται απαγόρευση περαιτέρω επεξεργασίας των δεδομένων υγείας για άλλους σκοπούς από τρίτους, όπως εργοδότες ή ασφαλιστικές εταιρίες και τράπεζες.¹⁸

Η διάταξη του άρθρου 6 παρ. 4 ΓΚΠΠΑ για την περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων δεν εμπίπτει και δεν αφορά στην επεξεργασία των δεδομένων υγείας.¹⁹

Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 4 ΓΚΠΠΑ τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν ή να θεσπίζουν περαιτέρω όρους, μεταξύ άλλων και περιορισμούς, όσον αφορά την επεξεργασία γενετικών δεδομένων, βιομετρικών δεδομένων ή δεδομένων που αφορούν την υγεία.

Στο εδ.γ του άρθρου 9 παρ. 4 ΓΚΠΠΑ προβλέπεται συστηματική επεξεργασία δεδομένων που αφορούν την υγεία για σκοπούς διαχείρισης υγειονομικών και κοινωνικών συστημάτων και υπηρεσιών.

Περαιτέρω στο εδ.δ του άρθρου 9 παρ. 4 ΓΚΠΠΑ προβλέπεται συστηματική επεξεργασία γενετικών ή βιομετρικών δεδομένων και στο εδ.ε η συστηματική επεξεργασία δεδομένων με σκοπό την εισαγωγή, οργάνωση παροχή και έλεγχο της χρήσης υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης όπως ορίζονται στο άρθρο 3 Ν. 3979/2011.²⁰

Κατά τις διατάξεις των 9 παρ. 4 ΓΚΠΠΑ και 36 παρ. 5 ΓΚΠΔ εισάγεται περιορισμός για την αδειοδότηση της ΑΠΔΠΧ και προηγούμενη διαβούλευση όταν η επεξεργασία αφορά σε μεγάλη κλίμακα συστηματική επεξεργασία δεδομένων που αφορούν την υγεία και τη δημόσια υγεία και για σκοπούς δημοσίου συμφέροντος – μεγάλα δεδομένα υγείας (big data).

¹⁷ Αιτ.Σκ. 53 ΓΚΠΠΑ.

¹⁸ Αιτ.Σκ. 54 ΓΚΠΠΑ.

¹⁹ Άρθρου 6 παρ. 4 ΓΚΠΠΑ.

²⁰ Άρθρο 9 παρ. 4 ΓΚΠΠΑ.

Σύμφωνα με το άρθρο 36 παρ. 5 ΓΚΠΠΑ το δίκαιο του κράτους μέλους μπορεί να απαιτεί από τους υπευθύνους επεξεργασίας να διαβουλεύονται και να λαμβάνουν προηγούμενη άδεια από την εποπτική αρχή σε σχέση με την επεξεργασία από υπεύθυνο επεξεργασίας για την εκτέλεση καθήκοντος που ασκείται από τον εν λόγω υπεύθυνο προς το δημόσιο συμφέρον, περιλαμβανομένης της επεξεργασίας σε σχέση με την κοινωνική προστασία και τη δημόσια υγεία.²¹

Στο άρθρο 88 ΓΚΠΠΑ ορίζονται οι προϋποθέσεις επεξεργασίας δεδομένων υγείας-γενετικών-βιομετρικών δεδομένων στο πλαίσιο της απασχόλησης των εργαζομένων.²²

Στο άρθρο 89 ΓΚΠΠΑ ορίζονται οι προϋποθέσεις επεξεργασίας δεδομένων ειδικών κατηγοριών του άρθρου 9 ΓΚΠΠΑ για επιστημονική ή ιστορική έρευνα ή για στατιστικούς σκοπούς, περιλαμβανομένων και των κλινικών δοκιμών καθώς και η επεξεργασία γενετικών δεδομένων σε μεγάλη κλίμακα για τους σκοπούς επιστημονικής έρευνας, η οποία υπόκειται σε προηγούμενη διαβούλευση με την ΑΠΔΠΧ.²³

Ως προβλεπόμενα από τον ΓΚΠΠΑ μέσα προστασίας εκ της επεξεργασίας των δεδομένων υγείας ορίζονται ενδεικτικά η ανωνυμοποίηση, η ψευδωνυμοποίηση και η κρυπτογράφηση, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας στην επιλογή των κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων ασφαλείας, τα οποία πρέπει να διασφαλίζουν το απόρρητο, την ακεραιότητα, την διαθεσιμότητα και την αξιοπιστία των συστημάτων επεξεργασίας.

Στην εσωτερική έννομη τάξη η επεξεργασία των δεδομένων της υγείας υπόκειται σε ένα αυστηρό νομικό και θεσμικό πλαίσιο, το οποίο καθορίζεται στο άρθρο 7 παρ. 2 του Ν.4624/2019, με την χορήγηση άδειας από την ΑΠΔΠΧ, ως νόμιμη βάση, παρά την ύπαρξη συγκατάθεσης του υποκειμένου των δεδομένων υγείας, υπό την τήρηση των συνταγματικών και διοικητικών αρχών νομιμότητας, αναλογικότητας και ακρίβειας κατά την επεξεργασία τους, κατ' ακολουθία με τις επιταγές και αρχές του ΓΚΠΠΑ.²⁴

²¹ Άρθρο 36 παρ. 5 ΓΚΠΠΑ.

²² Άρθρο 88 ΓΚΠΠΑ.

²³ Άρθρο 89 ΓΚΠΠΑ.

²⁴ Άρθρο 7 παρ. 2 του Ν.4624/2019.

1.4. Εννοιολογικός προσδιορισμός μεγάλων δεδομένων υγείας (Big Data) και το ηθικό διακύβευμα εκ της επεξεργασίας τους.

Στα δεδομένα υγείας συγκαταλέγονται τα μεγάλα δεδομένα υγείας (big data), τα οποία και αποτελούν υποκατηγορία των προσωπικών δεδομένων υγείας.

Εννοιολογικά και με παραπομπή στην βιβλιογραφία ως μεγάλα δεδομένα υγείας προσδιορίζεται ένας ευρύς όγκος συνόλου μαζικών δεδομένων υγείας, τα οποία συλλέγονται με την χρήση σύγχρονων τεχνολογικών συστημάτων σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο.²⁵

Συνεπώς και σύμφωνα με τον ανωτέρω ορισμό ως μεγάλα δεδομένα υγείας νοούνται τα προσωπικά δεδομένα υγείας, η επεξεργασία των οποίων διενεργείται σε ευρεία κλίμακα και δεν αφορούν ένα συγκεκριμένο υποκείμενο, αλλά έχουν ως αποδέκτες μια ευρύτερη κατηγορία ατόμων – υποκειμένων των δεδομένων, αντιστοιχούσα σε έναν όγκο ιατρικών πληροφοριών και δεδομένων υγείας με χαρακτήρα τοπικό ή εθνικό.

Με την θεματική των μεγάλων δεδομένων υγείας ασχολήθηκε εκτενώς η *Επιτροπή Βιοηθικής*, η οποία στην από 9-11-2017 εκδοθείσα *Γνώμη της*, δημοσιευμένη ηλεκτρονικά στον επίσημο ιστότοπο *bioethics.gr*, προσδιορίζει τον ορισμό των μεγάλων δεδομένων υγείας (Big Data), ως μεγάλα σύνολα πληροφοριών που συλλέγονται από δημόσιες αρχές, οργανισμούς και ιδιωτικούς φορείς, και μπορούν να αναλυθούν εκτεταμένα μέσω αλγορίθμων με σκοπό να εντοπιστούν συσχετισμοί και νέες τάσεις.²⁶

Με βάσει τον ανωτέρω ορισμό των μεγάλων δεδομένων υγείας (Big Data) στην από 9-11-2017 εκδοθείσα *Γνώμη της Επιτροπής Βιοηθικής* στον χαρακτήρα των μεγάλων δεδομένων υγείας (Big Data) περιλαμβάνεται εκτός του ευρύτερου και εν συνόλω όγκου πληροφοριών ο δημόσιος αλλά και ιδιωτικός χαρακτήρας ως προς την επεξεργασία τους και επιπρόσθετα η ηλεκτρονική επεξεργασία τους με σύγχρονες τεχνολογικές εφαρμογές, η οποία έχει ως απώτερο σκοπό την βελτίωση και εξελικτισμό της ιατρικής επιστήμης,

²⁵ Χαρίκλεια Ζ. Λάτσιου - Η επεξεργασία των δεδομένων υγείας μέσα από την εμπειρία της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα – σελ.76. Οδηγία ΕΕ 2016/680 – άρθρο 3.

²⁶ Γνώμη της Επιτροπής Βιοηθικής για τα μεγάλα δεδομένα υγείας/9-11-2017 – *bioethics.gr*.

προς όφελος του ατόμου – υποκειμένου των δεδομένων , αλλά και την πρόοδο στον τομέα της υγείας γενικότερα.

Σύμφωνα με την ως άνω Γνώμη της Επιτροπής Βιοηθικής πηγές των μεγάλων δεδομένων υγείας (Big Data) αποτελούν το ηλεκτρονικό σύστημα συνταγογράφησης , ο ΕΟΠΠΥ και οι ασφαλιστικοί φορείς , δηλαδή οι πηγές των μεγάλων δεδομένων υγείας (Big Data) έχουν πρωτίστως δημόσιο χαρακτήρα και απορρέουν εκ του κρατικού συστήματος υγείας.

Η ανάλυση και η επεξεργασία των μεγάλων δεδομένων υγείας έχει παράσχει σημαντικές τεχνολογικές δυνατότητες στον τομέα της ιατρικής επιστήμης , φαρμακευτικής και βιοιατρικής έρευνας και γενικότερα στον τομέα της υγείας , κάτι το οποίο στο παρελθόν ίσως φάνταζε ουτοπικό.

Εκ των μεγάλων δεδομένων υγείας και της διαρκούς επεξεργασίας την οποία υφίστανται αναδεικνύεται ένας σημαντικά ευρύς όγκος ιατρικών πληροφοριών , που κατατείνει στην βελτίωση και εξελισιμότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

Στο σημείο αυτό ανακύπτει ο προβληματισμός κατά πόσο είναι θεμιτή η επεξεργασία ενός ευρύτατου συνόλου δεδομένων υγείας , όπως είναι τα μεγάλα δεδομένα υγείας , όταν η επεξεργασία αυτή έχει μαζικό χαρακτήρα και εξ αυτού του λόγου ελλοχεύει ο κίνδυνος μη τήρησης της ανωνυμοποίησης και ψευδωνωνυμοποίησης κατά την επεξεργασία , σύμφωνα και με τις νομικές επιταγές του Κανονισμού 2016/679 για την επεξεργασία των δεδομένων υγείας και συνακόλουθα της παραβίασης του συνταγματικού δικαιώματος στην ιδιωτικότητα του ατόμου , ακόμα και όταν η εν λόγω επεξεργασία αποβαίνει προς το συμφέρον της ιατρικής επιστήμης και ολότητας.

Επιπρόσθετα εκτός του νομικού προβληματισμού ανακύπτουν και ηθικά διλήμματα εκ της συλλογής , χρήσης και επεξεργασίας των μεγάλων δεδομένων εάν και κατά πόσο πρέπει κατά την επεξεργασία τους να προκρίνεται το γενικό συμφέρον της προόδου στον τομέα της υγείας ή το ατομικό ως προς την προστασία της ατομικής ιδιωτικότητας.

Προς αποφυγή ανελαστικών και άκαμπτων απαντήσεων η ορθότερη δικαιοπολιτικά απάντηση , με βάση και την ratio του Γενικού Κανονισμού 2016/679 , δίδεται με γνώμονα την προστασία του θεμελιώδους δικαιώματος της ιδιωτικότητας , το οποίο και θα πρέπει να αποτελεί το απώτατο όριο , με τα εχέγγυα της απόλυτης προστασίας του υποκειμένου , ως προς την μη

ταυτοποίησή του , υπό την τήρηση ωστόσο της αρχής της αναλογικότητας και την εξατομίκευση ανά περίπτωση και την ορθή στάθμιση των εννόμων αγαθών υγείας και ιδιωτικότητας του ατόμου.

Άλλωστε τα δεδομένα υγείας και ειδικότερα τα μεγάλα δεδομένα υγείας αφορούν μια τόσο ευαίσθητη και καθαρά προσωπική σφαίρα της ανθρώπινης προσωπικότητας , όπως είναι η κατάσταση της υγείας του ατόμου , στο πλαίσιο της προστασίας της προσωπικότητας κατ' άρθρο 5 Συντ. , γεγονός το οποίο από μόνο του και αυτοτελώς ως προστατευόμενο συνταγματικά έννομο αγαθό , καθιστά απαραίτητη και αδιαμφισβήτητη την απολυτότητα ως προς την προστασία της ιδιωτικότητας , κατά την επεξεργασία τόσο των δεδομένων υγείας , όσο και των μεγάλων δεδομένων υγείας , η οποία μπορεί να επιτευχθεί με τα νομικά εργαλεία του Γενικού Κανονισμού 2016/679 , είτε μέσω της ανωνυμοποίησης , είτε της ψευδοανωνυμοποίησης και της κρυπτογράφησης.

Για την πληρέστερη αντιμετώπιση των νομικών και ηθικών ζητημάτων που ανακύπτουν κατά την συλλογή , χρήση και επεξεργασία των μεγάλων δεδομένων υγείας τοποθετήθηκε σχετικά η Επιτροπή Βιοηθικής , στην από 9-11-2017 εκδοθείσα Γνώμη της , σύμφωνα με την οποία η επεξεργασία τους επιτρέπεται κατ' εξαίρεση όταν είναι αναγκαία για την ιατρική πρόληψη, διάγνωση, περίθαλψη, καθώς και την προστασία της δημόσιας υγείας, με την προϋπόθεση ότι εκτελείται από επαγγελματία της υγείας, που επιπλέον υπόκειται σε καθήκον εχεμύθειας.

Συνεπώς και η Επιτροπή Βιοηθικής , ως το κατ' εξοχήν αρμόδιο όργανο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων υγείας , τάσσεται με την ανωτέρω γνωμοδότηση υπέρ της υπερέχουσας προστασίας του δικαιώματος της ιδιωτικότητας , ακόμα και στις δικαιολογητικές περιπτώσεις επεξεργασίας για τον σκοπό του ευρύτερου συμφέροντος που απορρέει εκ της ιατρικής πρόληψης, διάγνωσης, περίθαλψης, καθώς και της προστασίας της δημόσιας υγείας.

Εξάλλου η διενέργεια της επεξεργασίας από επαγγελματία υγείας , ως ειδικού εκτελούντα και υπεύθυνο επεξεργασίας διασφαλίζει όλα τα εχέγγυα για την ορθότητα και καταλληλότητα της επεξεργασίας.

Επιπρόσθετα κατά την Επιτροπή Βιοηθικής , σύμφωνα με την από 9-11-2017 Γνώμη η επεξεργασία των μεγάλων δεδομένων υγείας επιτρέπεται για ερευνητικούς και επιστημονικούς σκοπούς, υπό τον όρο ότι τα δεδομένα της υγείας ανωνυμοποιούνται και λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων.

Στο σημείο αυτό η Επιτροπή Βιοηθικής συμπλέει με τις γενικές αρχές του Κανονισμού 2016/679 για την επεξεργασία των δεδομένων υγείας , οι οποίες κατατείνουν στην προστασία της ιδιωτικότητας του ατόμου και τάσσεται υπέρ της προστασίας του δικαιώματος αυτού.

Περαιτέρω εκ της συλλογής , επεξεργασίας και χρήσης των δεδομένων υγείας , καθώς και των μεγάλων δεδομένων υγείας ανακύπτει ο προβληματισμός, σε νομικό αλλά και ηθικοπολιτικό επίπεδο , κατά πόσο θεωρείται θεμιτή η επεξεργασία τους όταν διενεργείται καθ' υπέρβαση του αρχικώς προβλεπόμενου σκοπού τους έστω και εάν υφίσταται συγκατάθεση του υποκειμένου , κατά παράβαση της αρχής της αναλογικότητας , σε συσχέτιση την εμπιστευτικότητα – ιδιωτικότητα κατά την επεξεργασία τους και την ενδεχόμενη –δυννητική αποκάλυψη των στοιχείων του υποκειμένου τους κατά την ψευδοανωνυμοποίηση.

Εξ όλων των ανωτέρω το διακύβευμα εκ της συλλογής , χρήσης και επεξεργασίας των μεγάλων δεδομένων υγείας στον ευρύτερο τομέα της υγείας αποτελεί η παραβίαση της ιδιωτικότητας και της ιδιωτικής σφαίρας του ατόμου , αναφορικά με την κατάσταση της υγείας του.

Η Επιτροπή Βιοηθικής αποφάνθηκε σχετικά , αναφέροντας στην από 9-11-2017 εκδοθείσα γνώμη της ως κατευθυντήριες γραμμές για την αντιμετώπιση των νομικών , αλλά και ηθικών ζητημάτων την ρητή παροχή συναίνεσης του υποκειμένου των δεδομένων υγείας για κάθε περαιτέρω υπερβαίνουσα τον αρχικό σκοπό χρήση τους , την λήψη όλων των προβλεπόμενων κατάλληλων μέτρων για την αποτελεσματική προστασία της εμπιστευτικότητας , ακόμα και όταν το υποκείμενο δεν έχει καταστεί εφικτό να χορηγήσει την σχετική συναίνεση , με την παράλληλη καθιέρωση της τήρησης ενός κώδικα δεοντολογίας όταν η συλλογή χρήση και επεξεργασία των μεγάλων δεδομένων υγείας πραγματοποιείται για ερευνητικούς σκοπούς.

Σε γενικό επίπεδο η Επιτροπή δια της ως άνω αναφερόμενης Γνώμης καθιστά απαραίτητη σε κάθε περίπτωση συλλογής, χρήσης και επεξεργασίας των μεγάλων δεδομένων υγείας την προγενέστερη ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων για την εκάστοτε ακολουθούμενη πολιτική – τακτική από τον υπεύθυνο επεξεργασίας.

Τα μεγάλα δεδομένα υγείας (big data) ως θεματικό αντικείμενο των δεδομένων υγείας αναλύθηκαν επίσης και από την επιβλέπουσα την παρούσα διπλωματική εργασία καθηγήτρια κα Ελένη Ρεθυμιωτάκη στο 5^ο Συνέδριο Ιατρικής Ευθύνης και Βιοηθικής – Δεδομένα Υγείας και Γενετικά Δεδομένα, το οποίο διεξήχθη στην Νομική Βιβλιοθήκη την 19-1-2018.

1.5. Εννοιολογικός προσδιορισμός γενετικών δεδομένων.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 ΓΚΠΠΔ τα γενετικά δεδομένα αποτελούν ειδική κατηγορία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και υποκατηγορία των δεδομένων υγείας.

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία ο εννοιολογικός προσδιορισμός των γενετικών δεδομένων υγείας συμπεριλαμβάνει τα δεδομένα υγείας εκείνα, που αποκαλύπτουν την ύπαρξη ή την προδιάθεση εκδήλωση ασθένειας ή την γενετική ταυτότητα ενός προσώπου και υπάγονται στην ειδική κατηγορία των ευαίσθητων δεδομένων όταν από αυτά αποκαλύπτονται πληροφορίες σχετικά με την φυλετική ή εθνική καταγωγή.²⁷

Σύμφωνα με το κεφάλαιο IV του Κανονισμού 2016/679/ΕΕ και την Οδηγία 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Απριλίου 2016, τα γενετικά δεδομένα αφορούν τον γενετήσιο προσδιορισμό του ατόμου και αποδίδονται ορολογικά ως όλα τα δεδομένα, οποιουδήποτε τύπου, τα οποία αφορούν στα χαρακτηριστικά φυσικού προσώπου, που κληρονομούνται ή αποκτώνται κατά την αρχική προγεννητική ανάπτυξη (άρθρο 4 παρ.10 της Πρότασης Κανονισμού).²⁸

Ως γενετικά δεδομένα υγείας σύμφωνα με το άρθρο 4 περ. 13 ΓΚΠΔ ορίζονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν γενετικά χαρακτηριστικά φυσικού

²⁷ Χαρίκλεια Ζ. Λάτσιου – Δεδομένα υγείας σε Κοτσαλή, Προσωπικά Δεδομένα 2016 – σελ.152, , με αναφορά σε Γ. Λαζαράκο, βιομετρικά δεδομένα, Κεφ.10.

²⁸ Κεφάλαιο IV του Κανονισμού 2016/679/ΕΕ.

προσώπου που κληρονομήθηκαν ή αποκτήθηκαν, όπως προκύπτουν, ιδίως, από ανάλυση βιολογικού δείγματος του εν λόγω φυσικού προσώπου και τα οποία παρέχουν μοναδικές πληροφορίες σχετικά με τη φυσιολογία ή την υγεία του εν λόγω φυσικού προσώπου και τα οποία προκύπτουν από την ανάλυση βιολογικού δείγματος.²⁹

Αναφορικά με τα γενετικά δεδομένα στον τομέα υγείας έχει έδαφος εφαρμογής η διάταξη του άρθρου 9 παρ.2 στοιχ.η και παρ.3 του ΓΚΠΠΔ , βάσει των οποίων η επεξεργασία των γενετικών δεδομένων αρχικά επιτρέπεται όταν είναι απαραίτητη για σκοπούς προληπτικής ή επαγγελματικής ιατρικής , ιατρικής διάγνωσης , παροχής υγειονομικής ή κοινωνικής περίθαλψης ή θεραπείας ή διαχείρισης υγειονομικών και κοινωνικών συστημάτων και υπηρεσιών βάσει του ενωσιακού δικαίου ή του δικαίου κράτους μέλους.³⁰

Ομοίως και στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων η επεξεργασία των γενετικών δεδομένων επιτρέπεται όταν είναι απαραίτητη για την εκτίμηση της ικανότητας προς εργασία του εργαζομένου , βάσει του ενωσιακού δικαίου ή του δικαίου κράτους μέλους , με την προϋπόθεση επεξεργασίας από ή υπό την ευθύνη επαγγελματία , που υπόκειται στην υποχρέωση τήρησης επαγγελματικού απορρήτου.

Η παράγραφος 4 του άρθρου 9 παραπέμπει στο άρθρο 6 παράγραφος 3 εδάφιο β ' του ΓΚΠΠΔ , σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη μπορούν για την προσαρμογή των κανόνων του ΓΚΠΠΔ να προβλέψουν ειδικές διατάξεις.

Στο άρθρο 23 της αιτιολογικής έκθεσης στο σχέδιο νόμου «Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 ορίζεται ότι η επεξεργασία γενετικών δεδομένων , αρχικώς απαγορεύεται , σύμφωνα και με το άρθρο 12 παράγραφος 1 της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας του ατόμου σε σχέση με τις εφαρμογές της βιολογίας και της ιατρικής - *Σύμβαση για τα*

²⁹ Κανονισμός 2016/74 ΕΚ – άρθρο 4 στοιχ.1 και Οδηγία 2016/680 ΕΕ – άρθρο 3 στοιχ.1.

³⁰ Άρθρο 9 παρ.2 στοιχ.η και παρ.3 του Γενικού Κανονισμού 2016/679.

*Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊατρική , στο άρθρο 12 της οποίας ορίζεται ότι «Εξετάσεις που προβλέπουν την εμφάνιση γενετικών νόσων ή που χρησιμοποιούνται είτε για την αναγνώριση του υποκειμένου ως φορέα γονιδίου υπεύθυνου για νόσο είτε για την ανίχνευση γενετικής προδιάθεσης ή δεκτικότητας για νόσο, επιτρέπεται να διενεργούνται μόνο για λόγους υγείας ή για επιστημονική έρευνα που σχετίζεται με λόγους υγείας και υπό την προϋπόθεση της κατάλληλης γενετικής συμβουλευτικής».*³¹

Η απαγόρευση της επεξεργασίας των γενετικών δεδομένων υγείας συμπλέει με την πρόσφατη γραμμή που ακολούθησε προσφάτως η σχετική Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης (Recommendation Rec(2016) 8 of the Committee of Ministers to the member States on the processing of personal healthrelated data for insurance purposes, including data resulting from genetic tests), ενώ τελεί σε συμφωνία και με το πνεύμα του άρθρου 5 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Γενετικά Δεδομένα του Ανθρώπου της UNESCO.

Με το άρθρο 23 του Ν.4624/2019 , κατ' εφαρμογή της παραγράφου του άρθρου 9 του ΓΚΠΠΔ δίδεται σχετική ευχέρεια στον εθνικό νομοθέτη για την παρέκκλιση από την αρχικώς ρητή απαγόρευση επεξεργασία τους με τον καθορισμό των προϋποθέσεων και επεξεργασίας των γενετικών δεδομένων , όταν η επεξεργασία διενεργείται για σκοπούς ασφάλισης υγείας και ζωής.³²

1.6. Εννοιολογικός προσδιορισμός βιομετρικών δεδομένων.

Σύμφωνα με τον ορισμό που αποδίδεται στην βιβλιογραφία , ως βιομετρικά δεδομένα κατά το δίκαιο των προσωπικών δεδομένων νοούνται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα , τα οποία προκύπτουν από ειδική τεχνική επεξεργασία , συνδεδεμένη με φυσικά , βιολογικά ή συμπεριφορικά χαρακτηριστικά φυσικού προσώπου και το οποία επιτρέπουν ή επιβεβαιώνουν την αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση του εν λόγω φυσικού προσώπου (άρθρο 4 παρ.14 ΓΚΠΔ.³³

³¹ Άρθρο 12 παράγραφος 1 της Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊατρική.

³² Άρθρο 23 του Ν.4624/2019.

³³ Ευαγγελία Ν. Βασιλοπούλου, Βιομετρικά και γενετικά δεδομένα, 2018 , σελ.132, 139.

Κατ' άλλο βιβλιογραφικό ορισμό είναι οι βιολογικές ιδιότητες , πτυχές συμπεριφοράς , φυσιολογικά χαρακτηριστικά , προσωπικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα ή επαναλαμβανόμενες κινήσεις όπου αυτά τα γνωρίσματα και οι κινήσεις είναι μοναδικά για το άτομο και μετρήσιμα , ακόμη και αν τα πρότυπα που χρησιμοποιούνται στην πράξη για την τεχνική μέτρησή τους εμπεριέχουν έναν ορισμένο βαθμό πιθανολόγησης.³⁴

Νομοθετικά σύμφωνα με το άρθρο 4 περ. 14 ΓΚΠΠΑ με τον όρο βιομετρικά δεδομένα προσδιορίζονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα , τα οποία προκύπτουν από ειδική τεχνική επεξεργασία συνδεδεμένη με φυσικά, βιολογικά ή συμπεριφορικά χαρακτηριστικά φυσικού προσώπου και τα οποία επιτρέπουν ή επιβεβαιώνουν την αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση του εν λόγω φυσικού προσώπου.³⁵

Τα βιομετρικά δεδομένα είναι απόρροια της σύγχρονης τεχνολογικής εξέλιξης στον τομέα της βιοιατρικής και η σύνδεσή τους με το υποκείμενο είναι αποκλειστική και μοναδική σε επίπεδο προσδιορισμού και ταυτοποίησης.

Ωστόσο η χρησιμοποίησή τους χωρίς την τήρηση των ορίων της αρχής της αναλογικότητας κατ' άρθρο 25 παρ.1 Συντ. εγείρει νομικούς προβληματισμούς για την περιστολή θεμελιωδών ατομικών ελευθεριών και δικαιωμάτων του ατόμου και ειδικότερα την προστασία της ανθρώπινης αξίας , της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων.

Τα γενετικά και βιομετρικά δεδομένα αποτελούν σημαντική καινοτομία και χαρακτηριστικό του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων 2016/679 και μορφή μεταρρύθμισης του δικαίου των προσωπικών δεδομένων.

1.7 Λοιποί όροι δεδομένων υγείας.

Στα προσωπικά δεδομένα υγείας με έναν ευρύτερο ορισμό συγκαταλέγονται εκτός των ανωτέρω αναφερομένων , το αρχείο προσωπικών δεδομένων και

³⁴ Γρηγόριος Γ. Λαζαράκος "Τα συνταγματικά όρια της επεξεργασίας βιομετρικών δεδομένων" σε Κοτσαλή , Προσωπικά Δεδομένα 2016 – σελ.173 , με αναφορά σε http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wp136_el.pdf#h2-4.

³⁵ Άρθρο 4 περ. 14 ΓΚΠΠΑ.

δεδομένων υγείας στην Εθνική Αρχή Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής, το οποίο τηρείται σύμφωνα με τον Ν.3305/2005 και αφορά ευαίσθητα δεδομένα σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 3 του Ν.3305/2005.

Περαιτέρω το ιατρικό αρχείο κατ' άρθρο 14 Ν.3418/2005 τηρούμενο κατ' εφαρμογή του Ν. 2472/1997 , ο ηλεκτρονικός ιατρικός φάκελος κατ' άρθρο 9 του Ν.3235/2004 , οριζόμενος από το ISO /DTR 20514 και ο ατομικός ηλεκτρονικός φάκελος υγείας (ΑΗΦΥ) , κατά τις διατάξεις των άρθρων 51 παρ. 4, του Ν.4238/2014 (ΦΕΚ Α'38) και το άρθρο 21 Ν. 4486/2017 «Μεταρρύθμιση Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας» ως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 51 παρ. 4 Ν. 4238/2014 «Πρωτοβάθμιο Εθνικό Δίκτυο Υγείας»).

Σε διεθνές επίπεδο στα δεδομένα υγείας συγκαταλέγονται και τα διεθνή πρότυπα προστασίας δεδομένων υγείας , τα οποία αποτελούν το γενικό πρότυπο ISO 27001:2013 και το ειδικό για τα συστήματα υγείας ISO 27799:2006.³⁶

ΜΕΡΟΣ 2^ο

Το νομικό πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας , σε διεθνές , ενωσιακό και εθνικό δικαιοκ επίπεδο – νομικά κείμενα και θεσμικά όργανα.

2.1.Νομικά κείμενα σε διεθνές δικαιοκ επίπεδο.

Η παγκοσμιοποίηση και η μετάβαση στον σύγχρονο κόσμο της ψηφιακής εποχής επέφερε αλλαγές στον τομέα των προσωπικών δεδομένων και την επεξεργασία τους αρχικά σε διεθνές επίπεδο.

Το πρώτο νομικό κείμενο σε διεθνές επίπεδο για την προστασία της ιδιωτικότητας του ατόμου είναι η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών , που ψηφίστηκε στις 10-12-1948 , το άρθρο 12 της οποίας αναφέρει την προστασία της ιδιωτικότητας του ατόμου , δικαίωμα του οποίου η έννομη προστασία

³⁶ Ν.3235/2004 , Ν.3305/2005 , Ν.3418/2005 , Ν.4238/2014 , Ν. 4486/2017 , Παναγοπούλου – Κουτνατζή – Φ 2015 , Χορήγηση δεδομένων υγείας με άδεια της ΑΠΔΠΧ , Χαλκιαδάκης Εμμ. Ηλεκτρονικός Φάκελος Ασθενή και ζητήματα προστασίας ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα , 2016.

αποτελέσει και την κατευθυντήρια γραμμή για τις αρχές του Γενικού Κανονισμού 216/679.

Μετέπειτα το έτος 1950 ψηφίστηκε η σημαντικότερη σύμβαση στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, γνωστή ως ΕΣΔΑ, το άρθρο 8 της οποίας κατοχυρώνει την προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής.

Ακολούθως το έτος 1966 ψηφίστηκε το Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα.

Η Διεθνής Διακήρυξη του Οργανισμού για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και την Κουλτούρα (Ουνέσκο) τονίζει την ιδιαίτερη αξία των γενετικών δεδομένων, προσδίδοντας σε αυτά καθολικότητα και πανανθρώπινο χαρακτήρα και διάσταση, καθορίζοντας το ελάχιστο επίπεδο έννομης προστασίας τους.

Ειδικότερα στο άρθρο 1 της Διεθνούς Διακήρυξης της Ουνέσκο αναφέρει το ανθρώπινο γονιδίωμα ως κληρονομιά της ανθρωπότητας, καταδεικνύοντας τον πανανθρώπινο και οικουμενικό χαρακτήρα των προσωπικών δεδομένων υγείας.

Τέλος στην Παγκόσμια Διακήρυξη για την Βιοηθική και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα που υπεγράφη την 19-10-2005, επισημαίνεται στο άρθρο 6 ότι κάθε ιατρική προληπτική, διαγνωστική ή θεραπευτική επέμβαση προϋποθέτει την προηγούμενη και ελεύθερη συγκατάθεση του ενδιαφερόμενου προσώπου, που παρέχεται μετά από την προσήκουσα ενημέρωσή του.³⁷

2.2 Νομικά κείμενα σε ενωσιακό δικαιοκτικό επίπεδο.

Το έτος 1995 εκδόθηκε η Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, στα πλαίσια θέσπισης ενός ενιαίου θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου, ως απόρροια της ελεύθερης και διασυνοριακής ροής των προσωπικών δεδομένων, εντός της ΕΕ.

³⁷ Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ΕΣΔΑ, Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα, Διεθνής Διακήρυξη της Ουνέσκο, Παγκόσμια Διακήρυξη για την Βιοηθική και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Υπό το πρίσμα αυτό της καθολικότητας του νομικού πλαισίου προστασίας των προσωπικών δεδομένων για όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκδόθηκε μεταγενέστερα ο Κανονισμός 2016/74 ΕΚ, ο οποίος και κατήργησε την Οδηγία 95/46/ΕΚ.

Η εξέλιξη της τεχνολογίας στον τομέα της τηλεπικοινωνίας οδήγησε στην έκδοση της Οδηγίας 97/66/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου 15-12/1997 για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2002/58/ΕΚ και μετέπειτα από την Οδηγία 2006/24/ΕΚ, την Οδηγία 2009/136/ΕΚ και εν τέλει με τον Κανονισμό 611/2013.

Το έτος 2001 ακολούθησε η έκδοση του Κανονισμού ΕΚ 45/2001 για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εντός της Κοινότητας.

Το έτος 2000 θεσμοθετήθηκε από την Ε.Ε η Διακήρυξη του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

Ενσωματώθηκε στην συνθήκη της Λισσαβώνας, με την θέση σε ισχύ την 1^η Δεκεμβρίου 2009 και προστατεύει ισότιμα με τα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις αρχές των διεθνών συμβάσεων το δικαίωμα κάθε ανθρώπου στην σωματική και διανοητική ακεραιότητα.

Η Διακήρυξη του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ στο άρθρο 7 κατοχυρώνει τον σεβασμό της ιδιωτικής και κοινωνικής ζωής του ατόμου και στο άρθρο 8 την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Επιπρόσθετα στο άρθρο 3 παρ.2 στοιχ.α' καθιερώνει ως βασική προϋπόθεση για οποιαδήποτε επέμβαση που συντελείται στο χώρο της ιατρικής και της βιολογίας την ελεύθερη και εν επιγνώσει συναίνεση του ενδιαφερόμενου προσώπου, κατοχυρώνοντας παράλληλα στο άρθρο 35 το κοινωνικό δικαίωμα στην υγεία.

Το σημαντικότερο νομικό κείμενο σε ενωσιακό επίπεδο και πρωτογενές δίκαιο της ΕΕ στον τομέα των δεδομένων υγείας είναι η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας του ατόμου σε σχέση με τις εφαρμογές της βιολογίας και της ιατρικής, γνωστή ως Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Βιοιατρική, που υπογράφηκε στο Οβιέδο την 4^η Απριλίου 1997 και κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον Ν.2619/1998 (ΦΕΚ Α' 132).

Η Σύμβαση του Οβιέδο γνωστή και ως “Σύμβαση για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου σε σχέση με τις εφαρμογές της βιολογίας και της ιατρικής – Σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την βιοιατρική” θεσμοθετήθηκε με γνώμονα τις τεχνολογικές εξελίξεις στην βιολογία και ιατρική, καθώς και την προστασία της ανθρώπινης αξίας και αξιοπρέπειας ως αντιστάθμισμα αυτών, με απώτερο δικαιοπολιτικό θεμέλιο την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων υγείας στην βιοιατρική.

Κοινό σημείο της Σύμβασης Οβιέδο με τον Γενικό Κανονισμό 2016/679 αποτελεί η συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων κατά την επεξεργασία των δεδομένων υγείας του.

Ειδικότερα στο άρθρο 5 της Συμβάσεως του Οβιέδο καθορίζεται ως βασική προϋπόθεση για την επέμβαση σε θέματα υγείας η προηγούμενη ενημερωμένη συγκατάθεση του ατόμου, που νομιμοποιείται προς τούτο.³⁸

Το νέο νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων ρυθμίζεται με τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της Οδηγίας 95/46/EK.

Τέθηκε σε εφαρμογή από 25-5-2018 σύμφωνα με το άρθρο 99 παρ.2 και ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον Ν. 4624/2019, ο οποίος κυρώθηκε με το ΦΕΚ 137^A/29-8-2019.

Επιπρόσθετα σε συνάρτηση με των ανωτέρω Κανονισμό εκδόθηκε η Οδηγία ΕΕ 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών

³⁸ Οδηγία 95/46/EK, Οδηγία 97/66/EK, Οδηγία 2002/58/EK, 2006/24/EK, Οδηγία 2009/136/EK, Κανονισμός 611/2013, Κανονισμός ΕΚ 45/2001, Διακήρυξη του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Βιοιατρική.

αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεως για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων 2016/679 κατήργησε την προγενέστερη Οδηγία 95/46/EK για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Απαρτίζεται από 11 κεφάλαια και 99 άρθρα και δημιουργήθηκε από την ανάγκη να ληφθούν υπ' όψιν οι νέες τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα των προσωπικών δεδομένων και την συμβάδιση του δικαίου των προσωπικών δεδομένων με την τεχνολογία.

Στην σκέψη 4 του Προοιμίου του Κανονισμού εκ της διατυπώσεως διαφαίνεται η στάθμιση των προσωπικών δεδομένων με άλλα θεμελιώδη συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας.

Κατά βιβλιογραφική ερμηνεία με τον Κανονισμό 2016/679 επικαιροποιείται η βασική αρχή της Οδηγίας 95/46/EK για την ελεύθερη διακίνηση των προσωπικών δεδομένων, καθώς και της τυπικής ισοδυναμίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της σταθμίσεώς τους με γνώμονα την αρχή της αναλογικότητας και της πρακτικής εναρμόνισης και εξισορρόπησης αντιτιθεμένων συνταγματικών αγαθών.³⁹

Ο νέος Γενικός Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 παρεκκλίνει εν μέρει, αλλά όχι ουσιωδώς από τις γενικές αρχές του προϋφιστάμενου νομικού πλαισίου προστασίας των προσωπικών δεδομένων και επιχειρεί να δημιουργήσει ένα αυστηρότερο και ισχυρότερο νομικά θεσμικό πλαίσιο επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων και κατ' επέκταση αποτελεσματικής έννομης προστασίας τους, με χαρακτηριστικά την συνοχή των κανόνων που θέτει ο ΓΚΠΔ, την αδιάκριτη και χωρίς εξαίρεση ομοιόμορφη εφαρμογή τους από τα κράτη μέλη της ΕΕ και την από κοινού πρακτική εναρμόνιση των επί μέρους δικαίων των κρατών μελών, στοιχεία τα οποία κατατείνουν και αποσκοπούν στην καθιέρωση ενός

³⁹ Φερενίκη Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Το νέο πλαίσιο των ανανεωμένων δικαιωμάτων, σε ΚΟΤΣΑΛΗ-MΕΝΟΥΔΑΚΟ (επιμ), Ο ΓΚΠΔ, Σελ.5-7.

Ευαγγελία Ν. Βασιλοπούλου, Βιομετρικά και γενετικά δεδομένα, 2018, σελ.111.

ισοδύναμου σε ενωσιακό επίπεδο πλαίσιο έννομης προστασίας των προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας.

Το νέο νομοθετικό καθεστώς προστασίας των προσωπικών δεδομένων υγείας με τον Γενικό Κανονισμό 2016/679 , απαγορεύει ρητά την επεξεργασία τους για σκοπούς ασφάλισης , υγείας και ζωής , εισάγοντας παράλληλα την συνυπευθυνότητα του ιατρού , ως υπεύθυνου επεξεργασίας σε περίπτωση ενδεχόμενης παραβίασής τους.

Επιπρόσθετα η μεταρρύθμιση του δικαίου των προσωπικών δεδομένων με τον Γενικό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 επέφερε αλλαγές ως προς την παροχή έννομης προστασία και των βιομετρικών και γενετικών δεδομένων , ως υποκατηγοριών των δεδομένων υγείας .

Περαιτέρω χαρακτηριστικά του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων 2016/679 αποτελούν η ανάθεση της έννομης προστασίας των δεδομένων υγείας, με την επιλογή των κατάλληλων κανόνων , τεχνικών και οργανωτικών μέτρων και μέτρων συμμόρφωσης , στον υπεύθυνο - εκτελούντα την επεξεργασία και αφετέρου στην διεύρυνση και νομική ενδυνάμωση των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων, κατά τρόπο ώστε η από μέρους του υπευθύνου ή εκτελούντος την επεξεργασία εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την επεξεργασία τους να καθίσταται νομικά δεσμευτική , με την επιβολή διοικητικών κυρώσεων σε περίπτωση ενδεχόμενης παραβίασης.

Με τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων 2016/679 ισχυροποιούνται τα προσωπικά δεδομένα , παράλληλα και ο σεβασμός των ατομικών δικαιωμάτων , με ένα αυστηρότερο θεσμικό πλαίσιο επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων και κατ' επέκταση έννομης προστασίας τους.

Ο Κανονισμός υιοθετεί την αρχή της εγγύτητας προς το υποκείμενο των δεδομένων, προβλέποντας ρητά ότι κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι παραβιάζονται τα δικαιώματά του ως προς την προστασία των δεδομένων του, έχει το δικαίωμα να υποβάλει καταγγελία σε οποιαδήποτε εποπτική αρχή.

Εισάγονται νέα επικαιροποιημένα δικαιώματα , όπως το δικαίωμα διαγραφής (λήθης) των προσωπικών δεδομένων του ατόμου κατ' άρθρο 17 , δηλαδή του δικαιώματος του φυσικού προσώπου να διαγραφούν προσωπικά του δεδομένα.

Βάσει του δικαιώματος λήθης ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται σε διαγραφή, όταν αυτό ζητηθεί από το άτομο, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και χωρίς να απαιτείται η επίκληση κάποιας ζημίας εκ μέρους του υποκειμένου των δεδομένων.

Νομικό έρεισμα του δικαιώματος λήθης, κατ' άρθρο 17 ΓΚΠΠΔ, αποτελούν τα συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα της αξίας του ανθρώπου κατ' άρθρο 2 παρ.1 Συντ., της προστασίας της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας κατ' άρθρο 5 παρ.1 Συντ., το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής ζωής κατ' άρθρο 9 Συντ., της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και πληροφοριακού αυτοκαθορισμού του ατόμου κατ' άρθρο 9^Α Συντ., της ελευθερίας έκφρασης κατ' άρθρο 14 Συντ., της ελευθερίας του πληροφορείν και πληροφορείσθαι.⁴⁰

Ένα ακόμα δικαίωμα, το οποίο συνιστά καινοτομία του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων 2016/679 είναι το δικαίωμα στην φορητότητα των δεδομένων από έναν πάροχο υπηρεσίας σε έναν άλλο, σύμφωνα με το άρθρο 20 του Κανονισμού και την σκέψη 68 του Προοιμίου.

Βασικές προϋποθέσεις εφαρμογής του δικαιώματος στην φορητότητα κατ' άρθρο 20 ΓΚΠΠΔ αποτελούν :

- α) Η νομική βάση συγκατάθεσης ή όταν με την φορητότητα σκοπείται η εκπλήρωση συμβάσεως,
- β) Η αυτοματοποιημένη επεξεργασία,
- γ) Η χορήγηση των δεδομένων από το υποκείμενο,
- δ) Η μη επιρροή σε δικαιώματα τρίτων,
- ε) Η χορήγηση δεδομένων σε δομημένο, κοινώς χρησιμοποιούμενο και αναγνώσιμο διαλειτουργικό μορφότυπο,
- στ) Η ενημέρωση εκ μέρους του υπεύθυνου επεξεργασίας,
- ζ) Η εξακρίβωση της ταυτότητας του υποκειμένου των δεδομένων
- η) Η τήρηση προθεσμίας για την ικανοποίηση του δικαιώματος φορητότητας,
- θ) η ασφάλεια των δεδομένων και

⁴⁰ Φερενίκη Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Το νέο πλαίσιο των ανανεωμένων δικαιωμάτων, σε ΚΟΤΣΑΛΗ-ΜΕΝΟΥΔΑΚΟ (επιμ), Ο ΓΚΠΔ, Σελ.15, 16, 18.

ι) η στάθμιση του οφέλους και του κόστους εκ της ικανοποίησης του δικαιώματος.⁴¹

Μέσω του δικαιώματος της φορητότητας πραγματώνεται ο βασικός στόχος του Κανονισμού 2016/679 αναφορικά με την ελευθερία διακίνησης των προσωπικών δεδομένων και την διασυνοριακή ροή αυτών εντός της ΕΕ.

Με τον Γενικό Κανονισμό 2016/679 παρέχονται όλα τα εχέγγυα για την τήρηση των κανόνων μέσω προβλεπόμενων δια του ιδίου του ΓΚΠΠΔ μέτρων με ρυθμιστικό και οργανωτικό χαρακτήρα για την αποφυγή και αποτροπή της καταστρατήγησης των κανόνων του και δυνητικών παραβιάσεων όλων των αναφερθέντων στον Γενικό Κανονισμό 2016/679 νομοθετικών μέτρων προστασίας των προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας.

Ειδικότερα νομικές ασφαλιστικές δικλίδες του ΓΚΠΠΔ για την αποτελεσματική έννομη προστασία των προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας αποτελούν κατά τις διατάξεις του ΓΚΠΠΔ η τήρηση των αρχείων καταγραφής της δραστηριότητας των δεδομένων, η εφαρμογή μέτρων προστασίας δεδομένων ήδη από τον σχεδιασμό και εξ' ορισμού (privacy by design, privacy by default), η προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο (risk based approach), η διενέργεια μελέτης εκτίμησης αντικτύπου (DPIA), η προηγούμενη διαβούλευση με την εποπτική αρχή, ο ορισμός Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων (DPO), η ενθάρρυνση εκπόνησης κωδίκων δεοντολογίας και η παρότρυνση θέσπισης μηχανισμών πιστοποίησης προστασίας.

Επιπρόσθετα ως μέτρο τήρησης των διατάξεων του ΓΚΠΠΔ είναι η νεοεισαχθείσα δια του Κανονισμού 2016/679 αρχή της Λογοδοσίας (Accountability Principle) και η ύπαρξη χορήγησης ρητής και απερίφραστης συναίνεσης του υποκειμένου των δεδομένων για κάθε σκοπό επεξεργασίας, με την προηγούμενη ενημέρωσή του.

Βασική καινοτομία που εισήγαγε ο νέος Γενικός Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 και προβλέπεται στο άρθρο 30, είναι η υποχρέωση τήρησης αρχείου επεξεργασίας όλων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, από τον υπεύθυνο – εκτελούντα την επεξεργασία, καθώς και η εκ μέρους των εκτελούντων την

⁴¹ Άρθρο 20 του Κανονισμού και σκέψη 68 του Προοιμίου.

επεξεργασία υποχρέωση τήρησης αρχείων όλων των κατηγοριών δραστηριοτήτων επεξεργασίας, που διεξάγονται για λογαριασμό υπευθύνου επεξεργασίας.⁴²

Περαιτέρω με τις διατάξεις του ΓΚΠΠΔ εισάγεται η υποχρέωση του υπεύθυνου επεξεργασίας προς διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου (Data protection impact assessment – DPIA) σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, καθώς και η εκ μέρους των υπευθύνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία υποχρέωση ορισμού Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων (Data Protection Officer-DPO) επί τη βάση συγκεκριμένων πληρούμενων ποιοτικών κριτηρίων, που περιλαμβάνουν την διενέργεια συγκεκριμένων τύπων επεξεργασιών προσωπικών δεδομένων.

Με τον Γενικό Κανονισμό 2016/679 σε περίπτωση παραβίασης των προσωπικών δεδομένων εισάγεται εις αλληλεγγύως και εις ολόκληρον ευθύνη τόσο του υπεύθυνου, όσο και του εκτελούντος την επεξεργασία, κάτι το οποίο στο προϋφιστάμενο νομικό πλαίσιο ίσχυε μόνο για τον υπεύθυνο της επεξεργασίας.

Ο Κανονισμός 2016/679 εισάγει την αρχή της συμβατότητας των επιδιωκόμενων σκοπών, ως προς την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, καθώς και ειδική πρόβλεψη στο άρθρο 80 για τον συλλογικό χαρακτήρα που δύναται να επιλέξει το υποκείμενο – φορέα των προσωπικών δεδομένων για την ενάσκηση των δικαιωμάτων του και νομικών αξιώσεών του, ήτοι την ανάθεση σε μη κερδοσκοπικό φορέα, οργάνωση ή ένωση, για την υποβολή καταγγελίας και την δικαιοδοτική άσκηση των εννόμων αξιώσεων.⁴³

Καταληκτικά ο υφιστάμενος διοικητικός έλεγχος που προβλέπεται στις διατάξεις του ΓΚΠΠΔ, έχει περισσότερο κατασταλτικό και όχι τόσο προληπτικό χαρακτήρα, με την επιβολή βαρύτατων προβλεπόμενων στον Κανονισμό 2016/679 διοικητικών προστίμων σε περίπτωση παραβίασης των προσωπικών δεδομένων.

Βασική στόχευση των σχετικών ρυθμίσεων του Κανονισμού 2016/679 είναι η διευκόλυνση του υποκειμένου στην πρόσβαση σε διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες για την άρση της προσβολής από μη νόμιμη επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων και επανόρθωση της βλάβης εκ της παραβίασης.

⁴² Άρθρο 30 Γενικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679.

⁴³ Άρθρο 80 Γενικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679.

Η ουσιαστική καινοτομία του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 αναφορικά με το υφιστάμενο στο ελληνικό δίκαιο νομοθετικό καθεστώς έγκειται στην απουσία πρόβλεψης υποχρεωτικής άδειας της ΑΠΔΠΧ ως προς την επεξεργασία ευαίσθητων / ειδικών κατηγοριών δεδομένων.

Καταληκτικά ο Κανονισμός 2016/679 ενέχει υποχρεωτικότητα , αμεσότητα , ομοιομορφία και δεσμευτικότητα ως προς το κανονιστικό περιεχόμενό του με την κατάργηση κάθε άλλης αντίθετης εθνικής ρύθμισης στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών της ΕΕ.

Στο ελληνικό δίκαιο ισχύει ως κανόνας με αυξημένη υπερνομοθετική ισχύ κατ' άρθρο 28 παρ.1 Συντ.

2.3 Συστάσεις Συμβουλίου της Ευρώπης για τα δεδομένα υγείας.

A. Σύσταση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Η Σύσταση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης, στο άρθρο 6 αναφέρει ότι τα ιατρικά δεδομένα δεν μπορούν να τύχουν αυτοματοποιημένης επεξεργασίας χωρίς εγγυήσεις για την προστασία τους , ενώ τα κριτήρια για τις εγγυήσεις πρέπει να ορίζονται με νόμο.

Στο σημείο αυτό η Σύσταση θίγει εμμέσως την προστασία της ιδιωτικότητας του ατόμου κατά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων του.

B. Η Σύσταση (97) 5 του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Η Σύσταση (97) 5 του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των δεδομένων υγείας ανάγει περαιτέρω «τον σεβασμό των θεμελιωδών ελευθεριών του προσώπου και ιδιαίτερα της ιδιωτικότητας σε βασική εγγύηση που πρέπει να εξασφαλίζεται κατά τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων υγείας», ως χαρακτηριστικά αναφέρεται.

Κατ' αυτόν τον τρόπο αποτελεί κοινό σημείο με την Σύσταση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης η προστασία της ιδιωτικότητας του ατόμου κατά την επεξεργασία των δεδομένων και η νομιμότητα ως προς την επεξεργασία τους.⁴⁴

⁴⁴ Σύσταση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης , Σύσταση (97) 5 του Συμβουλίου της Ευρώπης.

2.4 Νομικά κείμενα σε εθνικό δικαιοκ επίπεδο.

Η έννοια της υγείας έχει ιδιαίτερη σημασία για την ελληνική έννομη τάξη, κάτι το οποίο αποτυπώνεται με την συνταγματική αναγνώριση του ατομικού και κοινωνικού δικαιώματος στην υγεία .

Ειδικότερα στο άρθρο 5 παρ.5 Συντ. κατοχυρώνεται το ατομικό δικαίωμα στην προστασία της υγείας και της γενετικής ταυτότητας.

Στο άρθρο 7 παρ.2 Συντ. απαγορεύεται ρητά η πρόκληση βλάβης της υγείας, ενώ στο άρθρο 21 παρ.3 Συντ. προστατεύεται το κοινωνικό δικαίωμα στην υγεία.

Στο άρθρο 21 παρ.5 Συντ. προβλέπεται ως κοινωνικό δικαίωμα η προστασία των ατόμων με αναπηρία , με την λήψη μέτρων που εξασφαλίζουν την συμμετοχή τους στην κοινωνική , οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας.

Το αρχικό νομοθετικό πλαίσιο της ελληνικής έννομης τάξης για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας αφορά τον Ν.2472/1997 , ο οποίος ενσωμάτωσε την Οδηγία 95/46/EK στο εσωτερικό δίκαιο.

Στο άρθρο 2 στοιχ.β' του Ν.2472/1997 τα δεδομένα που αφορούν στην υγεία συγκαταλέγονται στην κατηγορία των ευαίσθητων δεδομένων και κάθε επεξεργασία τους αρχικά απαγορεύεται , σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ.1 του Ν.2472/1997.

Έπειτα νομοθετήθηκε ο Ν.3471/2006 για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών , σε εφαρμογή της Οδηγίας 2002/58/EK.

Ακολούθησαν ο Ν.3917/2011 , ο Ν.4072/2012 και τελευταίο νομοθέτημα στο χώρο των προσωπικών δεδομένων το ΠΔ 28/2015.

Σχετικοί νόμοι για τα προσωπικά δεδομένα είναι ο Νόμος 3625/2007 , αναφορικά με την δημοσιοποίηση ποινικών αδικημάτων , μετά την άσκηση ποινικής δίωξης και ο Νόμος 4139/2013.

Στην ελληνική έννομη τάξη δεν προσδιορίζεται με ειδική διάταξη η έννοια των δεδομένων υγείας.

Ad hoc γίνεται αναφορά και παραπομπή στην Οδηγία 95/46/EK , καταργηθείσα προσφάτως με τον Κανονισμό 2016/974 , βάσει της οποίας εισάγεται η καταρχήν απαγόρευση για την επεξεργασία των δεδομένων υγείας ,

με τις προβλεπόμενες στο άρθρο 8 παρ.1 του Ν.4624/2019 προϋποθέσεις για την επεξεργασία τους, ήτοι

- α) της ύπαρξης αρχείου δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα,
- β) της ύπαρξης ρητής συγκατάθεσης του υποκειμένου των δεδομένων,
- γ) της αρχής του σκοπού και της αναλογικότητας και
- δ) των εξαιρέσεων που καθιστούν νόμιμη την επεξεργασία, η οποία επεξεργασία ωστόσο ενδέχεται να θίξει τις θεμελιώδεις ελευθερίες ή την ιδιωτική ζωή του ατόμου, σύμφωνα και με τα αναφερόμενα στην αιτιολ.σκέψη 33 του ΓΚΠΠΔ.⁴⁵

Ο Νόμος 4624/2019.

Το νέο νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων ρυθμίζεται με τον Ν.4624/2019, ο οποίος κυρώθηκε με το ΦΕΚ 137^Α/29-8-2019 και αποτελεί ενσωμάτωση στην ελληνική έννομη τάξη του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016.⁴⁶

Ο Νόμος 4624/2019 - Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, αφορά μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016.

Με το περιεχόμενο του ως άνω νόμου καθορίζεται ρητά το νομικό πλαίσιο για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, ωστόσο κατά την εισδοχή του Κανονισμού 2016/679 στο εσωτερικό δίκαιο μέσω της εφαρμογής του Ν.4624/2019 και την πρακτική εφαρμογή ανέκυψαν ασάφειες και νομικά κενά ως προς την ερμηνεία του Κανονισμού, γεγονός το οποίο κατέστησε απαραίτητη την συμβολή της ΑΠΔΠΧ για την μέσω γνωμοδοτήσεων ερμηνεία κατά περιπτώσιολογία.

⁴⁵ Άρθρο 8 παρ.1 του Ν.4624/2019 και αιτιολ.σκέψη 33 ΓΚΠΠΔ.

⁴⁶ ΦΕΚ 137^Α/29-8-2019.

Ο Νόμος 4624/2019 διαπνέεται από την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας, η οποία έχει επιλογηθεί και στο σκεπτικό των περισσότερων αποφάσεων της ΑΠΔΠΧ.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν.4624/2019 σκοπός του νόμου είναι:

- α) η αντικατάσταση του νομοθετικού πλαισίου που ρυθμίζει την συγκρότηση και λειτουργία της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα,
- β) η λήψη μέτρων εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ.
- γ) η ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης - πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου.⁴⁷

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν.4624/2019 οι διατάξεις εφαρμόζονται στην εν όλω ή εν μέρει, αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και στην μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία τέτοιων δεδομένων, τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε σύστημα αρχειοθέτησης από:

- α) δημόσιους φορείς ή
- β) ιδιωτικούς φορείς, εκτός και εάν η επεξεργασία πραγματοποιείται από φυσικό πρόσωπο στο πλαίσιο αποκλειστικά προσωπικής ή οικιακής δραστηριότητας.⁴⁸

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν.4624/2019 οι δημόσιοι φορείς επιτρέπεται να επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όταν η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας.⁴⁹

⁴⁷ Άρθρο 1 του Ν.4624/2019.

⁴⁸ Άρθρο 2 του Ν.4624/2019

⁴⁹ Άρθρο 5 Ν.4624/2019.

2.5. Νομικά ζητήματα – ερωτήματα που ανακύπτουν εκ των νομικών κειμένων προστασίας των δεδομένων υγείας σε διεθνές, ενωσιακό και εθνικό επίπεδο.

Από την επισκόπηση των νομικών κειμένων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας σε διεθνές και ενωσιακό, αλλά και εθνικό επίπεδο ανακύπτει ένα κοινό ερώτημα – νομικός προβληματισμός, κατά πόσο η επεξεργασία των δεδομένων αυτών είναι επιτρεπτή όταν αντιβαίνει σε ατομικά δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες του ατόμου – υποκειμένου των δεδομένων και ειδικότερα την προστασία της ανθρώπινης αξίας και αξιοπρέπειας, της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, της ιδιωτικότητας, της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού σε συνάρτηση με την συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας.

Με ειδικότερη αναφορά στα δεδομένα υγείας και την Σύμβαση του Οβιέδο, σε συσχετισμό με το γενικότερο πνεύμα και φιλοσοφία του Γενικού Κανονισμού 2016/679 πρόκριμα για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας πρέπει να αποτελεί η προστασία του υποκειμένου των δεδομένων και των ατομικών ελευθεριών, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, κατ'άρθρο 25 παρ.1 Συντ.

2.6 Θεσμικά όργανα προστασίας των δεδομένων υγείας.

A. Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής.

Η εφαρμογή της βιοιατρικής έρευνας και των τεχνολογικών εφαρμογών της στην ιατρική πρακτική εγείρει το πρακτικό διακύβευμα πως εναρμονίζεται η τεχνοεπιστημονική πρόοδος και ο ραγδαίος ρυθμός αλλαγής των σύγχρονων κοινωνικών σχέσεων με την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και τον σεβασμό των ατομικών ελευθεριών.

Στο πλαίσιο αυτό αναδύθηκε η βιοηθική, εντασσόμενη στο συνολικό ρυθμιστικό μοντέλο της βιοιατρικής.

Μέσω των βιοιατρικών πρακτικών διαφαίνονται θεραπευτικές, προγνωστικές και βελτιωτικές δυνατότητες στον τομέα της ιατρικής, ωστόσο στον αντίποδα ελλοχεύει ο κίνδυνος εργαλειοποίησης και εμπορευματοποίησης του ανθρώπινου

σώματος και ζωής και συνακόλουθα η προσβολή των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών του ατόμου, ιδίως στο δικαίωμα της ιδιωτικότητας.

Η βιοηθική επικράτησε σταδιακά και προοδευτικά ως μοντέλο ελέγχου των βιοιατρικών πρακτικών μέσω διεπιστημονικών επιτροπών (βιοηθικής) με συμβουλευτική και γνωμοδοτική αρμοδιότητα, στάθμιση βιοηθικών διλημμάτων, αλλά και την διαμόρφωση ενός συνόλου αρχών και αξιών για τις κοινωνικές σχέσεις και την επιρροή των βιοιατρικών πρακτικών σε αυτές.

Για την αντιμετώπιση των ανωτέρω ηθικών, νομικών και κοινωνικών προβληματισμών ιδρύθηκε και συστάθηκε η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής με τον Ν.2667/1998.

Αποτελεί ανεξάρτητο θεσμικό όργανο και ασκεί αποκλειστικά συμβουλευτικές αρμοδιότητες στον τομέα των δεδομένων υγείας.

Με τον ίδιο Νόμο 2667/1998 ιδρύθηκε η Εθνική Επιτροπή Δεοντολογίας κλινικών δοκιμών στον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων, ενσωματώνοντας την Οδηγία 2001/20/EK για την εναρμόνιση των ορθών πρακτικών κατά τις κλινικές μελέτες φαρμάκων για τον άνθρωπο.

Η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής στις γνωμοδοτήσεις και τις συστάσεις της επεξεργάζεται τα τιθέμενα ζητήματα με σημείο αναφοράς τις τεχνοεπιστημονικές, ηθικές και νομικές αξιολογήσεις σε συνδυασμό με τις συνεχείς εξελίξεις και πρακτικές στον τομέα της ιατρικής.

Αποστολή της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής η ανάδειξη της στενής σύνδεσης των εφαρμογών των βιολογικών επιστημών με τις σύγχρονες κοινωνικές αξίες.⁵⁰

Η Εθνική Επιτροπή Βιοηθική τοποθετήθηκε στο ζήτημα της συλλογής και διαχείρισης γενετικών δεδομένων και της γνωστοποίησης γενετικών πληροφοριών στον τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης, αποφαινόμενη ότι δεν είναι επιτρεπτή.⁵¹

⁵⁰ Ελένη Ρεθυμιωτάκη, Η βιοηθική και το επιστημολογικό παράδειγμα της πολυπλοκότητας, Σελ.17-25.

⁵¹ wordpress.com/2013/07/bioethics2.

B. Η ΑΠΔΠΧ και ο θεσμικός ρόλος της ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Η ΑΠΔΠΧ αποτελεί ανεξάρτητη διοικητική αρχή για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας, καθώς και την τήρηση των διατάξεων του Γενικού Κανονισμού 2016/679 στην ελληνική έννομη τάξη.

Ιδρύθηκε και λειτουργεί θεσμικά από το έτος 1997.

Η διοικητική λειτουργία της ερείδεται συνταγματικά στο άρθρο 101^A Συντ., ενώ οι εν γένει αρμοδιότητές της καθορίζονται στα άρθρα 13 παρ.1 εδ.α και 57 παρ.1 εδ.α του Νόμου 4624/2019.

Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της η Αρχή θέτει στο αρχείο αιτήσεις, ερωτήματα ή καταγγελίες που κρίνονται προδήλως αόριστα, αβάσιμα ή υποβάλλονται καταχρηστικώς ή ανωνύμως.

Η ΑΠΔΠΧ υπέχει ευθύνη ενημέρωσης στα υποκείμενα των δεδομένων για κάθε ενέργειά της, τις υποβληθείσες αιτήσεις, ερωτήματα, και καταγγελίες, με κριτήριο την αμεσότητα και την σπουδαιότητα κατά περίπτωση.⁵²

Ο θεσμικός ρόλος και το γενικότερο πνεύμα και αντίληψη, που διέπει την λειτουργία της ΑΠΔΠΧ αποτυπώνεται στην από 24-01-2018 *Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, βάσει της οποίας τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να τηρούν τη νομική υποχρέωσή τους να παρέχουν στην αρχή προστασίας δεδομένων της χώρας τους, τους ανθρώπινους, τεχνικούς και οικονομικούς πόρους, τις εγκαταστάσεις και τις υποδομές που απαιτούνται για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων και την άσκηση των εξουσιών τους.*⁵³

3. Η ΑΠΔΠΧ και η νομολογία της αναφορικά με τα δεδομένα υγείας.

Η ΑΠΔΠΧ έχει διαμορφώσει μια αρκετά ευρεία νομολογία μέσω γνωμοδοτήσεων, αλλά κυρίως μέσω εκδοθεισών αποφάσεων για τα δεδομένα υγείας και την επεξεργασία τους, με εξατομίκευση κατά περιπτώσιολογία.

Το γενικότερο πνεύμα της ΑΠΔΠΧ κατά την έκδοση των αποφάσεων στις τιθέμενες περιπτώσεις προστασίας δεδομένων και δεδομένων υγείας εκ της επεξεργασίας τους διέπεται από τις συνταγματικές αρχές του σκοπού και της

⁵² ΑΠΔΠΧ – Ν.4626/2019 – άρθρα 13 παρ.1 εδ.α και 57 παρ.1 εδ.α.

⁵³ Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 24-1-2018.

αναλογικότητας , με απώτερο στόχο την αυστηροποίηση και ενδυνάμωση του θεσμικού πλαισίου προστασίας τους.

Οι αποφάσεις της ΑΠΔΠΧ ερείδονται στο άρθρο 4 στοιχ. 15 και την αιτιολ. σκέψη 35 ΓΚΠΠΔ , σύμφωνα με τις διατάξεις των οποίων τα δεδομένα που αφορούν την υγεία ορίζονται ως τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία σχετίζονται με την παρελθούσα, τρέχουσα ή μελλοντική σωματική και ψυχική υγεία ενός προσώπου.

Ειδικότερα, η ΑΠΔΠΧ με βάση τα οριζόμενα στην υπ' αρ. ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989 (ΦΕΚ Β'1301/12.4.2012) υπουργική απόφαση σχετικά με την «Κύρωση Πλαισίου Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης» και σε εκτέλεση αυτής , καθόρισε και έθεσε τους κάτωθι όρους για την ελάχιστη προστασία των προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας :

- 1) ο ενδιαφερόμενος ασθενής θα πρέπει να υποβάλλει εγγράφως την αίτησή του για την αποστολή των ιατρικών αποτελεσμάτων του μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και να επιδεικνύει επίσημο έγγραφο που να επιβεβαιώνει την ταυτότητά του,
- 2) το νοσοκομείο θα πρέπει να επαληθεύει την δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, προκειμένου να αποφεύγεται λαθεμένη καταχώρηση στο πληροφοριακό σύστημα του νοσοκομείου ή αποστολή μηνύματος σε λάθος παραλήπτη,
- 3) τα ιατρικά αποτελέσματα θα πρέπει να αποστέλλονται κρυπτογραφημένα, ενώ ο ασθενής θα πρέπει να λαμβάνει από το νοσοκομείο ισχυρό συνθηματικό αποκρυπτογράφησης, με μέσο διαφορετικό του μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ,
- 4) η αποστολή των ιατρικών αποτελεσμάτων θα πρέπει να ανατίθεται από το νοσοκομείο σε συγκεκριμένους υπαλλήλους, οι οποίοι θα είναι εφοδιασμένοι με κωδικούς χρηστών και συνθηματικών, ώστε να αποτρέπεται η μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση,
- 5) τα αποστελλόμενα e mails θα πρέπει να τηρούνται από το νοσοκομείο, ώστε να διευκολύνεται η λογοδοσία, σε περίπτωση αλλοίωσης, καταστροφής ή μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης,
- 6) το νοσοκομείο θα πρέπει να διαμορφώσει ειδικά τους Η/Υ, από τους οποίους αποστέλλονται τα δεδομένα. Θα πρέπει ιδίως να εξασφαλίζεται προστασία από κακόβουλο λογισμικό με αντϊικά προγράμματα και

7) θα πρέπει να απαγορεύεται η εξαγωγή αρχείων από τους Η/Υ το νοσοκομείου με αποσπώμενα μέσα όπως usb, cd/dvd.⁵⁴

3.1 Γνωμοδοτήσεις ΑΠΔΠΧ για προσωπικά δεδομένα και δεδομένα υγείας.

Γνωμοδότηση 15/2001 ΚΑΙ 2/2009 ΑΠΔΠΧ αναφορικά με τα γενετικά δεδομένα και την ανάλυση γενετικού υλικού σε ποινικό επίπεδο.
Γνωμοδότηση 3/2009 ΑΠΔΠΧ – Εισαγγελική Παραγγελία για χορήγηση προσωπικών δεδομένων υγείας.
Γνωμοδότηση 2/2014 ΑΠΔΠΧ αναφορικά με την προστασία προσωπικών δεδομένων σε θέματα αναλογικότητας, απορρήτου και ασφάλειας.
Γνωμοδότηση 2/2015 ΑΠΔΠΧ αναφορικά με την νομιμότητα της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων.
Γνωμοδότηση 1/2020 ΑΠΔΠΧ και αντιρρήσεις της αναφορικά με τα άρθρα 22 και 23 του Ν.4624/2019.

3.2 Αποφάσεις ΑΠΔΠΧ για προσωπικά δεδομένα και δεδομένα υγείας.

Απόφαση 9/2003 ΑΠΔΠΧ για την επεξεργασία των προσωπικών και ευαίσθητων δεδομένων.
Αποφάσεις 245/9/2000 , 510/17/2000 και 52/2003 ΑΠΔΠΧ για τον παράνομο χαρακτήρα επεξεργασίας των προσωπικών και ευαίσθητων δεδομένων.
Απόφαση 16/2004 ΑΠΔΠΧ για την νόμιμη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.
ΑΠΔΠΧ και επεξεργασία δεδομένων υγείας για ερευνητικούς σκοπούς.
Απόφαση 31/2010 ΑΠΔΠΧ.
Απόφαση 57/2010 ΑΠΔΠΧ.
Απόφαση 29/2012 ΑΠΔΠΧ.
Απόφαση 87/2012 ΑΠΔΠΧ.
Αποφάσεις 45/2013, 49/2014 και 50/2014 ΑΠΔΠΧ για χορήγηση δεδομένων υγείας λόγω ασφαλιστικής αποζημίωσης. Σχετικές αποφάσεις ΣτΕ 3775/2012 και ΑΠ 2100/2009.

⁵⁴ (ΦΕΚ Β΄1301/12.4.2012).

Απόφαση 43/2014 ΑΠΔΠΧ.
Απόφαση 138/2014 ΑΠΔΠΧ για υποχρεωτική καταχώριση προσωπικών δεδομένων των μαθητών.
Απόφαση 176/2014 ΑΠΔΠΧ για δικαίωμα πρόσβασης σε προσωπικά δεδομένα μέσω ηλεκτρονικής μορφής.
Απόφαση 7/2016 ΑΠΔΠΧ - Περιορισμός του υποκειμένου των προσωπικών δεδομένων υγείας στην πρόσβαση επί του ιατρικού φακέλου.
Δικαίωμα πρόσβασης σε δεδομένα υγείας και σχετικές αποφάσεις ΑΠΔΠΧ.
Απόφαση 18/2018 ΑΠΔΠΧ.
Απόφαση 24/2018 ΑΠΔΠΧ.
ΑΠΔΠΧ και κατάργηση χορήγησης άδειας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 Ν.2472/1997.
Απόφαση 46/2018 ΑΠΔΠΧ.
Αποφάσεις ΑΠΔΠΧ και παράβαση της ασφάλειας της επεξεργασίας των δεδομένων υγείας.
Απόφαση 49/2018 ΑΠΔΠΧ.
Αποφάσεις ΑΠΔΠΧ και γνωστοποίηση δεδομένων υγείας κατά παράβαση της αρχής της αναλογικότητας.
Απόφαση 72/2018 ΑΠΔΠΧ - Αριθ. Πρωτ. Γ/ΕΞ/9616/29-11-2018.
Αποφάσεις ΑΠΔΠΧ και επεξεργασία δεδομένων υγείας για οικογενειακές διαφορές (επιμέλεια, επικοινωνία, διατροφή).
Αποφάσεις 2/2018, 9/2018 , 12/2018, 15/2018 , 16/2018 , 29/2018 και 36/2018 ΑΠΔΠΧ.
ΑΠΔΠΧ και επεξεργασία δεδομένων υγείας για αγωγές αποζημίωσης λόγω ιατρικού σφάλματος.
Αποφάσεις 3/2018 , 6/2018, 13/2018, 21/2018 , 22/2018 , 25/2018 , 26/2018 , 31/2018 , 32/2018 και 44/2018 ΑΠΔΠΧ.
ΑΠΔΠΧ και επεξεργασία δεδομένων υγείας για αιτήσεις για υποβολή προσώπου σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης.
Αποφάσεις 4/2018 και 30/2018 ΑΠΔΠΧ.

ΑΠΔΠΧ και επεξεργασία δεδομένων υγείας για αστικές υποθέσεις ασφαλιστικών μέτρων.
Απόφαση 5/2018 ΑΠΔΠΧ.

ΑΠΔΠΧ και επεξεργασία δεδομένων υγείας για αστικές υποθέσεις περιουσιακών διαφορών.
Απόφαση 7/2018 ΑΠΔΠΧ.
ΑΠΔΠΧ και επεξεργασία δεδομένων υγείας για αστικές υποθέσεις καταδολιευτικών δικαιοπραξιών.
Απόφαση 8/2018 ΑΠΔΠΧ.
ΑΠΔΠΧ και επεξεργασία δεδομένων υγείας για αστικές υποθέσεις αποζημίωσης.
Απόφαση 10/2018 ΑΠΔΠΧ.
ΑΠΔΠΧ και επεξεργασία δεδομένων υγείας για αγωγές προσβολής προσωπικότητας.
Αποφάσεις 17/2018 42/2018 και 45/2018 ΑΠΔΠΧ.
ΑΠΔΠΧ και επεξεργασία δεδομένων υγείας για αστικές υποθέσεις εμπράγματων διαφορών.
Απόφαση 27/2018 ΑΠΔΠΧ.
ΑΠΔΠΧ και επεξεργασία δεδομένων υγείας για αγωγές αποζημίωσης λόγω τροχαίου ατυχήματος.
Αποφάσεις 35/2018, 37/2018 και 43/2018 ΑΠΔΠΧ.
ΑΠΔΠΧ και επεξεργασία δεδομένων υγείας για υποθέσεις εργατικών διαφορών.
Απόφαση 4/2019 ΑΠΔΠΧ.
ΑΠΔΠΧ και επεξεργασία δεδομένων υγείας για ποινικές υποθέσεις.
Απόφαση 54/2018 ΑΠΔΠΧ.

3.3 Επεξεργασία – σχολιασμός γνωμοδοτήσεων της ΑΠΔΠΧ αναφορικά με τα δεδομένα υγείας.

1. Γνωμοδότηση 15/2001 ΚΑΙ 2/2009 ΑΠΔΠΧ.

Με τις εν λόγω γνωμοδοτήσεις και κατ' εφαρμογή της συστάσεως του Συμβουλίου της Ευρώπης η ΑΠΔΠΧ εξειδικεύει τον ορισμό των γενετικών δεδομένων με το γενετικό προφίλ του ατόμου , το οποίο και το ταυτοποιεί μοναδικά.

2. Γνωμοδότηση 3/2009 ΑΠΔΠΧ.

Με την υπ' αριθμ.3/2009 Γνωμοδότηση η ΑΠΔΠΧ απεφάνθη ότι η διοίκηση έχει διακριτική ευχέρεια κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της , για την χορήγηση προσωπικών δεδομένων υγείας , παρά την ύπαρξη εισαγγελικής εντολής εκτός των περιπτώσεων όπου υφίσταται εκκρεμοδικία σε ποινικό επίπεδο και η σχετική δικογραφία βρίσκεται στο στάδιο προκαταρκτικής έρευνας, προανάκρισης και κύριας ανάκρισης.

Μέσω της γνωμοδότησης αυτής καταδεικνύεται το αυστηρό θεσμικό πλαίσιο και οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες η ΑΠΔΠΧ δύναται να χορηγήσει προσωπικά δεδομένα υγείας και την σχετική πρόσβαση σε αυτά , αποδεικνυόμενου του εννόμου συμφέροντος.

3. Γνωμοδότηση 2/2014 ΑΠΔΠΧ.

Με την υπ' αριθμ.2/2014 Γνωμοδότηση η ΑΠΔΠΧ επισημαίνει την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας , η οποία διέπει την γενικότερη φιλοσοφία της ως προς την προστασία των προσωπικών δεδομένων εκ της επεξεργασίας τους και εν προκειμένω σε θέματα απορρήτου και ασφάλειας.

4. Γνωμοδότηση 2/2015 ΑΠΔΠΧ.

Με την υπ' αριθμ.2/2014 Γνωμοδότηση η ΑΠΔΠΧ τονίζει την βαρύτητα της συγκατάθεσης του ασθενούς και την προηγούμενη ενημέρωσή του πριν την επεξεργασία των δεδομένων υγείας.

Η εν λόγω γνωμοδότηση της Αρχής συμπλέει με την βασική αρχή του Γενικού Κανονισμού 2016/679 για την επεξεργασία των δεδομένων υγείας και ειδικότερα το άρθρο 9 , σύμφωνα με το οποίο εισάγεται απόκλιση εκ της απαγόρευσης επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων και επιτρέπεται

κατ' εξαίρεση η επεξεργασία σε περίπτωση ρητής συγκατάθεσης του υποκειμένου των δεδομένων.

5. Γνωμοδότηση 1/2020 ΑΠΔΠΧ.

Με την ως άνω γνωμοδότηση η ΑΠΔΠΧ καταδεικνύει την πλημμελή εφαρμογή του Κανονισμού μέσω του Ν.4624/2019 και ειδικότερα ως προς την σκοπούμενη παρέκκλιση από το άρθρο 9 παρ.1 του ΓΚΠΔ , μέσω του άρθρου 22 παρ.1 και 2 του Νόμου 4624/2019.

Ειδικότερα η διάταξη 22 παρ.1 συνιστά αντιγραφή και επανάληψη των αντίστοιχων προβλέψεων του άρθρου 9 παρ.2 ΓΚΠΔ χωρίς να εξειδικεύονται περαιτέρω οι όροι της κατ' εξαίρεση νόμιμης επεξεργασίας των ειδικών κατηγοριών δεδομένων , με συνέπεια το νομοθετικό μέτρο να μην είναι διατυπωμένο με σαφήνεια και ακρίβεια , σύμφωνα και με την αιτιολογική σκέψη 41 ΓΚΠΔ.

Επιπρόσθετα με την εν λόγω γνωμοδότηση η ΑΠΔΠΧ συμπληρώνει και εξειδικεύει την απαγόρευση της επεξεργασίας γενετικών δεδομένων και στο πλαίσιο των εργασιακών σχέσεων.

Η ως άνω γνωμοδότηση τελεί σε συνάρτηση με την εφαρμογή από την ΑΠΔΠΧ της Οδηγίας 115/2001 , η οποία εξειδικεύει το νομοθετικό πλαίσιο περί προστασίας προσωπικών δεδομένων κατά την εργασιακή σχέση και της επεξεργασίας των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων από τους εργοδότες τους κατά την άσκηση του διευθυντικού δικαιώματος και της οργάνωσης της επιχείρησης , εφαρμοζόμενου του άρθρου 9 παρ.2 στοιχ.β' του ΓΚΠΠΔ στο πεδίο του εργατικού δικαίου.

Πέραν της υπ' αριθμ.1/2020 Γνωμοδότησης η ΑΠΔΠΧ με την έκδοση σχετικών αποφάσεων απεφάνθη υπέρ της απολυτότητας ως προς την απαγόρευση διενέργειας ιατρικών εξετάσεων κατά την εργασιακή σχέση και εν γένει το πεδίο της απασχόλησης , ως αντιβαίνουσας στο συνταγματικά προστατευόμενο δικαίωμα της αξίας του ανθρώπου και την αρχή της αναλογικότητας , παρά την συγκατάθεση του εργαζομένου , με κάμψη της απαγόρευσης αυτής όταν οι ιατρικές εξετάσεις διενεργούνται από δημόσιο φορέα για την προστασία της υγείας του εργαζομένου , τηρουμένων των συνταγματικών αρχών της αναλογικότητας και ισότητας.

Η απαγόρευση της διενέργειας γενετικών εξετάσεων διαρκούσης της εργασιακής σχέσης κατά την Αρχή έχει ως δικαιολογητικό έρεισμα την συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της προστασίας της ανθρώπινης αξίας κατ' άρθρο 2 παρ.1 Συντ.

3.4 Επεξεργασία αποφάσεων της ΑΠΔΠΧ αναφορικά με τα δεδομένα υγείας.

1.Απόφαση 9/2003 ΑΠΔΠΧ - Επεξεργασία των προσωπικών και ευαίσθητων δεδομένων.

Μετά την κατάργηση της διοικητικής διαδικασίας αδειοδότησης ενώπιον της ΑΠΔΠΧ με τον Κανονισμό 2016/679 η ΑΠΔΠΧ μέσω της υπ' αριθμ.9/2003 αποφάσεως επέβαλλε την διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου , κατά την επεξεργασία των προσωπικών και ευαίσθητων δεδομένων σύμφωνα με την γενική αρχή του Κανονισμού 2016/679.

Η εν λόγω απόφαση θίγει το νομικό ζήτημα της προστασίας της ιδιωτικότητας του ατόμου κατά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων του , με την εκπόνηση ανάλυσης επικινδυνότητας της επεξεργασίας και του βαθμού διακινδύνευσης του δικαιώματος στην ιδιωτικότητα , με την λήψη κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων για την προστασία των ευαίσθητων δεδομένων και τον καθορισμό του πλαισίου επιλογής των ανάλογων μέτρων προστασίας.

2.Αποφάσεις 245/9/2000 , 510/17/2000 και 52/2003 ΑΠΔΠΧ - Παράνομος χαρακτήρα επεξεργασίας των προσωπικών και ευαίσθητων δεδομένων.

Με τις υπ' αριθμ.510/17/2000 και 52/2003 αποφάσεις η ΑΠΔΠΧ έκρινε ότι η συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων σύμφωνα με τα άρθρα 5 παρ.1 και 7 παρ.2 Ν.2472/1997 δεν αίρει τον παράνομο χαρακτήρα της υπερβαίνουσας τον επιδιωκόμενο σκοπό επεξεργασίας διότι η συγκατάθεση δεν νομιμοποιεί την επεξεργασία , η οποία αντίκειται στην αρχή του σκοπού και της αναγκαιότητας.

Με τις ως άνω αποφάσεις η ΑΠΔΠΧ τονίζει την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας και αναγκαιότητας κατ' άρθρο 25 παρ.1 Συντ. κατά την επεξεργασία των προσωπικών και ευαίσθητων δεδομένων , παρά την ύπαρξη συγκατάθεσης του ατόμου – υποκειμένου των δεδομένων κατά την επεξεργασία,

όταν υπερακοντίζεται ο σκοπός της επεξεργασίας κατά προφανή παράβαση της ανωτέρω συνταγματικής αρχής.

3. Απόφαση 16/2004 ΑΠΔΠΧ - Νόμιμη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.

Η ΑΠΔΠΧ με την υπ' αριθμ.16/2004 απόφαση έκρινε ότι η εκ του νόμου υποχρεωτική ασφάλιση οχήματος δεν αίρει την υποχρέωση συμμόρφωσης της ασφαλιστικής εταιρείας στις προϋποθέσεις της νόμιμης επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, όπως καθορίζονται στα άρθρα 4, 5, 7 και 10 του Ν.2472/1997.

Με την εν λόγω απόφαση η ΑΠΔΠΧ επικεντρώνεται στο ζήτημα της νομιμότητας της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων κατ' άρθρα 4, 5, 7 και 10 του Ν.2472/1997, ακόμα και όταν η επεξεργασία καθίσταται επιβεβλημένη εκ του νόμου.

Συνεπώς γίνεται αντιληπτό ότι η νομιμότητα της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων υπερτερεί ακόμα και της απορρέουσας εκ του νόμου δεσμευτικότητας.

4. Αποφάσεις 31/2010 και 57/2010 ΑΠΔΠΧ - επεξεργασία δεδομένων υγείας για ερευνητικούς σκοπούς.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ.2 στοιχ.στ Ν.2472/1997 η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων επιτρέπεται κατ' εξαίρεση ύστερα από άδεια της ΑΠΔΠΧ, όταν πραγματοποιείται για ερευνητικούς και επιστημονικούς αποκλειστικά σκοπούς, υπό τον όρο τήρησης της ανωνυμίας και της προστασίας των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων.

Σύμφωνα με τον ΓΚΠΠΔ η επεξεργασία για σκοπούς επιστημονικής έρευνας θα πρέπει να θεωρείται συμβατή σύννομη πράξη επεξεργασίας

Με την υπ' αριθμ.31/2010 απόφαση η ΑΠΔΠΧ ασχολήθηκε με την αίτηση γνωστοποίησης ενώπιον της μιας εταιρείας, δραστηριοποιούμενης στον τομέα των αεροπορικών εφαρμογών και της ασφάλειας των αεροδρομίων, η οποία ζητούσε άδεια για την εγκατάσταση πιλοτικού βιομετρικού συστήματος ελέγχου πρόσβασης σε κρίσιμες εγκαταστάσεις του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών.

Κατά την αιτούσα εταιρεία η εν λόγω εγκατάσταση θα πραγματοποιούνταν στο πλαίσιο ερευνητικού έργου , υλοποιούμενο από την αιτούσα εταιρεία/υπεύθυνο επεξεργασίας σε συνεργασία με ευρωπαίους εταίρους με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το εν λόγω έργο στόχευε στην ανάπτυξη μιας φιλικής προς την ιδιωτικότητα μεθόδου βιομετρίας με δακτυλικά αποτυπώματα , που βασιζόταν στην αντικατάσταση του βιομετρικού αποτυπώματος από μοναδικό και μη αναστρέψιμο κρυπτογραφημένο παράγωγο του , αναφερόμενο ως βιομετρική ταυτότητα , μέσω της οποίας επιτυγχανόταν η αναγνώριση των ατόμων , χωρίς να απαιτείται η διατήρηση των πραγματικών βιομετρικών αποτυπωμάτων τους.

Η λειτουργία του βιομετρικού συστήματος θα γινόταν πιλοτικά σε πραγματικές συνθήκες σε κρίσιμες εγκαταστάσεις του αεροδρομίου , η πρόσβαση στις οποίες επιτρεπόταν αποκλειστικά σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό.

Θα χρησιμοποιούνταν πραγματικά προσωπικά δεδομένα του προσωπικού , που θα συμμετείχε σε εθελοντική βάση , μετά από σχετική ενημέρωση και την παροχή ρητής και ειδικής συγκατάθεσης.

Τα δεδομένα του βιομετρικού συστήματος θα τηρούνταν μέχρι την περάτωση του έργου και την έγκρισή του από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Επιπρόσθετα ζητήθηκε από τον υπεύθυνο επεξεργασίας να τηρηθούν για διάστημα τριών μηνών τα πρωτογενή βιομετρικά δεδομένα (δακτυλικά αποτυπώματα) σε έτερο αρχείο με γενικότερο στόχο την βελτίωση των χρησιμοποιούμενων από τους συμμετέχοντες κρυπτογραφικούς αλγόριθμους.

Η ΑΠΔΠΧ με την υπ'αριθμ.31/2010 απόφαση απεφάνθη ότι τα βιομετρικά δεδομένα αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα , καθώς θεωρούνται τόσο ως περιεχόμενο πληροφοριών , που χαρακτηρίζει συγκεκριμένες βιολογικές ιδιότητες , όσο και ως στοιχείο αντιστοίχισης πληροφορίας με το υποκείμενο των δεδομένων.

Περαιτέρω η ΑΠΔΠΧ απεφάνθη ότι η βιομετρική ταυτότητα , παρά την μέθοδο της ψευδωνυμοποίησης αποτελεί δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα.

Στην εν λόγω απόφαση η Αρχή επίσης απεφάνθη ότι σκοπός της επεξεργασίας αποτελούσε η επιστημονική έρευνα , με ειδικότερο αντικείμενο την κρυπτογράφηση βιομετρικών δεδομένων , που εμπίπτει στον ευρύτερο ερευνητικό τομέα της ανάπτυξης τεχνολογιών ενίσχυσης της ιδιωτικότητας και προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Επιπρόσθετα η ΑΠΔΠΧ ήλεγξε την εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας και έκρινε ότι για μεν την πρώτη αιτούμενη επεξεργασία ικανοποιείτο η εν λόγω αρχή λόγω του ερευνητικού χαρακτήρα του σκοπού, όμως η αποθήκευση των πρωτογενών βιομετρικών δεδομένων κρίθηκε παράνομη ως μη αναλογική, λόγω της μη αιτιολόγησης από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας της αναγκαιότητας για τον ερευνητικό σκοπό.

Επιβλήθηκε στον υπεύθυνο επεξεργασίας η ανάπτυξη πολιτικής ασφάλειας για την τήρηση των βιομετρικών δεδομένων και η ενημέρωση για την εντός έτους καταστροφή του αρχείου βιομετρικών δεδομένων.

Με την υπ' αριθμ.57/2010 απόφαση η ΑΠΔΠΧ ασχολήθηκε με την υποβολή αιτήσεως από το Ινστιτούτο Μεταφορών του Εθνικού Κέντρου Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και εταιρεία υπηρεσιών ασφαλείας, με την ιδιότητα αμφοτέρων των εταίρων ερευνητικού έργου, για την χορήγηση άδειας από την ΑΠΔΠΧ αναφορικά με την λειτουργία δύο πιλοτικών εφαρμογών ελέγχου πρόσβασης και αναγνώρισης κακόβουλων ενεργειών σε κρίσιμους χώρους των εγκαταστάσεών τους για περιορισμένο χρονικό διάστημα.

Η ΑΠΔΠΧ με την υπ' αριθμ.57/2010 απόφαση, έκρινε ότι στην συγκεκριμένη περίπτωση τα βιομετρικά δεδομένα είναι απλά και κατά συνέπεια τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 5 Ν.2472/1997, επέβαλλε την καταστροφή του αρχείου μετά την πραγματοποίηση του σκοπού επεξεργασίας, και την σχετική ενημέρωσή της με επισύναψη του πρωτοκόλλου καταστροφής.

Περαιτέρω με την υπ' αριθμ.57/2010 απόφαση, η ΑΠΔΠΧ απαγόρευσε την διατήρηση των πρωτογενών βιομετρικών δεδομένων και την όποια τυχόν τεχνική ή διαδικαστική αλλαγή χωρίς προηγούμενη άδεια.

Στην κρίση της ανωτέρω απόφασης ήχθη η ΑΠΔΠΧ λαμβάνοντας υπόψη ότι τα βιομετρικά δεδομένα αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, για την επεξεργασία των οποίων κριτήριο αποτελεί η αρχή της αναλογικότητας και η αρχή της ελαχιστοποίησης, κατ' άρθρο 89 παρ.1 ΓΚΠΠΔ, η επιστημονική έρευνα ως νόμιμος σκοπός της επεξεργασίας των βιομετρικών δεδομένων και προϋπόθεση λήψης από τον υπεύθυνο επεξεργασίας όλων των κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων για την ασφάλεια των δεδομένων, κατ' άρθρο 10 Ν.2472/1997, με την συγκατάθεση των υποκειμένων ως νόμιμη βάση επεξεργασίας κατ' άρθρο 5 παρ.1 Ν.2472/1997.

Κοινό χαρακτηριστικό των ανωτέρω υπ' αριθμ.31/2010 και 57/2010 αποφάσεων της ΑΠΔΠΧ αποτελεί το ζήτημα της συνδρομής του στοιχείου της αρχής της αναλογικότητας, προσφορότητας και αναγκαιότητας κατά την επεξεργασία των βιομετρικών δεδομένων, ακόμα και όταν η επεξεργασία πραγματοποιείται για ερευνητικούς – επιστημονικούς σκοπούς.

Επί της ουσίας με τις ανωτέρω αποφάσεις εμμέσως διαφαίνεται σύγκρουση δύο προστατευόμενων συνταγματικών αγαθών, ωστόσο προκρίνεται το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων του ατόμου και η επεξεργασία τους θεωρείται σύννομη όταν συντρέχει η αρχή της αναλογικότητας κατ' άρθρο 25 παρ.1 Συντ. ακόμα και όταν πρόκειται για ερευνητικούς – επιστημονικούς σκοπούς.

5.Αποφάσεις 29/2012, 87/2012, 43/2014, 45/2013, 49/2014 και 50/2014 ΑΠΔΠΧ – Χορήγηση δεδομένων υγείας λόγω ασφαλιστικής αποζημίωσης. Σχετικές αποφάσεις ΣτΕ 3775/2012 και ΑΠ 2100/2009.

Η Αρχή με την υπ' αριθμ.29/2012 απόφαση έκρινε ότι η επεξεργασία γενετικών δεδομένων ενέχει διακινδύνευση του δικαιώματος στην ιδιωτικότητα.

Με την υπ' αριθμ.87/2012 απόφαση η ΑΠΔΠΧ έκρινε περί της νομιμότητας και εγκυρότητας συγκατάθεσης ασφαλισμένου, ο οποίος υπέγραψε έγγραφο δήλωσης ασθένειας που του διέθεσε η ασφαλιστική εταιρεία για την χορήγηση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων υγείας του από το νοσοκομείο.

Λόγω της αντιφατικής νομολογίας της ΑΠΔΠΧ ως προς την χορήγηση δεδομένων υγείας λόγω ασφαλιστικής αποζημίωσης το σχετικό ζήτημα εκκρεμεί ενώπιον του ΣΤΕ.

Στις περιπτώσεις του ασφαλιστικού δικαίου και της ιδιωτικής ασφάλισης υφίσταται ανισομέρεια ως προς το υποκείμενο των γενετικών δεδομένων και του υπεύθυνου επεξεργασίας, με τον αποκλεισμό σε αρκετές περιπτώσεις του νομίμου ερείσματος επεξεργασίας, ήτοι της ελεύθερης, ειδικής και ρητής συγκατάθεσης του υποκειμένου.

Με τις υπ' αριθμ.45/2013, 49/2014 και 50/2014 αποφάσεις της η ΑΠΔΠΧ, ακολουθώντας την Σύσταση CM/Rec (2016) του Συμβουλίου της Ευρώπης και εξετάζοντας την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων υγείας στα πλαίσια ασφαλιστικών συμβάσεων, έκρινε ότι η αποδοχή από τον ασφαλισμένο χωρίς επιφύλαξη του συγκεκριμένου όρου συνιστά ελεύθερη συγκατάθεση κατά την έννοια

του άρθρου 2 εδαφ. ια' Ν.2472/1997, για την χορήγηση στην αντισυμβαλλόμενη ασφαλιστική εταιρεία δεδομένων υγείας του προς καταβολή της ασφαλιστικής αποζημίωσης, λόγω επελεύσεως της ασφαλιστικής περίπτωσης.

Η ΑΠΔΠΧ απεφάνθη ότι η απλή υπογραφή από τον ασφαλισμένο του όρου αυτού δεν καλύπτει την εκ του νόμου απαίτηση για ελεύθερη, ρητή και ειδική δήλωση βούλησης – παροχής συγκατάθεσης του υποκειμένου ως προς την επεξεργασία των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων του και δεν είναι σύνομη με τις απαιτήσεις του Ν.2472/1997, αντιβαίνουσα στην συνταγματική αρχή της προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Περαιτέρω με την ανωτέρω απόφαση κρίθηκε από την ΑΠΔΠΧ ότι παρά την συγκατάθεση του υποκειμένου η καταχώρηση από την ασφαλιστική εταιρεία στο αρχείο της των ευαίσθητων δεδομένων υγείας του ασφαλισμένου για την απόδειξη εξόδων νοσοκομειακής περίθαλψης υπερβαίνει την αρχή της αναλογικότητας, μέσων και επιδιωκόμενου σκοπού.

Η ΑΠΔΠΧ με την υπ' αριθμ.43/2014 απόφασή της (σχετικές και οι υπ' αριθμ. 2/2004 και 46/2011 αποφάσεις) εξέτασε την δεσμευτικότητα όρου ασφαλιστηρίου συμβολαίου σύμφωνα με το οποίο το υποκείμενο παρέχει εξουσιοδότηση στην ασφαλιστική εταιρεία και τους συνεργαζόμενους με αυτήν ιατρούς για τον πλήρη έλεγχο του ιατρικού φακέλου ασθενούς που τηρείται στο νοσοκομείο και την γνώση κάθε ιατρικού εγγράφου, τυχόν δε άρνηση του ασφαλιζόμενου συνεπαγόταν την ακύρωση της ασφαλιστικής σύμβασης και την έκπτωση του ασφαλισμένου από το ασφάλισμα.

Με τις ανωτέρω αποφάσεις η ΑΠΔΠΧ θίγει το ζήτημα της χορήγησης δεδομένων υγείας στα πλαίσια ασφαλιστικής σύμβασης και καταβολής ασφαλιστικής αποζημίωσης.

Η ΑΠΔΠΧ απεφάνθη ότι παρά την ύπαρξη της έννομης σχέσης ασφαλιστικού δικαίου η επεξεργασία των δεδομένων υγείας χωρίς την ύπαρξη της ρητής συγκατάθεσης του υποκειμένου συνιστά ανεπίτρεπτη παραβίαση του Κανονισμού 2016/976, ελλείπουσας της απαιτούμενης κατά νόμο βάσης της επεξεργασίας και κατ' ουσίαν συνιστά παραβίαση του δικαίου των προσωπικών δεδομένων, η επεξεργασία των οποίων πρέπει να τελεί υπό την αρχή της αναλογικότητας, χωρίς την ύπαρξη καταχρηστικότητας εκ μέρους της ασφαλιστικής εταιρείας σε βάρος του ασφαλιζόμενου – αντισυμβαλλόμενου μέρους της ασφαλιστικής σύμβασης.

6.Απόφαση 138/2014 ΑΠΔΠΧ - Υποχρεωτική καταχώριση προσωπικών δεδομένων των μαθητών.

Η ΑΠΔΠΧ με την υπ' αριθμ.138/2014 απόφαση έκρινε ότι δεν υπάρχει σχετική νομοθετική πρόβλεψη για την υποχρεωτική καταχώριση προσωπικών δεδομένων των μαθητών στο πρόγραμμα ΕΥΖΗΝ, χωρίς την συγκατάθεση των γονέων.

Η υπ' αριθμ.138/2014 απόφαση της ΑΠΔΠΧ τονίζει την απαιτούμενη εκ του νόμου νόμιμη βάση και έρεισμα για την καταχώριση και επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, ήτοι της ρητής συγκατάθεσης του υποκειμένου, εν προκειμένω των γονέων ανηλίκων τέκνων και ασκούντων την γονική μέριμνα, τα οποία ως εκ της ανηλικότητάς τους δεν δύνανται να παρασχέσουν την συναίνεσή τους προς τούτο.

7.Απόφαση 176/2014 ΑΠΔΠΧ - Δικαίωμα πρόσβασης σε προσωπικά δεδομένα μέσω ηλεκτρονικής μορφής.

Η ΑΠΔΠΧ με την υπ' αριθμ.176/2014 απόφαση έκρινε ότι η ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, κατόπιν σχετικής ρητής συγκατάθεσης του υποκειμένου, συνιστά νόμιμο τρόπο ικανοποίησης του δικαιώματος πρόσβασης και εξειδίκευσε τις διατυπώσεις του νόμου για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση (Ν.3979/2011) για την ασφάλεια της επεξεργασίας.

Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η τήρηση των μέτρων ασφαλείας (άρθρο 10 παρ. 3 του Ν.2472/1997), όπως εξειδικεύονται κάθε φορά, αποτελεί συστατικό στοιχείο της νομιμότητας της επεξεργασίας του τρόπου ικανοποίησης του δικαιώματος πρόσβασης (άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. α' του Ν. 2472/1997).

Ομοίως η εν λόγω απόφαση τονίζει το ζήτημα της ρητής συναίνεσης του υποκειμένου των δεδομένων αναφορικά με την επεξεργασία τους, εν προκειμένω με την ηλεκτρονική μορφή, την οποία εξομοιώνει με την αυτούσια συγκατάθεση του υποκειμένου.

Ακόμα και κατά την παροχή συγκατάθεσης του υποκειμένου με ηλεκτρονική μορφή πρέπει να υφίσταται ένα επίπεδο τεχνικής ασφάλειας, τηρουμένων των διατυπώσεων νομιμότητας, άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. α' του Ν. 2472/1997

8. Απόφαση 7/201 ΑΠΔΠΧ - Περιορισμός του υποκειμένου των προσωπικών δεδομένων υγείας στην πρόσβαση επί του ιατρικού φακέλου.

Η ΑΠΔΠΧ με την απόφαση 7/2016 έκρινε στη συγκεκριμένη υπόθεση θεμιτό τον περιορισμό στην πρόσβαση του ασθενούς στον ιατρικό του φάκελο με τη διαμεσολάβηση του ιατρού, κατ' εφαρμογή του άρθρου 12 παρ. 6 του Ν.2472/1997, με το σκεπτικό ότι δικαιολογείται από τη φύση της παθήσεώς του (ψυχική υγεία) και υπαγορεύεται από λόγους προστασίας της υγείας του ίδιου του ασθενούς, ως υποκειμένου των δεδομένων.

Με την υπ' αριθμ.7/2016 απόφαση η ΑΠΔΠΧ θέτει το ζήτημα του περιορισμού του υποκειμένου στο δικαίωμα πρόσβασης των προσωπικών δεδομένων, όταν εκ του περιορισμού προκύπτει προστασία της υγείας του.

9. Αποφάσεις 18/2018, 24/2018 ΑΠΔΠΧ - Δικαίωμα πρόσβασης σε δεδομένα υγείας.

Το έτος 2018 η ΑΠΔΠΧ ασχολήθηκε με την προσφυγή πατέρα ανήλικου τέκνου, ο οποίος κατήγγειλε στην Αρχή την μη ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης σε δεδομένα ψυχικής υγείας του τέκνου του από το Κέντρο Κοινωνικής Ψυχικής Υγιεινής Βύρωνα-Καισαριανής της Α΄ Ψυχιατρικής Κλινικής του Αιγινήτειου Νοσοκομείου.

Το Αιγινήτειο Νοσοκομείο, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, δεν αρνήθηκε στον προσφεύγοντα πατέρα την πρόσβαση στον ιατρικό φάκελο του τέκνου του, αλλά επισήμανε ότι θα χορηγήσει τον ιατρικό του φάκελο σε παιδοψυχίατρο-τεχνικό σύμβουλο, ο οποίος θα αξιολογήσει τον φάκελο και θα χορηγήσει τα δεδομένα που είναι αξιοποιήσιμα προς όφελος του παιδιού.

Η ΑΠΔΠΧ με την απόφαση 18/2018 έκρινε ότι ο γονέας, ο οποίος δεν έχει την επιμέλεια αλλά διατηρεί τη γονική μέριμνα, έχει δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του ανήλικου τέκνου του.

Νομική βάση για την συγκεκριμένη απόφαση της ΑΠΔΠΧ αποτελούν τα άρθρα 1510 και 1513 ΑΚ 14 παρ. 8 Ν. 3418/2005 και 12 Ν. 2472/1997).

Περαιτέρω, η ΑΠΔΠΧ έκρινε στη συγκεκριμένη υπόθεση ότι η ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης του πατέρα στον ιατρικό φάκελο του ανήλικου τέκνου του, με τη διαμεσολάβηση ιατρού της επιλογής του (παιδοψυχιάτρου), κατ' άρθρο 12 παρ. 6 του Ν.2472/1997, δεν συνιστά περιορισμό του δικαιώματος πρόσβασης, αλλά ενισχυτικό αυτού με γνώμονα το συμφέρον του ασθενούς.

Με την υπ' αριθμ.18/2018 απόφαση η ΑΠΔΠΧ έκρινε το τιθέμενο ζήτημα χορηγήσεως προσωπικών δεδομένων υγείας ανηλίκου τέκνου στον γονέα , ο οποίος δεν έχει την επιμέλεια , αλλά ασκεί την γονική μέριμνα.

Κρίθηκε ότι στα πλαίσια άσκησης του δικαιώματος της γονικής μέριμνας ανηλίκου τέκνου , κατ' άρθρο 1510 Α.Κ , ως λειτουργικού δικαιώματος είναι θεμιτή η χορήγηση των προσωπικών δεδομένων του ανηλίκου τέκνου στον αιτούντα γονέα.

Η ΑΠΔΠΧ με την υπ' αριθμ.24/2018 απόφαση ασχολήθηκε με το ζήτημα των μεμονωμένων ερευνητών (προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών φοιτητών, υποψηφίων διδασκτόρων ή εν γένει επαγγελματιών υγείας), οι οποίοι στο πλαίσιο εκπόνησης ερευνητικών εργασιών επιθυμούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε δεδομένα υγείας ασθενών που τηρούνται σε νοσηλευτικά ιδρύματα.

Η ΑΠΔΠΧ, λαμβάνοντας υπόψη α) τις διατυπώσεις του ΓΚΠΠΔ (ιδίως άρθρο 89 παρ. 1 και αιτ. σκ. 156), β) το γεγονός ότι σε όλες τις περιπτώσεις εξέτασης των σχετικών αιτημάτων των ερευνητών χορήγησε την αιτούμενη άδεια, γ) τον μεγάλο αριθμό των σχετικών αιτήσεων που υποβλήθηκαν, δ) της δυνατότητας να εφαρμόσει απλουστευμένους κανόνες επεξεργασίας σε επεξεργασίες για τις οποίες κρίνει ότι δεν ενέχουν ιδιαίτερους κινδύνους για την ιδιωτικότητα, έκρινε με την απόφαση 24/2018 σκόπιμη την κατάργηση της έκδοσης ad hoc άδειας για τον σκοπό της διεξαγωγής ερευνητικής μελέτης και την ενσωμάτωση σχετικού όρου στις άδειες των νοσηλευτικών ιδρυμάτων για τη λειτουργία του αρχείου που τηρούν για τον σκοπό της παροχής υπηρεσιών υγείας.

Κατ' ακολουθία η ΑΠΔΠΧ έκρινε ότι επιτρέπεται η επεξεργασία των δεδομένων υγείας ασθενών εκ μέρους του προσωπικού του νοσηλευτικού ιδρύματος και μεμονωμένων ερευνητών για τον σκοπό της διεξαγωγής ερευνητικών μελετών, υπό τις εξής προϋποθέσεις: α) Το Επιστημονικό Συμβούλιο του νοσηλευτικού ιδρύματος έχει εγκρίνει τη διεξαγωγή της συγκεκριμένης ερευνητικής εργασίας στον χώρο του, β) στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η επεξεργασία δεδομένων για ερευνητικούς σκοπούς δεν πραγματοποιείται με τη συγκατάθεση των ενδιαφερομένων ασθενών (άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. α' του Ν.2472/1997), ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να ενημερώνει τους ασθενείς, ως υποκείμενα των δεδομένων, όχι απαραίτητα κατά τη συλλογή των δεδομένων (σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 του ν. 2472/1997) αλλά πάντως το αργότερο πριν από την επεξεργασία που πραγματοποιείται για ερευνητική

μελέτη, για τη διακριτή αυτή επεξεργασία που θα πραγματοποιηθεί (άρθρο 11 παρ. 3 του Ν.2472/1997).

Όταν διεξάγεται αναδρομική μελέτη, για την οποία ο ερευνητής δεν μπορεί να λάβει την προηγούμενη συγκατάθεση των ασθενών, στην αίτησή του προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας, ο ερευνητής έχει υποχρέωση να εξηγή τους λόγους για τους οποίους δεν είναι εφικτή η προηγούμενη ενημέρωση και λήψη συγκατάθεσης των νοσηλευθέντων ή νοσηλευομένων ασθενών.

Η υπ' αριθμ.24/2018 απόφαση της ΑΠΔΠΧ θίγει το ζήτημα πρόσβασης σε δεδομένα υγείας ασθενών για ερευνητικούς σκοπούς, αποφαινόμενη για την προηγούμενη κατ' άρθρο 11 παρ. 3 του Ν.2472/1997 ενημέρωση του υποκείμενου, έστω και αν πρόκειται για ερευνητικό σκοπό.

10. Απόφαση 46/2018 - ΑΠΔΠΧ και κατάργηση χορήγησης άδειας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 Ν.2472/1997.

Σύμφωνα με την απόφαση 46/2018 της ΑΠΔΠΧ, από την έναρξη της εφαρμογής του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (25.5.2018) δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 7 του Ν.2472/97 κατά το μέρος που προβλέπουν τη χορήγηση αδειάς, και ως εκ τούτου η Αρχή δεν έχει πλέον αρμοδιότητα χορήγησης των αδειών στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο.

Η απόφαση υπ' αριθμ.46/2018 απόφαση της ΑΠΔΠΧ καταδεικνύει την νομική υπεροχή του Κανονισμού 2016/679 και την αναδιαμόρφωση βάσει αυτού του δικαίου των προσωπικών δεδομένων, εν προκειμένω με την κατάργηση του άρθρου 7 του Ν.2472/1997 και την χορήγηση άδειας στην ΑΠΔΠΧ.

11. Απόφαση 49/2018 ΑΠΔΠΧ - Παράβαση της ασφάλειας της επεξεργασίας των δεδομένων υγείας.

Στην ΑΠΔΠΧ προσέφυγε ασθενής, η οποία κατήγγειλε ότι το νοσοκομείο διαβίβασε τα ονόματα των ρευματοπαθών ασθενών, μεταξύ των οποίων και του δικού της, σε δημοσιογράφο τοπικής εφημερίδας.

Η ΑΠΔΠΧ με την απόφαση 49/2018 έκρινε ότι δεν υπήρξε εκ μέρους του νοσοκομείου, ως υπευθύνου επεξεργασίας, κενό ασφαλείας κατ' άρθρο 10 του Ν. 2472/1997.

Ειδικότερα, δεν προέκυψε πώς και εάν τα δεδομένα των ρευματοπαθών ασθενών περιήλθαν στην κατοχή του δημοσιογράφου, ούτε αν έλαβε χώρα παράνομη επεξεργασία του επίμαχου καταλόγου των ασθενών με τη διαβίβασή του στον δημοσιογράφο.

Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, η βασιμότητα του περιεχομένου της προσφυγής δεν αποδείχθηκε και η Αρχή απέρριψε την προσφυγή.

Με την υπ' αριθμ.49/2018 απόφαση η ΑΠΔΠΧ θέτει το ζήτημα της επεξεργασίας των δεδομένων υγείας κατά παράβαση της ασφάλειας, κατ' άρθρο 10 του Ν. 2472/1997, η οποία ωστόσο πρέπει να αποδεικνύεται και να προσδιορίζεται ειδικά και εμπειριστατωμένα.

12. Απόφαση 72/2018 ΑΠΔΠΧ - Γνωστοποίηση δεδομένων υγείας κατά παράβαση της αρχής της αναλογικότητας.

Στην ΑΠΔΠΧ προσέφυγε υπάλληλος καταγγέλλοντας ότι το νοσοκομείο στο οποίο εργάζεται γνωστοποίησε χωρίς την προηγούμενη ενημέρωση και συγκατάθεσή του, αλλά και χωρίς την προηγούμενη άδεια της ΑΠΔΠΧ, το ιατρικό πόρισμα πιστοποίησης της αναπηρίας του (ΚΕΠΑ) στην Υπηρεσία, το Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργείο Υγείας.

Ειδικότερα με το υπ' αρ. πρωτ.ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/1637/28-02-2017 έγγραφο ο προσφεύγων προσέφυγε στην ΑΠΔΠΧ, καταγγέλλοντας ότι το Γενικό Νοσοκομείο στο οποίο εργάζεται ως βοηθός νοσηλεύτης, «δημοσιοποίησε αναίτια ευαίσθητα προσωπικά του δεδομένα χωρίς να ερωτηθεί και να συναινέσει, ήτοι δημοσιοποίησε το ιατρικό πόρισμα πιστοποίησης της αναπηρίας του (ΚΕ.Π.Α.) στην Υπηρεσία, στο Υπουργείο Εσωτερικών αλλά και στο Υπουργείο Υγείας.

Κατόπιν, με το υπ' αρ. πρωτ.ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/1860/08.03.20187 συμπληρωματικό έγγραφο, το Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας διαβιβάζει στην Αρχή, κοινοποιώντας και στον προσφεύγοντα, την προς την υπηρεσία τους αναφορά του προσφεύγοντος, συνάπτοντας τα σε αυτή σχετικά έγγραφα.

Τέλος, με το υπ' αρ. πρωτ.Γ/ΕΙΣ/3840/15.05.2017 συμπληρωματικό έγγραφο, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον της Αρχής την απάντηση της Διοίκησης της 4ης Υγειονομικής Περιφέρειας προς το Υπουργείο Υγείας σχετικά με την εν λόγω αναφορά του ως υπαλλήλου του Υπουργείου Υγείας προς τη διοίκηση αυτού.

Κατόπιν, με το υπ' αρ πρωτ.ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/2208/20.03.2018 έγγραφο παροχής διευκρινήσεων, η Αρχή, προκειμένου να ασκήσει τις κατά το άρθρο 19 του Ν.2472/1997 αρμοδιότητές της, ζήτησε από τον Διοικητή και τους αρμόδιους υπαλλήλους του Γενικού Νοσοκομείου Χ να αποστείλουν τις απόψεις του Νοσοκομείου επί των καταγγελλομένων, βάσει του συνημμένου αντίγραφου της υπ' αρ. πρωτ. ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/1637/28.02.2017 προσφυγής.

Σε απάντηση του ως άνω εγγράφου, το Γενικό Νοσοκομείο δια της Προϊσταμένης του τμήματος Διαχείρισης Ανθρωπίνου Δυναμικού, με το υπ' αρ. πρωτ.ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/2563/30.03.2018) έγγραφο απέστειλε τις απόψεις του σχετικά με την εν λόγω καταγγελία προς την Αρχή, καθώς και τα έγγραφα που είχε καταθέσει ενώπιον του ο προσφεύγων σχετικά με τη χορήγηση ειδικής άδειας σε αυτόν.

Η ΑΠΔΠΧ επισημαίνει με την εν λόγω απόφαση ότι σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 7 του Ν.2472/1997, το οποίο εφαρμόζοταν κατά την χρονική περίοδο της κρινόμενης επεξεργασίας, κατ' εξαίρεση επιτρέπεται υπό ορισμένες περιοριστικά και εναλλακτικά αναφερόμενες προϋποθέσεις η συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, ύστερα από άδεια της Αρχής.

Επιπρόσθετα, στην προκείμενη περίπτωση, όπως αποδείχθηκε από τους εκατέρωθεν επικαλούμενους ισχυρισμούς το Γενικό Νοσοκομείο κοινολόγησε στο Υπουργείο Εσωτερικών και εκείνο στο Υπουργείο Υγείας, επικαλούμενο αρμοδιότητα του δεύτερου ως εποπτεύοντος Υπουργείου του Νοσοκομείου, το ιατρικό πόρισμα πιστοποίησης της αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.) του προσφεύγοντος , ήτοι ευαίσθητα προσωπικά του δεδομένα κατ' άρθρο 2 στοιχ. β' του Ν.2472/1997, χωρίς ενημέρωσή του, όπως απαιτείται από τη διάταξη του άρθρου 11 Ν.2472/1997 και χωρίς συγκατάθεση του υποκειμένου και σχετική άδεια της Αρχής, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 7 του Ν. 2472/1997.

Η ΑΠΔΠΧ επισημαίνει στην εν λόγω απόφαση ότι σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 στ. β' του Ν.2472/1997 «τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας (σ.σ. από τον υπεύθυνο επεξεργασίας κατ' άρθρο 4 παρ. 2 του Ν. 2472/1997, και εν προκειμένω από το Γενικό Νοσοκομείο, κατ' άρθρο 2 στοιχ. ζ' του ίδιου νόμου) πρέπει να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας.

Ως εκ τούτου, στην προκειμένη περίπτωση, το Γενικό Νοσοκομείο ως υπεύθυνος επεξεργασίας, αποστέλλοντας το σχετικό έγγραφο, χωρίς να διαγράψει το όνομα του υπαλλήλου στον οποίο αναφερόταν (υποκειμένου των δεδομένων), ώστε να μην είναι δυνατή η ταυτοποίηση αυτού από το αρμόδιο για γνωμοδότηση επί της χορήγησης ή μη ειδικής άδειας Υπουργείο και ταυτόχρονα να ικανοποιείται ο επικαλούμενος από το Νοσοκομείο σκοπός της ικανοποίησης ή μη του αιτήματος του υποκειμένου, παραβίασε και την αρχή της αναλογικότητας της επεξεργασίας των δεδομένων.

Η ΑΠΔΠΧ με την υπ' αριθμ.72/2018 απόφαση έκρινε ότι το Νοσοκομείο, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, αποστέλλοντας το σχετικό έγγραφο με τα επίμαχα δεδομένα υγείας του υπαλλήλου, χωρίς να διαγράψει το όνομα του υποκειμένου των δεδομένων, ώστε να μην είναι δυνατή η ταυτοποίησή του από το αρμόδιο για γνωμοδότηση επί της χορήγησης ή μη ειδικής άδειας Υπουργείο, παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας, κατ' άρθρο 4 παρ. 2 του Ν.2472/1997.

Επιπρόσθετα κρίνοντας την βαρύτητα των τελεσθέντων παραβιάσεων των αναφερόμενων στο σκεπτικό της απόφασης διατάξεων του Ν. 2472/1997, απηύθυνε αυστηρή σύσταση στο Γενικό Νοσοκομείο όπως διακόψει τυχόν περαιτέρω επεξεργασία των επίμαχων ευαίσθητων δεδομένων του προσφεύγοντος και εφαρμόζει με την δέουσα επιμέλεια τις εθνικές και ευρωπαϊκές διατάξεις περί προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Η ΑΠΔΠΧ με την υπ' αριθμ.72/2018 απόφαση θέτει το ζήτημα της συνδρομής του στοιχείου της αρχής της αναλογικότητας για την χορήγηση και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

13. Αποφάσεις 2/2018, 9/2018 , 12/2018, 15/2018 , 16/2018 , 29/2018 και 36/2018 ΑΠΔΠΧ.

Επεξεργασία δεδομένων υγείας για οικογενειακές διαφορές (επιμέλεια, επικοινωνία, διατροφή).

Στην νομολογία της ΑΠΔΠΧ υπάρχει πληθώρα αποφάσεων για την επεξεργασία και χορήγηση προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας σε περιπτώσεις δικαστικής χρήσης.

Η ΑΠΔΠΧ με τις αποφάσεις 2/2018, 12/2018, 16/2018 και 36/2018 παρέσχε σε νοσηλευτικά ιδρύματα την αιτούμενη άδεια για τη χορήγηση δεδομένων υγείας από τα αρχεία τους σε τρίτους, προκειμένου να κριθεί από τα αρμόδια Δικαστήρια η ικανότητα άσκησης των γονεϊκών δικαιωμάτων.

Με τις ανωτέρω αποφάσεις η ΑΠΔΠΧ περιόρισε, ωστόσο, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. β' του Ν.2472/1997), την ικανοποίηση του αιτήματος χορήγησης αντιγράφων του ιατρικού φακέλου στην χορήγηση σχετικού ιατρικού πιστοποιητικού.

Η ΑΠΔΠΧ με την απόφαση 9/2018, αποκλίνοντας από την πάγια διοικητική της πρακτική (βλ. ανωτέρω ενότητα 3.10.3.1), κατά την οποία η επιδίωξη του εννόμου συμφέροντος πρέπει να αποδεικνύεται με την επίδειξη του σχετικού δικογράφου, παρέσχε στον ΟΚΑΝΑ την άδεια να χορηγήσει στον αιτούντα πατέρα δεδομένα υγείας της εν διαστάσει συζύγου του, προκειμένου να ασκήσει αγωγή επιμέλειας του τέκνου τους, αποδεχομένη τον προβληθέντα ισχυρισμό του αιτούντος πατέρα ότι το τέκνο βρίσκεται σε κίνδυνο λόγω της χρήσης ναρκωτικών ουσιών της μητέρας.

Επιπρόσθετα η ΑΠΔΠΧ, με την απόφαση 15/2018, δεν παρέσχε στον ΕΟΠΥΥ την αιτούμενη άδεια να χορηγήσει στην αιτούσα μητέρα αντίγραφα των ιατρικών και φαρμακευτικών φακέλων των πεθερικών της, προκειμένου να αντικρούσει την αγωγή οριστικής ρύθμισης του δικαιώματος επικοινωνίας του ανήλικου τέκνου που είχαν ασκήσει ο πατέρας και οι ανιόντες (γονείς) του, καθόσον δεν αποδείχθηκε κατά πόσον τα αιτούμενα στοιχεία τυγχάνουν αναγκαία και πρόσφορα για την αντίκρουση της αγωγής.

Καταληκτικά η ΑΠΔΠΧ με την απόφαση 29/2018 ασχολήθηκε με το ζήτημα της νομιμότητας της χρήσης και προσκόμισης ενώπιον της Διεύθυνσης Μεταφορών και Επικοινωνιών ιατρικής βεβαίωσης που κατέχει σύντροφος και αφορούσε στην ψυχική υγεία της τέως συντρόφου του.

Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο δικαστικής διαμάχης για την επιμέλεια των ανήλικων τέκνων, ο σύντροφος ζητούσε να του επιτραπεί να προσκομίσει την επίμαχη ιατρική βεβαίωση στη Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών, προκειμένου η τέως σύντροφός του να κριθεί ανίκανη προς οδήγηση και να της αφαιρεθεί η άδεια οδήγησης.

Η ΑΠΔΠΧ με την ανωτέρω απόφαση έκρινε ότι η προσκόμιση της επίμαχης ιατρικής βεβαίωσης σε Υπηρεσία που στερείται αρμοδιότητας επανεξέτασης των ικανοτήτων των οδηγών, και άρα αξιολόγησης της ιατρικής βεβαίωσης, καθιστά την κρινόμενη επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων μη πρόσφορη και συνεπώς, μη νόμιμη και παραβιάζουσα την αρχή της αναλογικότητας και απέρριψε τη σχετική αίτηση του αιτούντος.

Νοσηλευτικά ιδρύματα, με την ιδιότητα των υπευθύνων επεξεργασίας, υπέβαλαν αιτήματα στην ΑΠΔΠΧ για τη χορήγηση άδειας επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων υγείας στο πλαίσιο εκκρεμούς ένδικης διαφοράς.

Συγκεκριμένα, εν διαστάσει ή πρώην σύζυγοι/σύντροφοι ζητούσαν να λάβουν από τα νοσηλευτικά ιδρύματα πιστοποιητικά σχετικά με την κατάσταση υγείας, κυρίως ψυχικής, των αντιδίκων τους εν διαστάσει ή πρώην συζύγων/συντρόφων, προκειμένου να υποστηρίξουν/αντικρούσουν ενώπιον των αρμοδίων Δικαστηρίων αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων για την προσωρινή ρύθμιση της επικοινωνίας και αγωγές για τη ρύθμιση του δικαιώματος επικοινωνίας με τα ανήλικα τέκνα τους (άρθρα 1511, 1520 ΑΚ και 681Β, 681Γ ΚΠολΔ).

Οι ανωτέρω αποφάσεις αφορούν την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων σε υποθέσεις οικογενειακού δικαίου και ειδικότερα δικαστικές ενέργειες γονέων για την διεκδίκηση της γονικής μέριμνας ανηλίκων τέκνων, καθώς και την άσκηση των απορρεόντων εκ της γονικής μέριμνας δικαιωμάτων ρύθμισης επιμέλειας και επικοινωνίας.

Στις ως άνω αποφάσεις η ΑΠΔΠΧ στάθμισε με βάση την αρχή της αναλογικότητας, με το συμφέρον του ανηλίκου και με αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές περιόρισε εν μέρει το δικαίωμα πρόσβασης των αιτούντων γονέων στα δεδομένα υγείας, ακόμα και χωρίς την προσκόμιση δικογράφου, αποδεικνύοντας το έννομο συμφέρον του αιτούντος.

14. Αποφάσεις 3/2018, 6/2018, 13/2018, 21/2018, 22/2018, 25/2018, 26/2018, 31/2018, 32/2018 και 44/2018 ΑΠΔΠΧ - Επεξεργασία δεδομένων υγείας για αγωγές αποζημίωσης λόγω ιατρικού σφάλματος.

Από νοσηλευτικά ιδρύματα διαβιβάστηκαν στην ΑΠΔΠΧ αιτήματα ιατρών, οι οποίοι ζητούσαν να λάβουν αντίγραφα του ιατρικού φακέλου ασθενών τους, προκειμένου να αντικρούσουν ενώπιον των αρμοδίων Δικαστηρίων αγωγές αποζημίωσης, λόγω βλάβης της υγείας, εξαιτίας ιατρικής αμέλειας.

Η ΑΠΔΠΧ με τις αποφάσεις 6/2018, 13/2018, 22/2018, 25/2018, 31/2018, 32/2018 και 44/2018 παρέσχε τις αιτούμενες άδειες, με την αιτιολογία ότι οι αιτούμενες πληροφορίες τυγχάνουν καταρχήν πρόσφορες για την έρευνα από το Δικαστήριο και την απόδειξη του ισχυρισμού των εναγομένων ιατρών περί μη ύπαρξης αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της βλάβης του ασθενούς και των χειρισμών του ιατρού.

Ακόμα, η ΑΠΔΠΧ με την απόφαση 3/2018 παρέπεμψε στην Ολομέλεια της Αρχής το ζήτημα της χορήγησης άδειας στον αιτούντα ιατρό να χρησιμοποιήσει τον ιατρικό φάκελο του ασθενούς που νομίμως τηρεί στο αρχείο του ενώπιον του αρμοδίου Δικαστηρίου για την αντίκρουση αγωγής αποζημίωσης, λόγω βλάβης της υγείας, εξαιτίας ιατρικής αμέλειας.

Η ΑΠΔΠΧ με τις αποφάσεις 21/2018 (απόφαση Ολομέλειας της Αρχής επί της παραπεμπτικής απόφασης 3/2018) και 26/2018 παρέσχε στους αιτούμενους ιατρούς την άδεια να χρησιμοποιήσουν τον ιατρικό φάκελο των ασθενών τους για τον ανωτέρω σκοπό επεξεργασίας.

Οι ανωτέρω αποφάσεις αφορούν την επεξεργασία δεδομένων υγείας και χορήγηση αυτών σε ιατρούς προκειμένου να αντικρούσουν ασκηθείσες σε βάρος τους αγωγές από ασθενείς για ιατρικό σφάλμα ή αμέλεια με πρόκληση σωματικής βλάβης.

Με τις συγκεκριμένες αποφάσεις η ΑΠΔΠΧ γνωμοδότησε υπέρ της χορήγησης των αιτούμενων προσωπικών δεδομένων στους ιατρούς με γνώμονα την αρχή της αναλογικότητας και ειδικότερα την προσφορότητα του μέσου, ήτοι των προσωπικών δεδομένων στα πλαίσια της αποδεικτικής διαδικασίας της αστικής διαφοράς και τον σχηματισμό δικανικής πεποίθησης.

15. Αποφάσεις 4/2018 και 30/201 ΑΠΔΠΧ - Επεξεργασία δεδομένων υγείας για αιτήσεις για υποβολή προσώπου σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης.

Στην ΑΠΔΠΧ υποβλήθηκαν αιτήσεις από νοσηλευτικά ιδρύματα για τη χορήγηση πληροφοριών σχετικά με την κατάσταση της υγείας ασθενών σε τρίτα πρόσωπα που νομιμοποιούνταν ενεργητικά και είχαν καταθέσει σχετική αίτηση στο αρμόδιο Δικαστήριο για την υποβολή ασθενών σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης (άρθρα 1666 επ. ΑΚ) και η Αρχή με τις αποφάσεις 4/2018 και 30/2018 παρέσχε στα νοσηλευτικά ιδρύματα την αιτούμενη άδεια, περιορίζοντας, ωστόσο, με την απόφαση 30/2018, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, την ικανοποίηση του αιτήματος

χορήγησης αντιγράφων του ιατρικού φακέλου στη χορήγηση σχετικού ιατρικού πιστοποιητικού.

Ομοίως και στις αποφάσεις αυτές, οι οποίες αφορούσαν την υποβολή ασθενών σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης κατευθυντήρια γραμμή της ΑΠΔΠΧ αποτέλεσε η αρχή της αναλογικότητας και ο περιορισμός του σχετικού δικαιώματος στην χορήγηση μόνο του ιατρικού πιστοποιητικού και όχι την πλήρη πρόσβαση στον ιατρικό φάκελο.

16. Απόφαση 5/2018 ΑΠΔΠΧ - Επεξεργασία δεδομένων υγείας για αστικές υποθέσεις ασφαλιστικών μέτρων.

Η ΑΠΔΠΧ εξέτασε το αίτημα νοσηλευτικού ιδρύματος για χορήγηση βεβαίωσης νοσηλείας γιαγιάς στην εγγονή της, προκειμένου η τελευταία να αντικρούσει την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων για προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως (παράδοση του συνόλου των κλειδιών μισθωμένων ακινήτων) και συγκεκριμένα για να υποστηρίξει τον ισχυρισμό ότι η γιαγιά που ήταν επικαρπώτρια των εν λόγω ακινήτων (ενώ την ψιλή κυριότητα είχε η αιτούσα-καθ' ης) βρισκόταν σε επιβαρυνμένη κατάσταση υγείας που δεν της επέτρεπε να έχει πλήρη συνείδηση των πραττομένων όταν συνήψε τα επίδικα μισθωτήρια συμβόλαια μακρόχρονης διάρκειας.

Η ΑΠΔΠΧ με την απόφαση 5/2018 δεν παρέσχε στο νοσηλευτικό ίδρυμα την αιτούμενη άδεια, διότι κρίθηκε ότι η χορήγηση της βεβαίωσης νοσηλείας στο πλαίσιο της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων με το ανωτέρω αντικείμενο παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας των δεδομένων.

Η εν λόγω απόφαση αφορά την επεξεργασία δεδομένων υγείας σε υπόθεση ασφαλιστικών μέτρων.

Ακόμα και στην περίπτωση αυτή, όπου κατά την εκκρεμοδικία σε περίπτωση ασφαλιστικών μέτρων συντρέχει το στοιχείο του κατεπείγοντος, του άμεσου και επικειμένου κινδύνου και βλάβης, η ΑΠΔΠΧ προέκρινε την αρχή της αναλογικότητας.

17. Απόφαση 7/2018 ΑΠΔΠΧ - Επεξεργασία δεδομένων υγείας για αστικές υποθέσεις καταδολιευτικών δικαιιοπραξιών.

Στην ΑΠΔΠΧ διαβιβάσθηκε από νοσηλευτικό ίδρυμα το αίτημα τρίτου, ο οποίος ζητούσε να λάβει δεδομένα υγείας ασθενούς προκειμένου, αφενός, να υποστηρίξει την έφεση που έχει ασκήσει, με την οποία ζητούσε να εξαφανισθεί η σχετική

απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών και να γίνει δεκτή η αγωγή διάρρηξης καταδολιευτικών δικαιοπραξιών που έχει ασκήσει κατά των εναγομένων συγγενών του και αφετέρου, να υποστηρίξει την έφεση που έχει ασκήσει με την οποία ζητούσε να εξαφανισθεί η σχετική έτερη απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών και να γίνει δεκτή η αγωγή του με αιτητικό της οποίας να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι να του καταβάλουν αλληλεγγύως και εις ολόκληρον την πραγματική αξία των μεταβιβαζομένων σε αυτούς περιουσιακών στοιχείων του ασθενούς.

Η ΑΠΔΠΧ με την απόφαση 7/2018 έκρινε ότι η χορήγηση των αιτούμενων δεδομένων υγείας συνιστά νόμιμη επεξεργασία μόνο για τον πρώτο προαναφερόμενο σκοπό επεξεργασίας και παρέσχε στο νοσηλευτικό ίδρυμα τη σχετική άδεια μόνο για τη συγκεκριμένη ένδικη υπόθεση.

Η απόφαση αφορά την χορήγηση δεδομένων υγείας σε εκκρεμοδικία κατόπιν ασκηθείσας εφέσεως σε περιουσιακές διαφορές.

Η ΑΠΔΠΧ έκρινε με βάση την νομιμότητα της επεξεργασίας για την χορήγηση δεδομένων υγείας, προς υποστήριξη της εφέσεως και εξαφάνιση της εκκαλουμένης απόφασης μόνο και όχι για την παραδοχή της ένδικης αγωγής. Εκ περιορισμού αυτού καταδεικνύεται ομοίως, όπως και στις προγενέστερες αναφερθείσες αποφάσεις η αρχή της αναλογικότητας.

18. Απόφαση 8/2018 ΑΠΔΠΧ - Επεξεργασία δεδομένων υγείας για αστικές υποθέσεις περιουσιακών διαφορών.

Ιδιώτης ιατρός ζήτησε την άδεια της ΑΠΔΠΧ για να χρησιμοποιήσει δεδομένα υγείας της ασθενούς του που νομίμως τηρεί στο αρχείο του ενώπιον του αρμοδίου Δικαστηρίου προκειμένου να υποστηρίξει την αγωγή που έχει ασκήσει ο ίδιος κατά της ασθενούς σχετικά με οφειλόμενη από εκείνη αμοιβή του για τις παρασχεθείσες ιατρικές του υπηρεσίες (ειδική διαδικασία περιουσιακών διαφορών κατ' άρθρο 614 ΚΠολΔ).

Η ΑΠΔΠΧ με την απόφαση 8/2018 παρέσχε στον ιατρό την άδεια να χρησιμοποιήσει τον ιατρικό φάκελο της ασθενούς του για τον σκοπό αυτό.

Με την ως άνω απόφαση η ΑΠΔΠΧ παρέσχε την άδεια χρήσης ιατρικού φακέλου ασθενούς σε ιατρό, προς υποστήριξη αγωγής του για οφειλόμενη αμοιβή παρασχεθεισών υπηρεσιών.

Προφανώς η ΑΠΔΠΧ προέβη στην εν λόγω άδεια χρήσης του ιατρικού φακέλου , συνδένοντας άμεσα το υποκείμενο των δεδομένων με τον ενάγοντα ιατρό και συνακόλουθα την νομιμότητα της επεξεργασίας , με την ύπαρξη άμεσου και αιτιώδους εννόμου συμφέροντος.

19. Απόφαση 10/2018 ΑΠΔΠΧ - Επεξεργασία δεδομένων υγείας για αστικές υποθέσεις αποζημίωσης.

Νοσηλευτικό ίδρυμα διαβίβασε στην ΑΠΔΠΧ την αίτηση ασφαλιστικής εταιρείας, με την οποία η τελευταία ζητούσε να λάβει βεβαίωση με τα στοιχεία όλων των εκδοθέντων τιμολογίων-αποδείξεων παροχής υπηρεσιών υγείας επ' ονόματι του ασθενούς προκειμένου να αντικρούσει την αγωγή αποζημίωσης που έχει ασκήσει ο ασθενής-ασφαλισμένος σε βάρος της, με την οποία ζητούσε να του καταβάλει αλληλεγγύως και εις ολόκληρον το ποσό που αντιστοιχεί στα έξοδα της εγχείρησης και της νοσηλείας του, τα οποία ισχυρίζεται ότι αναγκάστηκε να εξοφλήσει ο ίδιος και η ΑΠΔΠΧ με την απόφαση 10/2018 παρέσχε στο νοσηλευτικό ίδρυμα την αιτούμενη άδεια.

Με την υπ'αριθμ.10/2018 απόφαση η ΑΠΔΠΧ προέβη στην χορήγηση άδειας για την επεξεργασία δεδομένων υγείας ασθενούς , προς αντίκρουση αγωγής του από την εναγόμενη – αιτούσα ασφαλιστική εταιρεία.

Η ΑΠΔΠΧ προέβη στην χορήγηση της άδειας λόγω της ύπαρξης εννόμου σχέσεως ασφαλιστικής συμβάσεως , το οποίο προσδίδει νομιμότητα στην επεξεργασία , συντρέχοντος του εννόμου συμφέροντος.

20. Αποφάσεις 17/2018 42/2018 και 45/2018 ΑΠΔΠΧ - Επεξεργασία δεδομένων υγείας για αγωγές προσβολής προσωπικότητας.

Στην ΑΠΔΠΧ υποβλήθηκαν αιτήματα νοσηλευτικών ιδρυμάτων για τη χορήγηση δεδομένων υγείας ασθενών σε τρίτους για τον σκοπό της υποστήριξης/αντίκρουσης αγωγών χρηματικής ικανοποίησης προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης από προσβολή της προσωπικότητας.

Η ΑΠΔΠΧ με την απόφαση 17/2018 δεν παρέσχε στο νοσηλευτικό ίδρυμα την αιτούμενη άδεια, καθόσον κρίθηκε ότι η χορήγηση των δεδομένων υγείας δεν συνιστά αναγκαίο και πρόσφορο μέσο για την επίτευξη του προβαλλόμενου σκοπού επεξεργασίας.

Αντίθετα, με την απόφαση 45/2018 κρίθηκε ότι για τη χορήγηση των αιτούμενων δεδομένων υγείας προς τον σκοπό της αντίκρουσης αγωγής χρηματικής ικανοποίησης προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης από προσβολή του δικαιώματος στην προσωπικότητα πληρούται η αρχή της αναλογικότητας των δεδομένων και η Αρχή παρέσχε στο νοσηλευτικό ίδρυμα την αιτούμενη άδεια.

Στην υπ' αριθμ.42/2018 απόφαση της ΑΠΔΠΧ ο Δήμος ως υπεύθυνος επεξεργασίας με το υπ' αρ. πρωτ.ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/1886/08.03.2018 αίτημά του , διαβίβασε στην ΑΠΔΠΧ αίτηση της προσφεύγουσας για την χορήγηση σε αυτήν δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διατηρούνται στο αρχείο της και κατ' αυτόν τον τρόπο αιτήθηκε άδεια κατ' άρθρο 7 παρ. 2 Ν.2472/1997, όπως προκύπτει και από την Γνωμοδότηση της Νομικής Υπηρεσίας του Δήμου, σχετικά με τη δυνατότητα χορήγησης προσωπικών δεδομένων που αποτελούν αποτέλεσμα κοινωνικής έρευνας στο πλαίσιο εισαγγελικής εντολής από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών και αφορούν στην μητέρα της αιτούσας για δικαστική χρήση.

Ειδικότερα η προσφεύγουσα αιτήθηκε αντίγραφο των στοιχείων που τηρεί σε αρχείο ο Δήμος για την μητέρα της, και ειδικότερα «κοινωνική έρευνα, ιατρικές γνωματεύσεις», όπως αναφέρει στην αίτησή της, για να τα προσκομίσει ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων «προς υπεράσπισή της και αντίκρουση των ψευδών εις βάρος της ισχυρισμών, η αλήθεια των οποίων προκύπτει από τα έγγραφα που αιτείται όπως παραλάβει σε αντίγραφο».

Όπως προέκυψε από τα στοιχεία του φακέλου, η δικαστική χρήση συνίσταται στην αντίκρουση α) της αγωγής για την προστασία της προσωπικότητας και για χρηματική ικανοποίηση προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης , που άσκησε η μητέρα της αιτούσας ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών β) της αγωγής χρηματικής ικανοποίησης προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που άσκησε η μητέρα της αιτούσας ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών και γ) της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων προστασίας του δικαιώματος στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας που άσκησε η μητέρα της αιτούσας ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Η ΑΠΔΠΧ με την υπ' αριθμ.42/2018 απόφαση ανέβαλλε την εκδίκαση της υπόθεσης προκειμένου ο υπεύθυνος επεξεργασίας να αποστείλει αμελλητί φωτοτυπικό αντίγραφο του αρχείου που διατηρεί και να διευκρινίσει εγγράφως εάν έχει υποβάλλει γνωστοποίηση σύστασης και λειτουργίας αρχείου κατ' άρθρο 6 ή 7

N. 2472/1997 ή αν απαλλάσσεται από τις σχετικές υποχρεώσεις κατ' αρ. 7Α Ν. 2472/1997 και για ποιους λόγους.

Οι εν λόγω αποφάσεις αφορούν την επεξεργασία δεδομένων υγείας σε περιπτώσεις ασκηθεισών αγωγών προσβολής προσωπικότητας από τρίτους, ως προς τα υποκείμενα των δεδομένων.

Και στις περιπτώσεις αυτές η ΑΠΔΠΧ, έκρινε με βάση την αρχή της αναλογικότητας, παρά την εκδοθείσα αντιφατική νομολογία.

21. Απόφαση 27/2018 ΑΠΔΠΧ - Επεξεργασία δεδομένων υγείας για αστικές υποθέσεις εμπράγματων διαφορών.

Η ΑΠΔΠΧ με την απόφαση 27/2018 δεν παρέσχε στο νοσηλευτικό ίδρυμα την άδεια να χορηγήσει δεδομένα υγείας ασθενούς σε τρίτο, προκειμένου να υποστηρίξει την αγωγή με αντικείμενο την αναγνώριση της κυριότητας των εναγόντων κατά το σύμφωνα με τους ισχυρισμούς τους εξ αδιαιρέτου ποσοστό επί των επίδικων ακινήτων, καθώς κρίθηκε ότι για τον σκοπό αυτό δεν είναι αναγκαία και πρόσφορη η επίκληση λόγων υγείας του εναγομένου ασθενούς κατά τη σύναψη του επίδικου συμβολαίου.

Η απόφαση αφορά επεξεργασία δεδομένων υγείας σε εμπράγματη διαφορά και ειδικότερα αναγνωριστική αγωγή κυριότητας και λόγους συνδεόμενους με ακυρότητα συμβολαίου.

Ωστόσο η ΑΠΔΠΧ προέκρινε την αρχή της αναλογικότητας και δεν προέβη στην χορήγηση σχετικής άδειας.

22. Αποφάσεις 35/2018, 37/2018 και 43/2018 ΑΠΔΠΧ - Επεξεργασία δεδομένων υγείας για αγωγές αποζημίωσης λόγω τροχαίου ατυχήματος.

Η ΑΠΔΠΧ με τις αποφάσεις 35/2018, 37/2018 και 43/2018 παρέσχε την άδεια στα αιτούμενα νοσηλευτικά ιδρύματα να χορηγήσουν πιστοποιητικά σχετικά με την κατάσταση υγείας των ασθενών τους σε αιτούντες τρίτους, οι οποίοι με την ιδιότητα των εναγομένων ζητούσαν να λάβουν πληροφορίες για να αντικρούσουν ενώπιον των αρμοδίων πολιτικών Δικαστηρίων την αγωγή αποζημίωσης και χρηματικής ικανοποίησης προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που υπέστησαν από τροχαίο ατύχημα (άρθρο 614 παρ. 6 ΚΠολΔ).

Με τις εν λόγω αποφάσεις η ΑΠΔΠΧ προέβη στην άδεια επεξεργασίας δεδομένων υγείας σε τρίτους, προς αντίκρουση ασκηθείσας αγωγής για καταβολή αποζημίωσης και αιτηθείσα χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης λόγω τροχαίου ατυχήματος – ειδική διαδικασία περιουσιακών διαφορών.

Νόμιμο έρεισμα για την χορήγηση της σχετικής άδειας αποτέλεσε η ύπαρξη εννόμου συμφέροντος.

Ειδικότερα οι περιουσιακές διαφορές που αφορούν τροχαία ατυχήματα ως εκ της φύσεως τους ενέχουν σωματική βλάβη, για την ορθή στάθμιση της οποίας και την επιδίκαση του ανάλογου ποσού αποζημιώσεως κατ' άρθρο 914 Α.Κ και χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης το Δικαστήριο διαμορφώνει δικανική πεποίθηση μέσω της εκτίμησης ιατρικών εγγράφων.

23. Απόφαση 4/2019 ΑΠΔΠΧ - Επεξεργασία δεδομένων υγείας για υποθέσεις εργατικών διαφορών.

Με την υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/2795/06.05.2014 προσφυγή της προς την Αρχή, η προσφεύγουσα κατήγγειλε ότι το Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Παπαγεωργίου» χορήγησε χωρίς την προηγούμενη ενημέρωση και συγκατάθεσή της τον πλήρη ιατρικό της φάκελο που τηρείται στο νοσοκομείο αυτό σε αντίδικο για δικαστική χρήση.

Όπως ειδικότερα προκύπτει από την ανωτέρω αναφερόμενη προσφυγή της στην Αρχή και τα επισυναπτόμενα σε αυτήν έγγραφα, καθώς και από το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/3757/01.07.2015) έγγραφο του Γενικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης «Παπαγεωργίου» σε απάντηση του υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/2978- /26.05.2015 εγγράφου της ΑΠΔΠΧ για παροχή διευκρινίσεων σχετικά με την υπόθεση, η προσφεύγουσα κατέθεσε από κοινού με τον σύζυγό της, αγωγή ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης ζητώντας την ακύρωση της καταγγελίας της σύμβασης εργασίας εκ μέρους του εναγομένου.

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των εναγόντων, αντίδικοι κατήγγειλαν την σύμβαση εργασίας της ως οικιακής μισθωτού μόλις πληροφορήθηκαν την εγκυμοσύνη της και για να αποκτήσουν μια πληρέστερη εικόνα της υγείας της ενάγουσας, οι εναγόμενοι θεώρησαν σκόπιμο να έχουν πρόσβαση σε ιατρικά δεδομένα της.

Για τον λόγο αυτό, με αίτησή τους προς τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης, επικαλούμενοι έννομο συμφέρον, ζήτησαν την χορήγηση σχετικής εισαγγελικής παραγγελίας, προκειμένου να λάβουν από το Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Παπαγεωργίου» αντίγραφα από τα οποία να προκύπτει το χρονικό διάστημα νοσηλείας της προσφεύγουσας.

Κατόπιν των ανωτέρω, ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης με έγγραφό του διαβίβασε την αίτηση στο Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Παπαγεωργίου», καλώντας το να χορηγήσει τα αιτούμενα στοιχεία σύμφωνα με το άρθρο 25 αρ.4 εδ. β του Ν.1756/1988.

Σε συμμόρφωση με την ως άνω εισαγγελική παραγγελία, το Τμήμα Κίνησης Ασθενών του Γενικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης «Παπαγεωργίου», γνωστοποίησε αντίγραφα του πλήρους ιατρικού φακέλου της προσφεύγουσας, ήτοι ενημερωτικά σημειώματα, αναλυτικά πορίσματα και πλήρες μαιευτικό ιστορικό.

Η ΑΠΔΠΧ με την υπ' αριθμ.4/2019 απόφαση έκρινε ότι το Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Παπαγεωργίου», ως υπεύθυνος επεξεργασίας, όφειλε να ενημερώσει προηγουμένως την προσφεύγουσα για τη διαβίβαση των ευαίσθητων προσωπικών της δεδομένων και επέβαλλε στο Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Παπαγεωργίου», ως υπεύθυνο επεξεργασίας, για την μη τήρηση της ως άνω υποχρέωσης προηγούμενης ενημέρωσης της προσφεύγουσας την κύρωση της προειδοποίησης, επισημαίνοντας ότι εφεξής θα πρέπει να ενημερώνει τους ασθενείς - υποκείμενα των δεδομένων για την διαβίβαση των προσωπικών τους δεδομένων σε τρίτους.

Με την υπ' αριθμ.4/2019 απόφαση η ΑΠΔΠΧ διαπίστωσε παραβίαση της υποχρέωσης προηγούμενης ενημέρωσης του υποκειμένου των δεδομένων υγείας σε περίπτωση έλλειψη ενημέρωσης τους για την χορήγηση των δεδομένων του σε τρίτους στα πλαίσια εργατικής διαφοράς και παρά την ύπαρξη σχετικής εισαγγελικής παραγγελίας.

Διαφαίνεται ότι υπερτερεί το δικαίωμα της προηγούμενης ενημέρωσης από τον υπεύθυνο επεξεργασίας.

24. Απόφαση 54/2018 ΑΠΔΠΧ - Επεξεργασία δεδομένων υγείας για ποινικές υποθέσεις.

Με τις υπ' αριθ. πρωτ.Γ/ΕΙΣ/4892/26.06.2017 και Γ/ΕΙΣ/8721/4.12.2017 αναφορές του στην ΑΠΔΠΧ ο προσφεύγων κατήγγειλε ότι ο Ιατρικός Σύλλογος

Αθηνών Ι.Σ.Α ανακοίνωσε ευαίσθητα προσωπικά του δεδομένα στη Γενική Επιθεωρήτρια Δημόσιας Διοίκησης Γ.Ε.Δ.Δ. χωρίς την προηγούμενη ενημέρωση και συγκατάθεσή του και αιτήθηκε από την Αρχή να επιληφθεί προκειμένου να επιβάλει τις δέουσες κυρώσεις.

Ο προσφεύγων υπέβαλε στον ΙΣΑ αίτησή του με αίτημα την χορήγηση από το αρχείο του Ι.Σ.Α. αντιγράφων συγκεκριμένων διοικητικών εγγράφων για δικαστική χρήση. Ο Ι.Σ.Α. με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του απέρριψε το αίτημά του.

Κατόπιν αυτού ο καταγγέλλων υπέβαλε στη Γ.Ε.Δ.Δ. προσφυγή ζητώντας την ακύρωση της απόφασης του Δ.Σ. του Ι.Σ.Α. ως πλημμελώς αιτιολογημένης, και ειδικότερα επειδή δεν περιείχε την εκ του νόμου απαιτούμενη αιτιολογία περί συνδρομής των προϋποθέσεων που ορίζει η διάταξη του άρθρου 17 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.

Στο πλαίσιο διερεύνησης της προσφυγής η Γ.Ε.Δ.Δ. ζήτησε τις απόψεις του Ι.Σ.Α., ο οποίος με σχετικό έγγραφό του γνωστοποίησε τις απόψεις του στη Γ.Ε.Δ.Δ., περιλαμβάνοντας με δική του πρωτοβουλία (χωρίς δηλαδή να ζητηθεί η συγκεκριμένη πληροφορία από τη Γ.Ε.Δ.Δ.) στο εν λόγω έγγραφο και ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα του προσφεύγοντος σχετικά με εκκρεμή ποινική δίωξη σε βάρος του και ειδικότερα την πληροφορία ότι η προσφυγή ενώπιον της Γ.Ε.Δ.Δ. «θα πρέπει να αποδοθεί στην εκκρεμούσα σε βάρος του προσφεύγοντος ποινική δικογραφία στην οποία είναι κατηγορούμενος και πρόκειται να δικαστεί για τις πράξεις 1) της διατάραξης οικιακής ειρήνης, 2) της εξύβρισης με λόγο και 3) της απόπειρας παράνομης βίας μετά από αναφορά του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών»

Κατόπιν αυτών, η ΑΠΔΠΧ στο πλαίσιο διερεύνησης της προσφυγής απέστειλε έγγραφο προς παροχή διευκρινίσεων στον Ι.Σ.Α., ο οποίος στην με αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/8037/09.11.2017 απάντησή του στην Αρχή ανέφερε ότι α) ο Ι.Σ.Α. είχε εκ του νόμου υποχρέωση να γνωστοποιήσει στη Γ.Ε.Δ.Δ. την άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος του προσφεύγοντος για υπόθεση που όχι απλώς είναι συναφής, αλλά ταυτοσήμου περιεχομένου, περιοριζόμενος στην απολύτως αναγκαία αναφορά, χωρίς να επισυνάπτει έγγραφα της δικογραφίας, β) ειδικότερα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν.3074/2002, οι υπηρεσίες οφείλουν να παρέχουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία για το έργο των Επιθεωρητών Ελεγκτών και των Βοηθών Επιθεωρητών Ελεγκτών που τίθενται υποχρεωτικά στη διάθεσή τους και να τους διευκολύνουν με κάθε τρόπο, η μη χορήγηση δε των αιτούμενων στοιχείων, η

απόκρυψή τους, ή η χορήγηση ανακριβών στοιχείων συνιστά αυτοτελές πειθαρχικό παράπτωμα και γ) ο προσφεύγων επιμένει σε 3 αντίστοιχες αιτήσεις, αλλά και εισαγγελικές παραγγελίες, οι οποίες ανακλήθηκαν ως καταφανώς καταχρηστικές μετά από αίτηση του Ι.Σ.Α.

Η ΑΠΔΠΧ με την υπ' αριθμ.54/2018 απόφαση απηύθυνε προειδοποίηση στον Ιατρικό Σύλλογο Αθηνών να επεξεργάζεται ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα σχετικά με ποινικές διώξεις, των οποίων έλαβε γνώση εξ' αφορμής εκκρεμούς ποινικής δίκης στην οποία συμμετέχει, τηρώντας την κείμενη νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και αφού προηγουμένως έχει ενημερώσει τα υποκείμενα των δεδομένων για τη διαβίβαση αυτή.⁵⁵

Η υπ' αριθμ.54/2018 απόφαση της ΑΠΔΠΧ αφορά την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων στα πλαίσια εκκρεμούς ποινικής διαδικασίας.

Ακόμα και στο πεδίο του ποινικού δικαίου, η ΑΠΔΠΧ προκρίνει την νομιμότητα της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων και την προηγούμενη ενημέρωση του υποκειμένου.

Κοινό στοιχείο όλων των ανωτέρω αναφερόμενων αποφάσεων της ΑΠΔΠΧ αποτελεί η προστασία του υποκειμένου των δεδομένων κατά την επεξεργασία τους, η ενημέρωση του για την επεξεργασία, η νομιμότητα της επεξεργασίας και η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας.

ΜΕΡΟΣ 3^ο

Προσωπικά δεδομένα υγείας και πανδημία covid-19/νομικοί προβληματισμοί.

Η τρέχουσα πανδημία covid-19, έχει παγκόσμια διάσταση σε υγειονομικό κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο.

Οι πολυάριθμοι θάνατοι εκ της πανδημίας σε καθημερινή σχεδόν κλίμακα έχουν επιφέρει κοινωνική κρίση, αλλά και οικονομική ύφεση.

Εκ της τρέχουσας υγειονομικής διεθνούς συγκυρίας και την πρόσφατη επιστημονική ανακάλυψη του εμβολίου για την αντιμετώπιση αυτής ανακύπτει ο προβληματισμός εάν και κατά πόσο ο εμβολιασμός πρέπει να έχει υποχρεωτικό ή μη χαρακτήρα και η νομική - συνταγματική συμβατότητα με τα

⁵⁵ ΑΠΔΠΧ, www.dpa.gr, isa.gr.

ατομικά δικαιώματα της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας και του αυτοκαθορισμού του ατόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν.3418/2005 «Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας» ο εμβολιασμός αποτελεί μόνον συνιστώμενη ιατρική πράξη.

Ωστόσο η ιδιαιτερότητα της πανδημίας όχι μόνο από υγειονομική , αλλά και από κοινωνική , οικονομική και ψυχολογική πλευρά επιβάλλει την αξιολογική ανατοποθέτηση και την ορθή στάθμιση των αντιτιθέμενων ατομικών δικαιωμάτων της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας και του αυτοκαθορισμού του ατόμου αφενός και του εννόμου αγαθού της δημόσιας υγείας αφετέρου , τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας κατ' άρθρο 25 παρ.1 Συντ. στον υποχρεωτικό εμβολιασμό και ειδικότερα με την καταλληλότητα , αλλά και την αναγκαιότητα του εμβολιασμού ως υποχρεωτικού και προληπτικού μέτρου προάσπισης της δημόσιας υγείας.

Στον ανωτέρω τιθέμενο νομικό προβληματισμό απεφάνθη η Επιτροπή Βιοηθικής , εξειδικεύοντας την αρχή της αναλογικότητας , ότι ο εμβολιασμός πρέπει να πραγματοποιείται με την προγενέστερη ενημέρωση του ατόμου και την ενημέρωση για πιθανές παρενέργειες , ώστε να εξασφαλίζεται το αναγκαίο consensus και κατ' αυτόν τον τρόπο να προασπίζεται η δημόσια υγεία , χωρίς ωστόσο να θίγεται και ο πυρήνας της προσωπικότητας του ατόμου.

Ad hoc σχετική είναι η υπ' αριθμ.2387/2020 απόφαση του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας , η οποία έκρινε συνταγματική την υποχρεωτικότητα των εμβολιασμών σε ανήλικα βρεφονηπιακών σταθμών.

Στο σκεπτικό του δικανικού συλλογισμού της ανωτέρω αποφάσεως νομική βάση αποτελούν το άρθρο 8 παρ. 2 του Ν. 1579/1985 «Ρυθμίσεις για την εφαρμογή και ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Υγείας και ο Ν. 3370/2005 «Οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών δημόσιας υγείας και λοιπές διατάξεις» , ο οποίος ορίζει στο άρθρο 1 ότι «Η δημόσια υγεία είναι επένδυση για τη διατήρηση και βελτίωση του ανθρώπινου κεφαλαίου της χώρας» και στο άρθρο 4 ότι Οι παρεμβάσεις της δημόσιας υγείας είναι επιστημονικά τεκμηριωμένες και ασκούνται με βάση τους κανόνες της βιοηθικής και της ιατρικής δεοντολογίας.

Περαιτέρω στο σκεπτικό της υπ' αριθμ.2387/2020 αποφάσεως του Δ' Τμήματος ΣΤΕ αναφέρεται ότι «στο μέτρο του εμβολιασμού, καθ' εαυτό, συνιστά σοβαρή μεν παρέμβαση στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και στην ιδιωτική ζωή του ατόμου και δη στη σωματική και ψυχική ακεραιότητα αυτού, πλην

όμως συνταγματικώς ανεκτή, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) ότι προβλέπεται από ειδική νομοθεσία, υιοθετούσα πλήρως τα έγκυρα και τεκμηριωμένα επιστημονικά, ιατρικά και επιδημιολογικά πορίσματα στον αντίστοιχο τομέα και β) ότι παρέχεται δυνατότητα εξαίρεσης από τον εμβολιασμό σε ειδικές ατομικές περιπτώσεις, για τις οποίες αυτός αντενδείκνυται (πρβ. ΕΔΔΑ απόφαση της 15.3.2012 Solomakhin κ. Ουκρανίας σκ. 33-39, Conseil Constitutionnel απόφαση 2015-458 QPC της 20.3.2015 σκ. 9-10, Conseil d' ?tat απόφαση No 419242 της 6.5.2019 σκ.12)»).

Συμπερασματικά.

Τα δεδομένα υγείας , υπό το νέο μοντέλο νομικής και κανονιστικής ρύθμισης όπως εκτενώς αναλύθηκε ανωτέρω , μέσα από ένα ευρύ πλέγμα διατάξεων της εθνικής και ευρωπαϊκής και διεθνούς νομοθεσίας αποτελούν απόρροια του τεχνολογικού εξελικτισμού και των ιατρικών επιτευγμάτων στον τομέα της σύγχρονης ιατρικής , κάτι το οποίο μερικά έτη πριν ίσως φάνταζε ουτοπικό.

Η όλο διαρκώς αυξανόμενη τεχνολογική ανάπτυξη , συμβαδίζουσα με την σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα δεν θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστο το πεδίο της ιατρικής επιστήμης και ειδικότερα της γενετικής.

Ωστόσο στον αντίποδα εγείρονται εκτός από νομικά ηθικά και κοινωνικά ζητήματα - προβληματισμοί κατά πόσο οι εφαρμογές της σύγχρονης ιατρικής στον τομέα των δεδομένων υγείας και ευρύτερα της γενετικής , μπορούν να παρέχουν όλα τα εχέγγυα για την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Ειδικότερα ο τομέας της υγείας αποτελεί το πιο ευαίσθητο από άποψη προστασίας προσωπικών δεδομένων πεδίο , γεγονός το οποίο απαιτεί αυξημένο επίπεδο νομικής προστασίας , λόγω των κινδύνων που ελλοχεύουν από την επεξεργασία τους , σε συνάρτηση με την χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας και για τον επιπρόσθετο λόγο ότι το ίδιο το άτομο διαδραματίζει πλέον ενεργό ρόλο στην τεχνολογική πρόοδο του τομέα υγείας και γενετικής.

Μέσω της χρήσης και επεξεργασίας των γενετικών και βιομετρικών δεδομένων και ευρύτερα των δεδομένων υγείας και της επιστημονικής/επιστημονικής εξέλιξης στον τομέα της γενετικής αποκαλύπτονται πτυχές και πληροφορίες για το άτομο , γεγονός που το καθιστά ιδιαίτερα ευάλωτο.

Στο σημείο αυτό ακριβώς εστιάζει ο Γενικός Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, ο οποίος αναδιαμόρφωσε νομικά το δίκαιο των προσωπικών δεδομένων με σημαντικότερη καινοτομία την εισαγωγή και των δεδομένων υγείας, ως μορφή μεταρρύθμισης του δικαίου των προσωπικών δεδομένων και της έννομης προστασίας τους μέσω της απαρέγκλιτα ομοιόμορφης εφαρμογής των κανόνων επεξεργασίας τους εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συνδέοντας την νομική ιδιαιτερότητα των προσωπικών δεδομένων υγείας με την τρέχουσα συγκυρία της πανδημίας covid-19, η οποία έχει παγκόσμια διάσταση, αναδεικνύονται νομικοί προβληματισμοί καθώς και ιατρικά, νομικά και ηθικά διλήμματα και ειδικότερα με το ζήτημα της υποχρεωτικότητας ή μη του εμβολιασμού για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης σε συσχετισμό με την περιστολή και προστασία θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων και την προστασία του εννόμου αγαθού της υγείας.

Η δικαιική ρύθμιση αποκτά και βιοηθική διάσταση.

Το καίριο ερώτημα και ίσως το βαθύτερο νόημα εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι πως θα πρέπει να αντιμετωπιστούν σε πρακτικό, νομικό και κοινωνικό επίπεδο οι περιπτώσεις κατά τις οποίες οι σύγχρονες μέθοδοι ιατρικής και γενετικής θίγουν τον απαραβίαστο πυρήνα της ανθρώπινης προσωπικότητας και αξιοπρέπειας, την προστασία της ιδιωτικότητας και του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού, ως απόλυτα και καθολικά και απαραβίαστα δικαιώματα για κάθε άνθρωπο.

Πρέπει η τεχνολογική εξέλιξη στον τομέα της ιατρικής και γενετικής και συνακόλουθα όλων των διευκολύνσεων που παρέχει πρέπει να υπερτερεί έναντι του ατόμου και να αφήνει περιθώρια αμφισβήτησης της αυθύπαρκτης προσωπικότητας κάθε ανθρώπου?

Η απάντηση στο ανωτέρω ερώτημα είναι ότι ο ιατρικός εξελικτισμός πρέπει να έχει ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα και να εφαρμόζεται η αρχή της αναλογικότητας κατά περίπτωση για την ορθή, ηθική και δικαιολογητική εφαρμογή της τεχνολογικής ανάπτυξης και αξιοποίησης των ιατρικών επιτευγμάτων τόσο στον τομέα της ιατρικής επιστήμης, βιοιατρικής και ευρύτερα στον τομέα της υγείας, όσο και στην κοινωνική πραγματικότητα.

Βιβλιογραφία / Σχετικές διατάξεις - πηγές βιβλιογραφικής έρευνας.

Βιβλία.

Χαρίκλεια Ζ. Λάτσιου – Δεδομένα υγείας σε Κοτσαλή , Προσωπικά Δεδομένα 2016.

Χαρίκλεια Ζ. Λάτσιου - Η επεξεργασία των δεδομένων υγείας μέσα από την εμπειρία της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Παναγοπούλου – Κουτνατζή – Φ 2015 , Χορήγηση δεδομένων υγείας με άδεια της ΑΠΔΠΧ.

Ευαγγελία Ν. Βασιλοπούλου, Βιομετρικά και γενετικά δεδομένα, 2018.

Γρηγόριος Γ. Λαζαράκος “Τα συνταγματικά όρια της επεξεργασίας βιομετρικών δεδομένων” σε Κοτσαλή , Προσωπικά Δεδομένα 2016.

Αλεξανδροπούλου – Αιγυπτιάδου Ε. 2016 , Προσωπικά Δεδομένα – Αθήνα , Νομική Βιβλιοθήκη.

Επιστημονικά περιοδικά.

Τσόλιας Γρ. - Η επίδραση του ΓΚΠΔ στην επεξεργασία των δεδομένων υγείας.

Χαλκιαδάκης Εμμ. Ηλεκτρονικός Φάκελος Ασθενή και ζητήματα προστασίας ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα , 2016.

Ηλεκτρονικές πηγές.

<http://www.europarl.europa.eu> , Κανονισμός 2016/679.

i.s.a.gr

ΑΠΔΠΧ , www.dpa.gr

Νομικά κείμενα σε διεθνές δικαιοκτικό επίπεδο.

Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου – ΕΣΔΑ.

Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα.

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ,άρθρα 3 παρ.2 στοιχ.α , 8 παρ.1 35 και 52 παρ.1.

Διεθνής Διακήρυξη της Ουνέσκο.

Παγκόσμια Διακήρυξη για την Βιοηθική και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Νομικά κείμενα σε ενωσιακό δικαιοκτικό επίπεδο.

Σύσταση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Σύσταση (97) 5 του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Οδηγία 95/46/ΕΚ 24-10-1995 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου ,
άρθρα 2 , 5 , 6 , 7 και 8.

Οδηγία 97/66/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου 15-12/1997.

Οδηγία 2002/58/ΕΚ.

Οδηγία 2006/24/ΕΚ.

Οδηγία 2009/136/ΕΚ.

Κανονισμός ΕΚ 45/2001.

Κανονισμός 611/2013.

Γενικός Κανονισμός 79για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της
επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την ελεύθερη
κυκλοφορία των δεδομένων αυτών , άρθρα 4 στοιχ.13 και 14 , 9 , 35 , 37 , 88 ,
89 , 94.

Οδηγία 2016/680 ΕΕ.

Σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την Βιοιατρική / Σύμβαση Οβιέδο.

Νομοθετήματα στο ελληνικό δίκαιο.

Ν.991/1979 (ΦΕΚ Α΄ 278).

Ν.2071/1992 (ΦΕΚ Α΄123) , άρθρα 95 , 96 και 98.

ΠΔ 216/2001 (ΦΕΚ Α΄ 107).

Ν.2472/1997 (ΦΕΚ Α΄ 50), άρθρα 2 στοιχ.β , 3 , 4 , παρ.1 , 5 , 6 , 7 , 7^Α και 10 , 11,
12 13.

Ν.2619/1998 (ΦΕΚ Α΄ 132), άρθρο 5.

Ν.2667/1998.

Ν.3235/2004 (ΦΕΚ Α΄ 53) , άρθρα 9-11.

Ν.3305/2005.

Ν.3418/2005 (ΦΕΚ Α΄287) , άρθρα 13, 14 και 24.

Ν.3741/2006.

Ν.3625/2007.

Ν.3984/2011 (ΦΕΚ Α΄150) , άρθρα 14 και 34.

Ν.3917/2011 (ΦΕΚ Α΄ 138) , άρθρα 21 , 27 και 36.

Ν.4052/2012 (ΦΕΚ Α΄ 41) , άρθρο 2.

N.4072/2012.

N.4286/2014 (ΦΕΚ Α'194) , άρθρο 1.

N.4238/2014 (ΦΕΚ Α' 38) , άρθρα 2 ,23 , 27 και 51.

ΠΔ 28/2015.

N.4486/2017.

N.4624/2019 (ΦΕΚ 137^Α/29-8-2019).

Άρθρα 2 παρ.1 , 5 παρ.1 και 5 , 7 παρ.2 , 21 παρ.3 και 5 , 25 παρ.1
Συντάγματος.

Νομολογία.

ΣΤΕ 2387/2020 – Δ' Τμήμα.

Πηγές από θεσμικά όργανα.

Αρχείο προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας στην Εθνική Αρχή ΙΥΑ.

Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής.

ΑΠΔΠΧ.

ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙ ΜΗ ΠΡΟΣΒΟΛΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ.pdf